ateitis

Eina nuo 1911 metų 1981 — KETVIRTAS NUMERIS

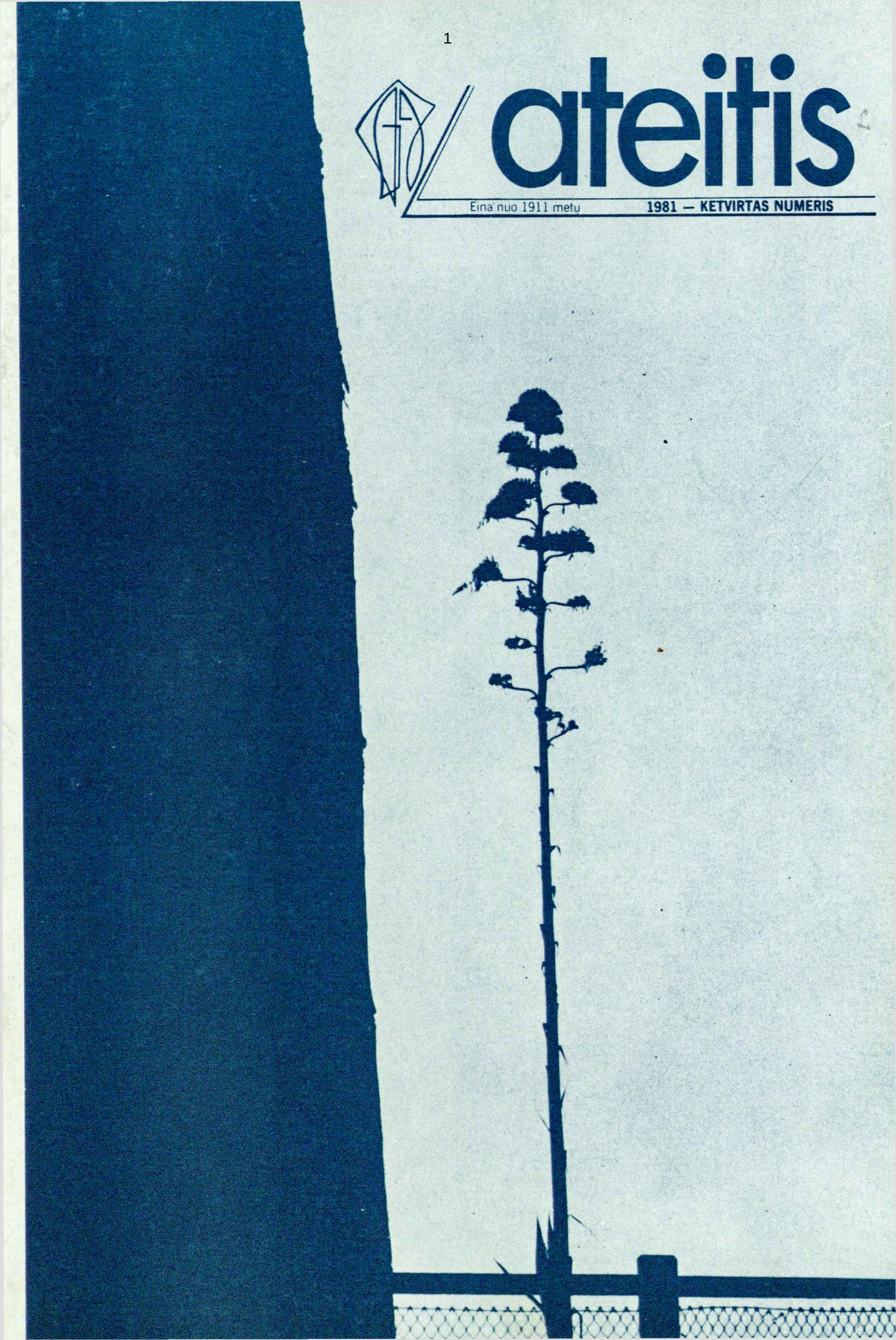

VOL. LXXI

4

ateitis

Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos-lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas.

1911-1981

Balandis (eil.) — A. Radžius 113
ANTAI — K. Trimakas 114
Lietuvis valdininkas tėvynėje — T. Venclova 116
ATVIRAI: Kongresui besiruošiant — kun. S. Yla 124
Moksleivių pažiūros į lietuviškumą, Bažnyčią ir save — V. Musonytė 125
Stasio Šalkauskio jaunystės namas — A. Šalkauskis 131
Savižudis Broadvėjuj — D. Markelytė 132
Ji buvo graži — A. T. Klimas 135
STUDENTAI: Fiziologijos pamoka — J. Sidrys, A. Žlioba 136
Chicagos draugovė — šio *Ateities* nr. mecenatas 139
ATŽALOS: Rasa Šoliūnaitė — V. Liulevičius 140
Iš iškalbos varžybų 140
VEIKLA 142
TRUMPAI 150
LAIŠKAI 151
KREIVOS ŠYPSENOS 152

Šį numerį redagavo A. Zailskaitė. Išdėstė A. Zailskaitė ir J. Kuprys. Nuotraukos: A. Kezys (virželis, 113), R. Musonytė (126, 127, 130, 142-145, 150 viršuj, 151), P. Cunningham (133), A. Zailskaitė (141), K. Veselkaitė (147, 148), J. Kuprys (139, 140, 149, 152). Iliustracijos: A. Šalkauskis (131), R. Valiulytė (134).

Vyriausias redaktorius: kun. dr. Kęstutis Trimakas, 850 DesPlaines Ave, Apt. 409, Forest Park, IL. 60130, USA. Telef.: 312 366-2446.

Redaktoriai: adv. Saulius Kuprys, Rima Sidrienė ir Aldona Zailskaitė.

Redakcijos nariai: dr. Roma Kuprienė, Jonas Kuprys, Daiva Markelytė, dr. Linas Sidrys, Grasilda Reinytė ir Linas Palubinskas.

Rankraščių kalbą taiso J. Masilionis. Viršelio antraštė dail. A. Korsakaitės-Sutkuvienės.

Administratorius: Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629, USA. Telef.: 312 434-2243.

Spaudos darbus atlieka Draugo spaustuvė Chicagoje. Leidžia Ateitininkų Federacija. Prenumerata metams JAV ir Kanadoje — 9.00 dol.; garbės prenumerata — 15.00 dol., susipažinimui — 7.00 dol.; kituose kraštuose — 7.00 dol., išskyrus Pietų Ameriką (5.00 dol.).

ATEITIS (USPS 935-440) — a magazine published monthly, except July and August, by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis, Inc. Business address: 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL. 60629 USA. Yearly subscription in the US and Canada $9.00. Single copy $1.00. Second class postage paid at Chicago, Illinois. © 1981 by the Lithuanian Roman Catholic Federation Ateitis. All rights reserved.

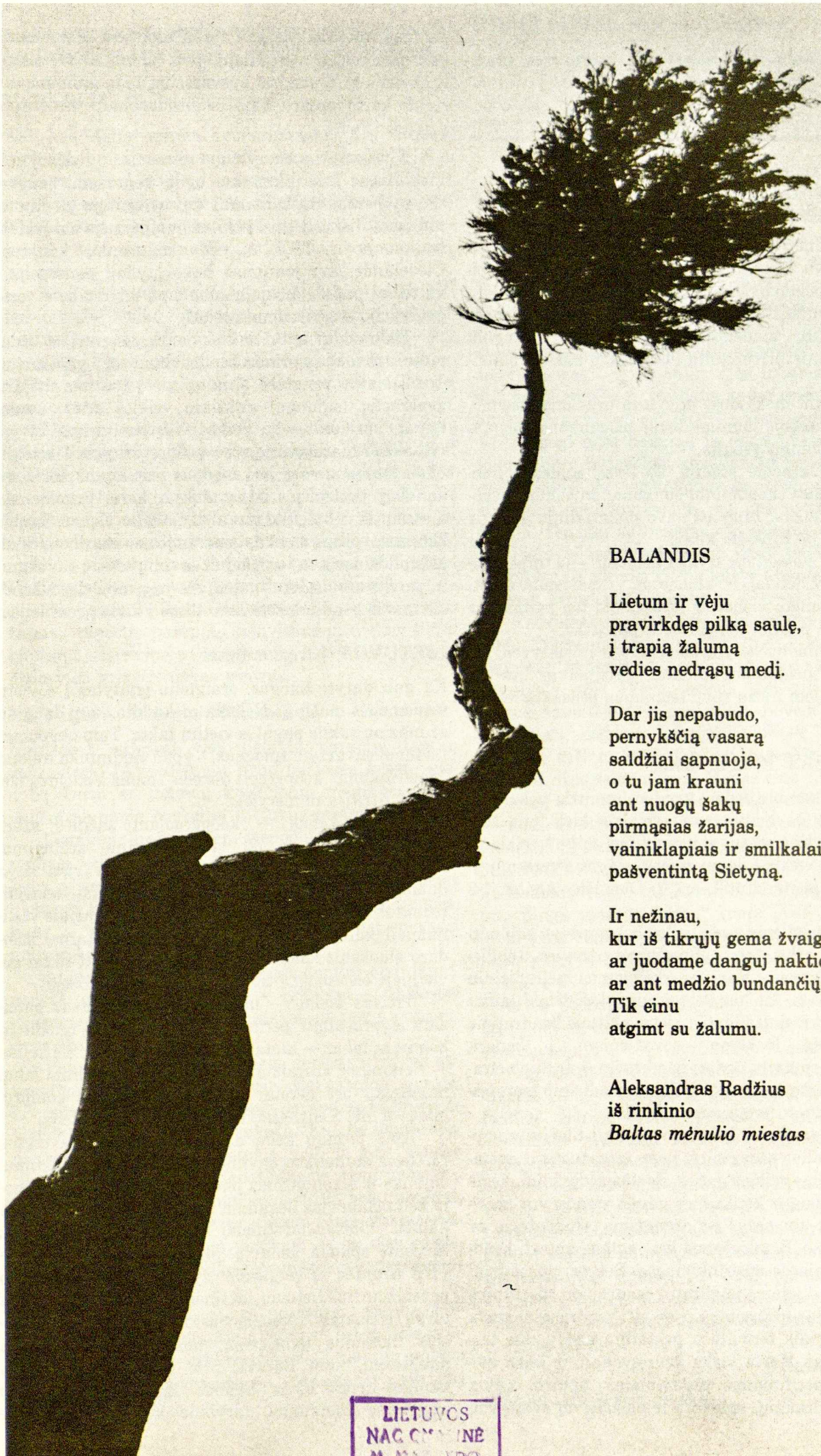

BALANDIS

Lietum ir vėju
pravirkdęs pilką saulę,
į trapią žalumą
vedies nedrąsų medį.

Dar jis nepabudo,
pernykščią vasarą
saldžiai sapnuoja,
o tu jam krauni
ant nuogų šakų
pirmąsias žarijas,
vainiklapiais ir smilkalais
pašventintą Sietyną.

Ir nežinau,
kur iš tikrųjų gema žvaigždės,
ar juodame danguj nakties,
ar ant medžio bundančių šakų.
Tik einu
atgimt su žalumu.

Aleksandras Radžius
iš rinkinio
Baltas mėnulio miestas

LIETUVOS
NACIONALINĖ
MARIJOS
BIBLIOTEKA

antai...

JAUNIMAS: Reikalavimai ir rūpesčiai

Estijos sostinėje Taline demonstravo 2000 moksleivių. Jie reikalavo laisvės savo tėvynei. *Lenkijoje,* darbininkams įsisiūbavus išsivaduoti nuo komunistų valdžios varžtų, Lodzės studentai, remiami pusės milijono kitų studentų, ėmė reikalauti daugiau autonomijos ir priverstinių marksizmo studijų panaikinimo.

Nepaisant mokyklose prievarta brukamo ateizmo, *Sovietų Sąjungoje* jaunimo tarpe pastebimas didėjantis susidomėjimas religija.

Pagal Carnegie studiją, *JAV-ėse* studentų nuotaikos atspindi ekonominių sunkumų paveiktos visuomenės nuotaikas: rūpinasi savo materialiniu gėriu ir pramogom, be rūpesčio kitais.

Vakarų Vokietijoje trylika asmenų — jų tarpe daugiausia moksleiviai ir studentai — pasisiūlė dirbti Sovietų Sąjungoj vienerius metus, kad ten kalinamas disidentas Viktoras Petkus būtų paleistas.

Kur jaunuoliuose yra idealizmo ir iniciatyvos, jie, nepasidavę neigiamai aplinkai, daugiau ar mažiau aštriom linijom įrėžia savo teigiamus pėdsakus visuomenėje.

KONGRESAS: Rėtis ar koris?

Neseniai „skambių žodžių ar vien įmantrių pokalbių" veikla buvo pavadinta *rėčio* veikla („kiek įpili, tiek išbėga"), o „kruopštaus sistematingo darbo" veikla — avilio *korio* veikla („jauni žmones, išgirdę gerą mintį, bando ją... įgyvendinti"; dr. A. Damušis, *Ateitis,* 1-2 nr., 20 psl.).

Ne tik kasdieninė veikla, bet ir kongresas gali būti arba *rėtis,* arba *koris.* Ruošiamės *Ateities* Jubiliejiniam kongresui. Nors jis skelbiamas netradiciniu *darbo* kongresu, kai kas jo programą nori didele dalimi ar aplamai visai užpildyti visiems skirtais bendriniais susirinkimais (sakoma, suvažiuojam į bendrą kongresą tarp kartų ugdyti bendravimą). Ir taip netradiciniam *darbo* kongresui taikoma tradicinio manifestacinio kongreso programos metodas.

O vis dėlto darbo kongreso pirminis tikslas yra apsvarstyti realius uždavinius, jiems angažuotis ir nustatyti konkrečias veiklos gaires. Realūs uždaviniai, jiems angažavimasis ir konkrečios gairės visada yra *specifiniai* — ne tie patys sendraugiams, studentams ar moksleiviams. Bendrybėmis juos galime aptarti bendruose masiniuose susirinkimuose. Bet ne moksleiviai padės sendraugiams įsigilinti į sendraugių specifinius visuomeninius uždavinius ir ne visi sendraugiai kartu su moksleiviais formuluos pastarųjų uždavinius tautinei kultūrai. Kartu viską svarstydami, ir laiko stokotume. Specifiniams uždaviniams aptarti reikia atskirų sendraugių, studentų ir moksleivių svarstybų (žinoma, moksleiviai gali turėti globėjus, o studentai gali pasikviesti vyresniųjų, pvz. jaunų akademikų). Kiekvieną sritį atskirai apsvarsčius, tada galima susirinkti kartu aptarti kaip bendradarbiauti tos srities veikloje.

Klystume bendrybių pilnomis diskusijomis masiniuose susirinkimuose ugdą generacijų sugyvenimą (bendri susirinkimai su vyresniųjų dominuojamomis diskusijomis 1975 m. jubiliejinėje stovykloje Dainavoje ir 1977 m. IX Ateitininkų kongrese Clevelande, kur jaunimas buvo „tylioji generacija", vaizdžiai parodė masinių subuvimų labai ribotą vertę generacijų sugyvenimui plėtoti).

Tik ryškiai nubrėžę kiekvienos generacijos uždavinius, rasime pagrindo bendravimui tarp generacijų. Todėl šiame kongrese pirminę vietą teužima atskirų generacijų (sąjungų) rinktinių veiklos sričių svarstymai, kuriuos teseka bendri visų pasitarimai išvystyti bendradarbiavimą tose veiklos srityse. Tik tokiu būdu šis kongresas bus medaus pripildytas *koris,* ne vandenį praleidžiąs *rėtis.* Juk ir koris pripildomas medum tik dėl to, kad turi atribojančias sienas. Taip ir kongrese pirma tenka generacijoms atsiriboti, kad, prisipildžiusios savo pačių uždavinių aiškiu suvokimu ir gaiviu užsidegimu, galėtų su pagrindu tiesti bendravimo ir bendradarbiavimo tiltus į kitas generacijas.

LIETUVOJ: Įstrigę sraigtai

Ką gali daryti žmogus, sraigteliu įstatytas į sovietų visuomenės mašiną? Nelieka nieko kito, kaip daugiau ar mažiau suktis pagal sovietinį taktą. Taip okupuotoj Lietuvoj suvaržyto žmogaus, o ypač valdininko trejopą „pasirinkimą" kooperuoti nurodo Tomas Venclova (žr. šiame *Ateities* numeryje).

Pirmas kelias — kooperuojant sąžinės atbukinimas alkoholyje iki visiško fizinio sužlugimo. Antras — ciniškas sąžinės malšinimas vien savo naudos ieškojimu. Taip daro saugumiečiai, teisėjai, redaktoriai, įstaigų ir fabrikų direktoriai, kartais vadinamieji kūrėjai. „Blogiausia, kad (tokių tarpe) susidaro sluoksnis žmonių, kurie gali egzistuoti tiktai sovietinėje sistemoje... tik mūsų pamazgų duobėje".

Trečias kelias — bandymas kompromisus pateisinti ir įprasminti, per tai atsiekiant ką nors naudingo bendram labui — tautai, jos kultūrai ir pan. Šis kelias — rizikingas, kartais atnešąs tikrai ką bendram labui naudingo, bet neretai vedąs į pavojingus kompromisus ir net į sovietinę kilpą — kompromitaciją.

Apie pirmąjį kelią dažnai girdime iš pavergtos Lietuvos statistikos davinių — ten alkoholio piktnaudojimas ir alkoholizmas plačiai paplitęs. Apie trečiuoju keliu einančius negalima lengvai sužinoti nei viešai kalbėti. Plačiausiai žinomi antruoju keliu einantieji; tarybinė spauda kelia jų „nuopelnus", o pogrindinė *LKB Kronika* jų vergiškus „žygdarbius" nurodo kaip pažeidžiančius lietuvių tautines ir religines teises: į jų tarpą rikiuojasi tikinčiuosius ir tautiškai nusiteikusius mokinius terorizuoją mokytojai bei mokyklų direktoriai, kaip Latvys, prie mirštančiųjų ligonių kunigo neprileidžiąs Skuodo ligoninės v riausias gydytojas Mažrimas, tarybine konstitucija garan-

tuotas tikinčiųjų teises klastingais potvarkiais pančiojąs Religijų reikalų tarybos įgaliotinis P. Anilionis.

PARAPIJA: Laidotuvių garsai

Kai kas šalia miršta, sunerimstam. Kai užgesta lietuviška institucija, sujudam, susirūpinam. Viešas rūpestis dažnai išsilieja spaudon.

Taip atsitiko, užgesus Angelų Karalienės parapijai New Yorke pernai metų gruodžio 28 d. Spauda atkreipė dėmesį, suminėjo priežastis, apgailestavo, pranašavo.

Kadaise gyvoj parapijoj „ankstyvesnieji lietuviai... išmirė. Jų vaikų dauguma pasitraukė..." (*Darbininkas,* sausio 16)... „Mirė dar viena lietuviška parapija... Skubantis gyvenimas nušluos ir kitas lietuviškas Chicagos parapijas" (J. Šoliūnas *Drauge,* sausio mėn.).

Ieškoma gairių ateičiai: „Nepalikime bažnyčių tuščių. Lankykime jas sekmadieniais... Įpratinkime ir jaunimą lankyti... Paremkime auka bažnyčios išlaikymą. Gyvenkime parapijos rūpesčiais, o ne šalia parapijos" (ten pat *Darbininke*). Gi J. Šoliūnas ten pat *Drauge* svarsto galimybes Chicagoj: „Tik viena išeitis: nukeldinant bent vieną lietuvišką parapiją užmiestin... Prisiglausti prie Lemonte ateitininkų namų?"

Tik keista dėl vieno dalyko: visur stipriau pabrėžiamas rūpestis parapijų lietuviškumu, niekur tikrai stipriai nesisielojama (kaip derėtų), kad ištuštėjęs buvo uždarytas krikščioniškas centras.

PARAPIJA: Dvejopai stiprinant

Norėdama stiprinti visų lietuvių parapijų tautinį charakterį, JAV Lietuvių Bendruomenės krašto valdyba kartu su lietuvių krikščionių religinėm vadovybėm planuoja paskelbti Lietuvių parapijų metus.

Lietuvių parapijos nėra vienodoj padėty: vienos jų remiasi vėlyvesniais ateiviais po II pasaulinio karo; kitos — senesnės — nyksta be šviežio kraujo. Vienur klebonai ir kunigai geriau sugeba patraukti žmones; kitur — menkiau. Vienur tikintieji mieliau spiečiasi aplink; kitur laikosi atokiau.

Atkreipiant dėmesį į parapijų tautinį charakterį, nedera pamiršti jų pirminio — religinio — tikslo bei charakterio. Labiau negu tautiškai jas reikia stiprinti dvasiškai.

Pagaliau, keičiantis laikams, derėtų susidaryti atitinkamus lankstesnius požiūrius. Kai sakoma „parapija", pirmiausia galvojama apie parapijinę bažnyčią ir kleboniją. Tai klaidinga sąvoka. Kai kalbame apie parapiją, pirmiausia turėtume galvoti apie bendru tikėjimu jungiamą ir jį išpažįstančią *bendruomenę*... Taigi, parapija galėtų būti ir nedidelė bendruomenė, nebūtinai su nuosavais pastatais. Šiais laikais ryškinamas ir kitas kunigo vaidmuo — ne vien sakramentų teikėjo, bet ir krikščioniškos bendruomenės kūrėjo.

Lietuvių parapijų metus paskelbus, galima atsiliepti ribotai vien iš tautinio motyvo, bet galima atsiliepti daug pilniau — iš krikščioniškai-tautinio motyvo bei su visai nauja orientacija... Ar esame pasiruošę tokiam atoliepiui?

MOKSLEIVIAI: Kiek ateitininkiški?

Kaip sąmoningi yra moksleiviai ateitininkai šiuo metu? Į šį klausimą galime apytikriai atsakyti, peržvelgę JAV ir Kanados moksleivių užpildytos anketos davinius (žr. V. Musonytės straipsnį šiame *Ateities* nr.).

Anketą užpildžiusiųjų bendra nuotaika ir nusistatymas yra lietuviškesni, negu jų praktiškas elgesys. Devyni iš 10 sakosi, jog lietuvybė jų gyvenimui duoda prasmės. Tiek pat jaučiasi laimingi, kad tėvai juos išmokė kalbėti lietuviškai (beveik tiek pat bent šiek tiek sutinka, kad tėvai turėtų griežtai reikalauti vaikus kalbėti lietuviškai). Vis dėlto nei pusė jų (40%) nekalba su tėvais vien lietuviškai: pusė su jais maišo abi kalbas, o vienas iš 20 kalba tik angliškai. Su broliais ir seserimis vos 1 iš 20 kalba vien lietuviškai, 1 iš 6— daugiau lietuviškai, trečdalis kalba pusiau, 4 iš 10 — daugiau angliškai, o 1 iš 10 — vien angliškai.

Taipogi nors daugiau jų (bent pusė) randa daugiau bendro ir jaučiasi smagiau su lietuviais (beveik niekas nepasakė, jog smagiau su nelietuviais ir tik 1 iš 10 randa daugiau bendro su nelietuviais), jie bendrauja vienodai su lietuviais ir nelietuviais draugais.

Lietuvoj nebuvusių labai daug (86%). Ją norėtų pamatyti beveik visi (95%); laisvę atgavus, joje norėtų gyventi keturi iš 10 (nenorėtų — trečdalis).

Katalikiškumo atžvilgiu taip pat yra šiek tiek įvairumo. Tikinčiųjų Dievu yra 96% (85% — stipriai, 11% — silpniau); likusieji 4% abejoja. Du iš 3 sakosi kasdien pagalvoją apie Dievą, beveik visi kiti — bent 1-2 kartus savaitėje (3% neatsakė). Beveik 9 iš 10 yra patenkinti, kad yra katalikai (76% — labai; 11% — truputį); tačiau 11% nėra nei patenkinti, nei nepatenkinti. Kas sekmadienį į Mišias eina 83%; 1-3 kartus į mėnesį — 13%; 4 kartus į metus — 3%. Vienas iš 10 abejoja, ar, tėvams neliepiant, eitų į Mišias, o dar vienas iš 10 šiek tiek galvoja, kad neitų. Bent trečdalis laiko Mišias „visada nuobodžiomis" (nors 4 iš 10 nuobodumo nepatiria). Keturi iš 10 Mišių nelaiko „sau prasminga maldos forma" (nors pusė jų jas randa labai arba bent truputį prasmingas). Truputį daugiau negu pusė jų bent šiek tiek galvoja, kad nebūtinai reikia eiti į Mišias būti geram katalikui. Penkių vertybių pasirinkime (tikėjimas Dievu, šeima, mokslas-profesija, draugai ir lietuvybė) 40% laikė tikėjimą svarbiausiu, o 17% — mažiausiai svarbiu.

Ką sako šie duomenys? Optimistas gal sakytų: viskas gerai. Pesimistas gal teigtų: viskas blogai. Realiai žiūrint, tenka pastebėti, kad moksleiviai nevienodi: yra gal ketvirtis daugiau ar mažiau pasigėrėtino jaunimo ir kitas ketvirtis — lietuvybės ir katalikybės atžvilgiu praktiškai silpnas. Kiti — per vidurį (katalikybės atžvilgiu — paviršutiniškesni). Daugeliui šlubuojant lietuvių kalbos vartojime ir nesugebant vertinti katalikybei centrinę vietą užimančios Eucharistinės aukos, jų auklėtojams, globėjams, dvasios vadams, o svarbiausia — jiems patiems — reikia smarkiai pasistengti, kad artėtų prie ateitininkijos idealo.

Kęstutis Trimakas

1981 m. vasario mėn. 19-28 d.

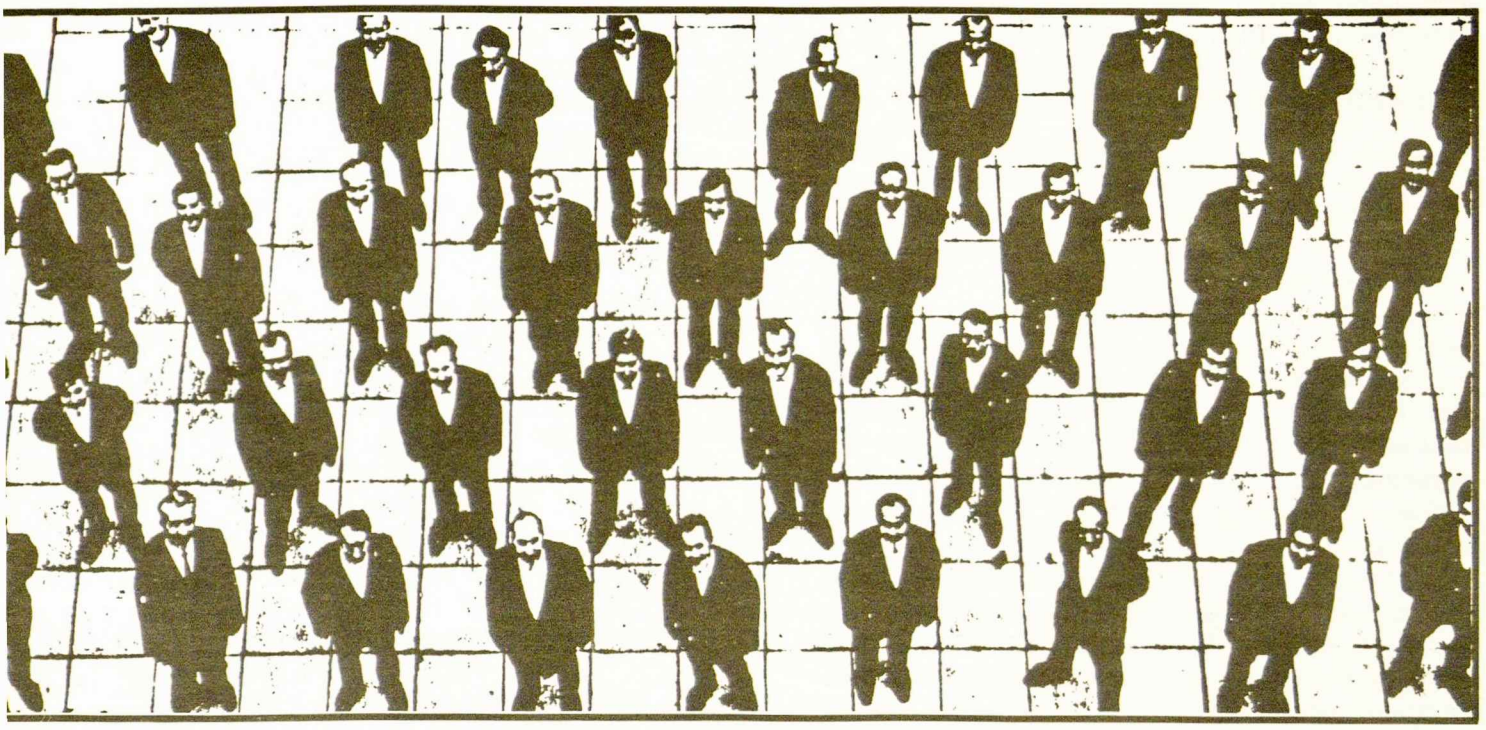

Tomas Venclova

LIETUVIS VALDININKAS TĖVYNĖJE

Ši Tomo Venclovos paskaita susilaukė didelio dėmesio Ateitininkų akademikų savaitgalyje Ateitininkų Namuose, Lemont, Ill., 1980 m. spalio 18 d. Tekstas buvo iš magnetofoninės juostelės perrašytas dr. Arūno Liulevičiaus, o sutrumpintas — paties autoriaus.

Tema, kuri man buvo pasiūlyta, nėra man artima, kadangi niekada nebuvau valdininkas tėvynėje, taip pat ir čia nesu; tikiuosi, niekad ir nebūsiu. Bet tema įdomi, ir aš ją norėčiau pakreipti savotiška linkme. Katalikai žino tokią sąvoką, kaip velnio advokatas. Kada vyksta kurio nors kandidato į šventuosius kanonizacijos byla, skiriamas specialus teologas, kuris pasako apie tą kandidatą visa, kas tik įmanoma blogiausio. Ir jeigu jis nelaimi, tada kandidatas kanonizuojamas. Norėčiau pabūti šiandien tokiu velnio advokatu, tik priešinga prasme. Kalbėsiu ne apie šventuosius, o apie labai nešventus žmones, sovietinius Lietuvos biurokratus. Bet pabandysiu apie juos pasakyti, ką tik galima pasakyti geriausio. Galėsite spręsti, kiek, kuriuo laipsniu, kuriuo mastu juos galima pateisinti.

Solženicino knygoje *Gulago Archipelagas* yra tokia vieta: Įsivaizduokime šalį, kurią okupuoja svetimi tironai. Ir štai toje šalyje dirba mokytojas. Jis labai nepatenkintas svetima okupacija. Kas jam belieka daryti? Liautis mokyti vaikus? Tada tauta bus beraštė, virs vergų mase, kuri faktiškai okupantui ir reikalinga. Toliau dirbti mokytojo darbą? Bet tada reikės pagarbinti svetimą tironą. Solženicinas beveik leidžia mokytojui pagarbinti tą tironą: protingi mokiniai jį supras, o mokytojas vis dėlto išmokys juos skaityti ir rašyti ir summa summarum duos jiems daugiau naudos, negu žalos. Kai kurie iš tokių mokytojų atneš daugiau žalos, bet gal dauguma jų bus savo šaliai naudingi.

Šitą teoriją galime išplėtoti. Sakysime, ar inžinierius Lietuvoje turi statyti tiltus, plentus ir taip toliau? Juk tie tiltai ir plentai statomi pirmiausia strateginiais sumetimais, jais judės okupanto tankai, malšindami tavo šalį, o gal ir kitas šalis. Turbūt vis dėlto reikia statyti. Kada nors ateityje, kai tauta išsilaisvins, ji turės ir tiltus, ir plentus, nepradės nuo nulio. Ar reikia statyti namus, kuriuose gyvens gal ne tie, kurie privalo? Betgi kaip egzistuos tauta ir valstybė be namų? Ar gydytojas turi gydyti, ar sabotuoti? Pagal Hipokrato priesaiką turi gydyti kiekvieną, net ir priešininką, net ir okupantą. Eikime dar toliau, į labai slidžią sritį: ar reikia gaudyti kriminalinius nusikaltėlius? Juk juos vis dėlto gaudo kiekviena valdžia, net ir sovietų valdžia. Tiesa, gaudo labai nevykusiai, veikiau veisia negu baudžia. Bet, kaip kartais pasakoma, bet kokia valdžia yra geriau, negu visiška anarchija. Ar galima eiti į policininkus, arba kaip dabar sakoma, į milicininkus? Gal ir taip. Ar galima būti teisėju, kriminalinių bylų teisėju? Pagaliau kažkas turi tą visą darbą koordinuoti. Kažkas turi būti

„Įsivaizduokime šalį, kurią okupuoja svetimi tironai. ... toje šalyje dirba mokytojas... nepatenkintas svetima okupacija. Kas jam daryti? Liautis mokyti vaikus? Tada tauta bus beraštė, virs vergų mase, kuri faktiškai okupantui ir reikalinga...“

ir ministeriu. Ar galima būti okupanto priežiūroje ministeriu? Be galo sunku atsakyti.

1940-tais metais, kada Lietuva buvo užimta sovietų armijos, kiek žinau, dauguma mūsų senųjų veikėjų laikėsi tos nuomonės: geriau, jei visur bus saviškis. Šitaip svarstydami, eikime ligi logiško galo: ar ne geriau turėti ir saviškį saugumietį, kuris galbūt užmerks akis į patriotų veiklą, ar net jiems kai kuo ir padės. Atrodo, nacių laikais tokių saugumiečių netgi būta. Tiesa, apie dabartinius lietuvius saugumiečius to negirdėti. Bet Lietuvai išsilaisvinus, gal tokių irgi išryškės vienas kitas. Todėl, kaip sakiau, egzistavo nusistatymas (ir dabar jis tebėra), kad vietas esamoje sistemoje, kiek įmanoma, turi užimti lietuviai, dargi pagal galimybę patriotai. Tatai nevisada viešai pasakoma. Tačiau neviešuose pokalbiuose išeivijoje esu tiek ir tiek girdėjęs, jog bemaž visi sovietiniai ponai Lietuvoje yra dori lietuviai, ir viskas būtų neblogai, tiktai tie rusai trukdo.

Tikrai, beveik visose valdžios įstaigose, beveik visose ministerijose dabar vyrauja lietuviai. Išskyrus vieną kitą žinybą: transportą, paštą, kariuomenę, na ir saugumą. Ar jie patriotai, kitas klausimas, bet kad vyrauja lietuviškai kalbantys žmonės, tai faktas. Ir patys tie naujieji sovietiški ponai, lietuviški ponai, atvykę šičia, neviešuose pokalbiuose gana dažnai bando palaikyti tokią savo reputaciją: girdi, mes lietuviai patriotai, tik netrukdykite mums, neprovokuokite rusų, nes jie mus išsmaugs.

Okupacijos būsenoje tautos visada skiriasi į dvi dalis. Mažesnioji dalis kovoja, eina į pogrindį, arba bent sabotuoja kiekvieną okupanto įsakymą. Didesnioji dalis, deja, daugiau ar mažiau prisitaiko. Rizika, pasiaukojimas, drąsa visomis aplinkybėmis yra nedaugelio reikalas, išskyrus nebent labai kraštutines situacijas, kada tauta sukyla.

Toliau vaidindamas velnio advokato vaidmenį (paskui pereisiu ir prie kito vaidmens), paieškosiu panašių situacijų Lietuvos praeityje. Visi gerbiame poetą Dionizą Pošką, vieną iš mūsų tautinio atgimimo pradininkų. O juk Dionizas Poška yra parašęs sveikinimo eilėraštį carui Aleksandrui I, skambantį ne ką geriau už žinomąją Salomėjos Nėries poemą. Visi gerbiame vyskupą Valančių, ir ne be pagrindo gerbiame, o vyskupas Valančius labai griežtai pasisakė prieš 1863 metų sukilimą. Rodos, jo „dešinioji ranka nežinojo, ką daro kairioji“, ir jis patylomis rėmė sukilėlius, bet taktikos sumetimais padarė gana prorusiškų pareiškimų. Poetas Miglovara, vienas iš *Aušros* įkūrėjų, buvo caro policininkas. Kada prasidėjo pirmasis pasaulinis karas, kai kurie lietuviai inteligentai (jų tarpe, jei neklystu, ir Basanavičius) kreipėsi į caro valdžią, prašydami Lietuvai autonomijos. Pareiškė: Lietuva kaip tas gintaro lašelis mielai įsilies į didžiąją Rusijos imperiją, tiktai duokit truputį daugiau laisvės. Visai kaip Salomėjos Nėries žodžiai, pasakyti Stalinui: „Gintarėlį tau nešu ant rankų, Baltijos lašelį tą nublankusį“. Galima pasakyti: vienas dalykas carui, o kitas — Stalinui; Stalinas kur kas blogesnis. Bet, deja, panašumo yra.

Buvo ir kitokių žmonių, kurie nesutiko nusileisti nei per vieną colį. Garbingesnių žmonių, bet galbūt mažiau laimėjusių. Šit poetas Edvardas Jokūbas Daukšys, Valančiaus amžininkas. Viena proga esu apie jį pasakojęs kitoje auditorijoje. Jis nepripažino tuometinės rusų okupacijos, niekad nekalbėjo rusiškai, nėjo į jokį pastatą, kur kabėjo dvigalvio aro ženklas. Reikalavo, kad ten kabėtų Vytis. Neėmė rublių, reikalaudamas, kad jam alga būtų išmokama senaisiais Lietuvos-Lenkijos pinigais. Jis kažkuo atrodo didesnis ir garbingesnis už vyskupą Valančių. Ar iš tikrųjų taip yra, sunku pasakyti. Edvardą Daukšį prisimename gražiuoju, bet daugiau Lietuvai naudos vis dėlto davė Valančius.

Žodžiu sakant, tikrai geriau būtų, jeigu visi kaip vienas atsisakytų dirbti okupanto priežiūroj. Bet būna situacijų, kai tatai darosi labai pavojinga. Stalino laikais tai gal būtų grėsę tautos likvidavimu; šit, Krymo totoriai visi kaip vienas buvo išvežti iš savo tėvynės, ligi šiol į ją negali grįžti. Jie, tiesa, nežuvo kaip tauta — jie išsaugojo savo kalbą, patriotizmą, labai narsiai kovoja už savo teises, apie juos dažnai kalba pasaulis, bet jų kaip tautos likimas tebėra ne-

„... mažuma — pogrindis, kovotojai, vad. disidentai — palaiko tautos garbę. Bet dauguma didelių kompromisų kaina palaiko bent jos fizinį egzistavimą“.

aiškus. Gal tai būtų įvykę ir lietuviams. Dabar, jei visi kaip vienas stotų prieš okupantą, okupantas gal šiek tiek ir nusileistų. Panašią situaciją regime Lenkijoje. Tie reikalai toli gražu dar nebaigti, bet lenkai kovojo beveik kaip vienas žmogus ir laimėjo didžiulių nuolaidų. Jų tarpe kolaborantų beveik neatsirado. Būtų gražu pasekti Lenkijos pavyzdžiu, ir gal dabar tai ir duotų naudos. Bet juk lenkų sąlygos, šiaip ar taip, lengvesnės. Jie turi formaliai nepriklausomą (iš tikrųjų, žinoma, priklausomą) valstybę. Jie turi labai stiprią ir gerai išsaugojusią savo kadrus Bažnyčią. Be to, lenkai repetavo tą savo sukilimą bent tris kartus. Pavyko tik trečiąjį kartą. Ir tai dar nežinia; sunku pasakyti, kas bus po pusmečio.

Taigi mažuma — pogrindis, kovotojai, vad. disidentai — palaiko tautos garbę. Bet dauguma didelių kompromisų kaina palaiko bent jos fizinį egzistavimą. Ir dabar aš baigiu savo velnio advokato rolę. Jau pasakiau kolaborantų naudai visa, ką tik galima, ir pradėsiu kalbėti daugiau ar mažiau atvirkščiai.

Iškyla klausimas, kiek toli galima eiti tokių kompromisų keliu? Kada kompromisas virsta galutine kompromitacija? Sovietų Sąjungoje, deja, labai greitai. Vienas dalykas yra šiek tiek manevruoti, kaip darė Valančius ar Basanavičius caro Rusijos sistemoje. Visai kitas dalykas tai daryti sovietinėje sistemoje. Dažnai sakoma, kad mūsų priešas yra rusas, kuris visada yra vienodas. Aš su tuo nevisai sutinku ir daug kartų esu savo nesutikimą pareiškęs. Caro Rusija ir sovietų valdžia yra visai skirtingi dalykai. Carinė sistema vis dėlto palikdavo žmogui gana daug privačios erdvės. Vien dėl to, kad ten egzistavo privati nuosavybė. Vien dėl to, kad caro sistema nebuvo nusistačiusi, pvz., prieš religiją kaipo tokią. Žinoma, carinė Rusija spaudė katalikus; uždarė ar bandė uždaryti Kęstaičių ir Kražių bažnyčias — mes visi tai žinome iš Lietuvos istorijos, — bet juk gana daug bažnyčių tais laikais Lietuvoje buvo ir pastatyta. Kiek jų dabar pastatyta? Nei vienos. Uždaryta, bent Vilniuje, trys ketvirtadaliai. Ir taip toliau: sistemų skirtumas yra labai didelis, nors okupantas iš pažiūros ir tas pats.

Sovietinė sistema stengiasi žmogų kiaurai peršviesti, absoliučiai kontroliuoti, jokios privačios erdvės jam nepalikti. Caro laikais buvo leidžiama turėti vienokią ar kitokią privačią pasaulėžiūrą, jei žmogus nesipriešino valstybės įstatymams. Ir tų įstatymų būdavo palyginti griežtai laikomasi. Buvo daug savininkų, daug darbdavių, daug religijų. Dabar stengiamasi palikti vienintelį darbdavį — sovietinę valstybę. Vienintelis savininkas yra sovietinė valstybė. Vienintelė religija yra marksistinė ideologija. Tai visiškai kitas priespaudos laipsnis — daug stipresnis, daug sunkesnis, daug pavojingesnis. Ir kolaboracija tomis sąlygomis daug pavojingesnė ir nepalyginti žalingesnė.

Tokių dalykų, kaip sovietinė sistema, pasaulio istorijoje nedaug būta. Rusijos mąstytojas disidentas Šafarevičius bando kažką panašaus surasti senovės Azijos sistemose (sakysime, Kinijos), arba inkų sistemoje, kuri viešpatavo Peru, Pietų Amerikoje prieš Kolumbą. Taip, ir ten buvo bandoma kontroliuoti kiekvieną žmogaus žingsnį. Bet nei inkai, nei faraonai, nei senovės kinų imperatoriai neturėjo tokios technikos — ir administracinės, ir netgi technikos siaurąja žodžio prasme. Todėl, kas šitoje sistemoje eina, taip sakant, su velniu obuoliauti, tas, pagal seną mūsų priežodį, netenka ir obuolių, ir maišo. Nebent jau būtų už patį velnią gudresnis. O tokių visada labai maža.

Įsivaizduokime dabartinį lietuvį, kuris nuo jaunystės nuoširdžiai nori padėti saviesiems. Gal ne tik saviesiems, o iš viso artimui, žmonėms. Jis pradeda suprasti, kad nepadaręs karjeros neturės jokios galios. Vadinasi, reikia daryti karjerą. Čia neišvengiamai teks anksčiau ar vėliau įstoti į partiją. Į partiją, kuri nužudė mažiausia keliolika milijonų žmonių. Kartais sakoma — šešiasdešimt milijonų; gal tai kiek perdėta, bet dėl keliolikos milijonų galime būti tikri. Kai kuriems šitas moralinis slenkstis yra neperžengiamas. Sakysime, jis buvo neperžengiamas man pačiam. Niekaip negalėjau stoti į partiją, kuri tiek nužudė.

Tarkime, žmogus, sukandęs dantis vardan ar-

„... nė inkai, nei faraonai, nei senovės kinų imperatoriai neturėjo tokios technikos... kontroliuoti kiekvieną žmogaus žingsnį...

timo, vardan tautiečių peržengs šitą moralinį slenkstį. Net suras pasiteisinimų: girdi, dabar velnias nebe toks juodas, partija nebe tokia baisi — ir tikrai nebe tokia baisi, kaip Stalino laikais, tą reikia pripažinti. Daugelis net nebesukanda dantų, o tiesiog apie tai nebegalvoja — apie visą tą kruviną praeitį. Ir tai yra biauriausia. Tai beveik nepataisomas asmenybės sužalojimas, jei žmogus nebemato čia moralinės problemos.

O toliau seka kiti žingsniai. Žmogui teks kalbėti, beveik kasdien kalbėti tai, kuo jis netiki, ko jis negalvoja. Net vykdyti įsakymus, kurių vykdyti doram žmogui nepridera. Ir ne kartą kitą, kaip pasitaikydavo Valančiui ir Basanavičiui, bet beveik kasdien. Kitaip — galas bet kokiai karjerai. Toliau, su tavimi anksčiau ar vėliau užmegs kontaktą saugumas, taip persipynęs su partija, kad jų dabar beveik nebeįmanoma atskirti. Ir jeigu žmogus kratysis kontaktų su saugumu, rimtos karjeros jis nepadarys. Jeigu bandys pergudrauti saugumą (kai kurie bando), gal jam pavyks vieną kartą iš šimto, nes saugumiečių tokia jau profesija — pergudrauti žmones. Saugumas tai daryti daug geriau moka, negu atskiras individas. Ir žmogus net nepastebėjęs įklimps, pavirs sistemos ratuku, žymiai daugiau kenkiančiu, negu padedančiu artimui, arba tautai, arba kultūrai. Nebent retkarčiais jam pavyks tokioje įklimpusioje būsenoje ką nors pozityvaus padaryti. Ir tokie atvejai darysis retesni ir retesni kiekvienais metais. Prieš tą žmogų atsivers trys keliai.

Kas šitoje sistemoje,
eina su velniu obuoliauti
... netenka ir obuolių ir maišo".

Pirmasis kelias labai paprastas: alkoholizmas ir fizinis žlugimas. Labai dažnas kelias šių dienų Lietuvoje. Ne tik Lietuvoje — ir Rusijoje, ir Ukrainoje, ir Estijoje, ir kur tik norite.

Antras kelias: visiškas cinizmas, susirūpinimas tik savo gerove, visiškas jaunystės norų užmiršimas. Irgi labai dažnas reiškinys.

Ir trečias kelias, rečiausias, bet vis dėlto pasitaikantis. Ačiū Dievui, ne taip jau baisiai retai pasitaikantis. Šiokios tokios pastangos, šiokia tokia rizika, šioks toks bandymas pateisinti ir įprasminti savo egzistenciją. Labai luošą, labai menką egzistenciją. Tas kelias dažnesnis, pavyzdžiui, tarp kūrybinių inteligentų — dailininkų, rašytojų, aktorių, muzikų — negu tarp valdininkų. Čia irgi yra skirtumų, nelygu profesija. Lengviau muzikui, dailininkui, jau žymiai sunkiau rašytojui. Valdininkui, be abejo, sunkiausia. Bet net ir valdininkui toks kelias nėra neįmanomas.

Taigi, dar šiek tiek apie pirmąją galimybę. Praktiškai niekas nebetiki vienintele leista toje šalyje ideologija — marksistine ideologija. Gali kilti klausimas, ar pasitaiko išimčių? Nebent vienas kitas komunistas iš vadinamųjų prieštvaninių, nebeturinčių galios ir valdžios. Jie savo metu sėdėjo kalėjimuose, turėjo tam tikro perversiško, labai iškreipto, klaidingo, bet šiokio tokio idealizmo. Taigi galbūt vienas kitas jų dar tiki. Dėl senatvės. Be jų, nebetiki niekas.

Bet žmogus negali viešai išpažinti nieko kito, žmogus yra pernelyg įklimpęs, pernelyg atbukęs, mažai informuotas. Ir tada jis ieško įvairių kompensacijų. Čia pacituosiu naujausią Nobelio premijos laureatą, poetą Česlovą Milašių, lietuvių bičiulį, rašantį lenkiškai. Viename jo eilėraštyje yra tokia vieta: žmogus turi suprasti, jog jis egzistuoja tik todėl, kad valdžia jam leidžia. Taigi tegu geria kavą ir gaudo plaštakes. Ir tikrai: žmonės geria kavą ar ką nors žymiai stipresnio, gaudo vienokias ar kitokias plaštakes. Pavyzdžiui, meškerioja, kaip poetas Eduardas Mieželaitis, kuris tam savo meškeriojimui skiria labai daug eilėraščių; apie rimtesnius dalykus, sakytum, ir nerašo. Kitas ima domėtis sportu. Trečias — menu; kartais net rimtai pradeda domėtis, bet aplinkui nėra kito meno, išskyrus gerokai suluošintą. Ketvirtas ima domėtis moterimis arba vice versa, kitaip sakant, ištvirkauja. Ir galų gale — arba net pradžių pradžioje — žmogus apsikabina butelį. Anot mano bičiulio Aleksandro Štromo, butelis yra toks pat ištikimybės esančiai sistemai simbolis, kaip ir dalyvavimas mitinguose, partiniuose susirinkimuose, balsavimuose ir taip toliau. Geri, atseit, negalvoji ko nereikia. Galvoji tik apie tai, kur čia gauti pinigų tolimesniam išgėrimui. Be to, žmogus gerdamas įsivelia į visokius nešvarius darbelius, ir tada valdžia gali jį, taip sakant,

užšachuoti, užverbuoti saugumo tarnybai arba kokiam panašiam darbui. Toks kelias baigiasi ligoninėje, kartais patvoryje, kartais kilpoje, nes visiškas alkoholikas net ir sovietinei sistemai nebeparankus.

Antroji galimybė — ugdyti savo kasdieninę gerovę. Toksai valdininkas, žinoma, irgi išgeria, nes be to, taip sakant, nevažiuosi. Bet nenusigeria tiek, kad nusmuktų nuo koto. Jam rūpi ne tik butelis, bet ir žymiai rimtesni dalykai. Rūpi namas, ir ne ką blogesnis, kartais visai neblogesnis už tą, kurį turi giminės Amerikoje. Rūpi automobilis, kiek blogesnis, negu giminių Amerikoje, bet čia jau nieko nepadarysi. Rūpi kelionė į užsienį. Ne tam, kad praplėstų akiratį, ne tam, kad pakvėpuotų laisve, o tam, kad prisipirktų su tų vargšų Amerikos giminių pagalba šio bei to ir paskui iš to porą metų savo malonumui pagyventų. Pagaliau tokiame žmoguje nelieka nieko, išskyrus godumą, išskyrus norą būti visuomenės gyvenimo „figūra", ir, žinoma, išskyrus baimę.

Jis irgi visaip save teisina. Girdi, jei aš nedarysiu to, ką darau, tai darys koks nors Maskvos emisaras. Arba ateis, kad ir lietuvis, bet žymiai blogesnis. Aš esu mažiausioji blogybė. Tuo tarpu toks lietuvis valdininkas, bent mano manymu, dažnai už rusą pavojingesnis. Rusas ir lietuvių kalbos nemoka, ir Lietuvos reikaluose nelabai susigaudo, kartais tie reikalai jam ne taip jau labai ir rūpi. O lietuvis prisitaikėlis patriotą pastebės iš karto ir jam neatleis už jokius pinigus. Patrioto egzistavimas jam yra gyvas priekaištas, visos jos sėkmingos, laimingos, materialiai sutvarkytos buities paneigimas.

Iš tokių žmonių ir išeina lietuviai saugumiečiai. Lietuvoje saugumas yra, kaip sakoma, „fifty-fifty", maždaug pusė lietuvių ir pusė rusų, ir dar nežinia, kurie blogesni. Iš tokių išeina teisėjai, kurie teisia Viktorą Petkų, Balį Gajauską, Antaną Terlecką ir panašius. Bet išeina ir šiaip inteligentai, įvairių ideologinių ir partinių įstaigų tarnautojai, ministerijų aukštieji ir kartais ne visai aukštieji ponai, dažnai jau gana glotnūs, apsišvietę, iš pažiūros vakarietiški, gerai apsirengę, kartais ir kalbų pramokę, kartais jau geriau mokantys kokią užsienio kalbą, negu rusų. Iš tokių išeina laikraščių ir žurnalų redaktoriai, kartais vadinamieji kūrėjai, kūrybinė inteligentija. Rusui kartais galima kai ką atleisti. Pirmiausia dėl to, kad jis, šiaip ar taip, ne saviškis; antra, kartais rusas turi vadinamąją „plačią dūšią". Jei valdžioje pasitaiko žydas (o dabar tai būna be galo retai), jam galima irgi kai ką atleisti — už lankstų protą. O grynakraujis lietuvis aukštame poste dažnai būna toks jau nepataisomas, kad nebėra už ką jam beatleisti.

Man ne kartą teko kalbėtis su inteligentais, kurie bando Lietuvoje daryti kažką pozityvaus. Vienas iš jų, architektas, man šit ką pasakė: „Kol visus reikalus tvarkė senieji komunistai, dar Smetonos laikais sėdėję kalėjimuose, buvo šiek tiek lengviau. Žinoma, jie dažnai ir bukapročiai, ir neišsilavinę, ir šiokie, ir tokie, bet daugelis iš jų supranta, kad mes, profesionalai, geriau nusimanome už juos savo srityje. O dabar susidarė naujas biurokratų sluoksnis — jau išėjusių sovietinius universitetus, pasimokiusių Vilniuje ir Maskvoje, gal net kartais užsienyje, kurie į viską kišasi ir visur trukdo. Trukdo daugiau negu tie senieji".

Blogiausia, kad susidaro sluoksnis žmonių, kurie gali egzistuoti tiktai sovietinėje visuomenėje. Sakysime, dabar į Vakarus atvyksta naujųjų emigrantų — vadinama „trečioji banga". Lietuvių trečioji banga negausinga, ir jie kol kas visi daugmaž patenkinti savo egzistavimu. Bet, sakysime, rusų naujojoje emigracijoje, kuri yra daug didesnė, yra gan daug negalinčių Vakaruose gyventi. Jie su motinos pienu čiulpte įčiulpė sugebėjimą gyventi tik sovietinėje sistemoje. Prašosi grįžti, nepajėgia čia niekaip prisitaikyti, negali būti laisvi. Tokių yra jau ir lietuvių tarpe. Jau yra valdininkų, kurie nebėgs į Vakarus, jei ir atsiras galimybė, kadangi Vakaruose arba nepragyvens, arba pragyvens žymiai blogiau, negu gali pragyventi Lietuvoje. Yra tokių — ir netaip mažai. Ir, deja, jų skaičius didėja, jų procentas auga.

Yra rusų rašytojas disidentas Zinovjevas, labai įdomus rašytojas, ne ką mažiau įdomus už Solženiciną, nors mažiau žinomas. Angliškai jo knyga vadinasi *Yawning Heights* — atseit, prasmegusios viršūnės. Zinovjevas vartoja piktą, gana neapetitišką palyginimą. Girdi, jei žiurkę patalpinsi gerame bute, švariame, tvarkingame — ji padvės. Žiurkė gali gyventi tik pamazgų duobėje, niekur kitur. Taip susidarė didžiulis sluoksnis žmonių, kurie gali gyventi tik mūsų pamazgų duobėje, kitur nebegali. Dažnas pasako: gal ir žiurkė, bet vis dėlto lietuvis, nekenčia okupantų rusų. Taip, dauguma jų nekenčia rusų, stačiai rasistiškai nekenčia. Jie galbūt net šaudytų rusus, jei būtų tokia galimybė. Bet sistema ir be rusų yra pakankamai bloga, melaginga, veidmaininga, ekonomiškai nepajėgi, antižmogiška sistema. O tą sistemą, tik be rusų, jie mielai išlaikytų. Ar tada būtų geriau, aš labai abejoju. Galėtų atsitikti kaip Albanijoje, kuri yra nepriklausoma nuo rusų, bet joje valdžią paėmė žiurkės; ten, pavyzdžiui, religija oficialiai paskelbta kriminaliniu nusikaltimu, kas nė Rusijoje nepadaryta. Rumunijoje irgi panaši padėtis. Reikia atsiminti, kad rusų pašalinimas neišspręstų visų problemų. Toli gražu neišspręstų.

Pagaliau trečioji grupė. Ir aš vėl darausi trupučiuką velnio advokatas. Beje, tų grupių ribos labai neaiškios. Iš vienos grupės žmogus dažnai pereina į kitą. Tiesa, daugiau į blogąją pusę. Trečioji grupė būtų konformistai-konservacininkai, kaip juos vadina Aleksandras Štromas. Tokie, kurie ir sistemai tarnauja, ir bando sistemos ribose kažką naudingo daryti. Tokie, kurie stengiasi nuraminti savo sąžines ne tiktai alkoholiu ir ne tiktai materialinės gerovės kultu. Žmonės, kurie vis dėlto turi moralinių problemų. Ir kurie — tegu luošai, tegu nevykusiai — bando tas problemas spręsti.

Jie skiriasi nuo antrosios grupės, nuo vadinamųjų žiurkių, nes būtų labai laimingi, jei visa sistema (ne tik rusai, bet visa sistema) prasmegtų velniop. Tiktai netiki, kad tas galėtų įvykti. Arba netiki, kad jie galėtų tą priartinti. Jiems rūpi ir tautos išlikimas, ir kalbos išsaugojimas, ir materialinė tautos gerovė — ne vien

savo gerovė, bet ir kitų. Rūpi, sakysim, ekologiniai dalykai, gamtos apsauga. Rūpi kultūros šiokia tokia, nors ir luoša plėtotė. Tų žmonių yra nedaug, manau, kad šiuo metu jų yra mažiau, negu žiurkių. Bet jeigu Lietuva iki šiol yra labiau pasiturinti už daugelį respublikų, už Rusiją ir už Latviją (gal kiek mažiau už Gruziją ir kiek mažiau už Estiją), jeigu Vilniaus Universitetas dėsto daugiausia lietuvių kalba, jeigu Lietuvos gamta dar nėra visai sunaikinta, Trakų pilis tebestovi dar vis, ir ne tik stovi, bet šiek tiek atremontuota, jeigu bažnyčių sugriauta mažiau negu Rusijoj, ir vis dėlto ne tiek jau baisiai daug jų ir griaunama — būtų naivu manyti, kad tai visa padarė tiktai tikri patriotai (tiktai pogrindis, tiktai partizanai, tiktai patriotinė inteligentija). Ne, to nebūtų galima padaryti, jeigu kai kurie valdininkai, ir netgi aukšti, kai kada neužmerktų akių. Arba kai kur negintų partikuliarinio Lietuvos intereso. Tiesa, jeigu nebūtų tikrų patriotų, palaikančių tautos tonusą, gyvybinį pulsą, jeigu nebūtų spaudimo iš apačios, jeigu nebūtų pogrindžio spaudos, tie valdininkai padarytų daug mažiau. Čia esama savotiško bendradarbiavimo. Jis labai keistas, labai prieštaringas, kadangi tie patys valdininkai patriotus ir gaudo, bet kažkokia prasme į jų reikalavimus turi atsižvelgti. Gaudo veikiau žiurkės. Atsižvelgia veikiau tie, kurie eina su velniu obuoliauti, bet bando maišą ir obuolius kažkaip iš velnio išplėšti. Dažniausiai jiems tai nepavyksta, arba pavyksta laikinai. Ačiū Dievui, kad bent laikinai pavyksta.

Yra čia ir kitų procesų. Nemanykime, kad tik patriotiškai nusiteikusių valdininkų dėka Lietuva laikosi geriau negu kitos sovietinės respublikos. Yra čia šiek tiek ir pačios Maskvos noro padaryti Pabaltijį vitrina Vakarams. Dabar tas noras žymiai sumažėjęs, nes detentė faktiškai griuvo, ir Pabaltijo reikalai intensyviai blogėja. Bet dar prieš kelerius metus buvo stengiamasi apdumti Vakarams akis: šit, mes okupavome Pabaltijį, tai buvo vakarietiškos valstybės, ir pažiūrėkite — jie gyvena, nemiršta, nebadauja, turi kultūrą, turi teatrus, turi universitetus. Jeigu mes užimsime, pavyzdžiui, Prancūziją ar Italiją, bus maždaug tas pats — ne taip jau labai ir baisu.

Yra ir kitas momentas, kurio mes dažnai neįvertiname. Sakoma: nors Amerika nepripažįsta inkorporacijos ir tebelaiko mūsų pasiuntinybes, tai jau nebeturi jokios reikšmės, tai jau tušti gestai. Mano manymu — ne. Ta nepripažinimo politika šiek tiek stabdo Maskvos prievartą Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje. Be jos, prievartos būtų daugiau, kaip Ukrainoje, Gudijoje ir kitur.

„... lietuvis prisitaikėlis patriotą pastebės iš karto ir jam neatleis už jokius pinigus. Patrioto egzistavimas jam yra gyvas priekaištas, visos jo sėkmingos... materiališkai sutvarkytos buities paneigimas“.

Grįžtu prie tų sovietinių valdininkų, kurie bando daryti kažką naudinga. Jie už tai sumoka biauriais kompromisais, velniui dūšią parduoda, ar bent gerokai išnuomoja. Bet jeigu mes esame krikščionys, arba net jeigu kas nors iš mūsų yra agnostikas, bet pripažįstantis krikščionybės filosofinį bei etinį gilumą ir reikšmingumą — neturime tų žmonių teisti, o turime jų gailėtis ir tikėtis, kad jie nėra žuvę. Krikščionybės požiūriu aplamai niekas nėra žuvęs. Mirties patale bet kuris latras gali atsiversti. Yra tokia mistinė paslaptis, kad mirties patale net ir Stalinas gali atsiversti ir būti išganytas. Čia man krikščionybės filosofija atrodo jau net per gera, bet juk maždaug tai sakė Kristus.

Man gaila tų žmonių, ir ypatingai gaila, kada jie pradeda teisinti savo poziciją. Sakysime, vieną kartą mane susitiko gatvėje labai žymus Lietuvos veikėjas. Valdininku jį galima vadinti tik iš dalies — jis yra mokslininkas, akademikas, rašytojas, bet iš dalies ir valdininkas, mat, instituto direktorius. Štai ką jis pasakė: „Ką jūs darote, jūs iš proto išėjote! Jūs provokuojate. Juk aplinkui — tankai. Lietuvą sutryps tankai, kaip sutrypė Čekoslovakiją“. Į tai aš tegaliu atsakyti: „Lietuvą tankai jau ir šiaip seniai yra sutrypę, anksčiau negu Čekoslovakiją. Tai viena. Antra, būna tokių žmogaus veiksmų, kurie svarbesni už tankus, daro didesnį poveikį pasauliui, negu tankai. Jei žmogus stoja prieš tankų divizijas, ilgainiui gali patraukti visus, net kai kuriuos iš tų, kurie prie tanko vairo sėdi“.

Yra ir kitų pasiteisinimų. Daugelis sako: matote, tiesa yra maždaug per vidurį. Žinoma, bolševikai yra neteisūs, bet ir Vakaruose juk tiek blogio, tiek netvarkos, nusikalstamumo, išnaudojimo, pinigo valdžios, visokių blogybių, apie kurias dar mūsų klasikai rašė — ir Žemaitė, ir Vaižgantas, ir Vincas Krėvė, ir kas tik nori. Dabar Vakaruose truputį pabuvęs, galiu aiškiai atsakyti, kad vis dėlto teisus buvo Churchillis: Vakarų demokratija yra blogiausia valdžia, kokią pasaulyje galima sugalvoti, išskyrus visas kitas.

Kiti vėl sako — neužmirškite fašizmo pavojaus, be komunizmo dar yra fašizmas. Fašistai irgi šaudė žmones, ir jei duosi valią, vėl pradės šaudyti. Čia yra dalis tiesos. Bet šiuo metu faktiškai yra tik vienas stiprus fašizmas, ir tai yra komunizmas. Tas nereiškia, kad kitas fašizmas — dešinysis — negali atgimti, bet šiuo metu jis daug mažiau reiškia ir daug mažiau gali. Sakysime, Bolognijoje neseniai susprogdino geležinkelio stotį, žuvo apie šimtas žmonių, jų tarpe ir mažų vaikų. Ir tai padarė ne komunistai, o fašistai. Beje, pats vos nepatekau į tą sprogimą. Italijoje mano traukinys į Bologniją pavėlavo dvi valandas — jei nebūtų pavėlavęs, gal būčiau susprogęs. Taigi esama ir tokių dalykų, bet palyginus su tuo, kas yra apsėmę pusę pasaulio, tai dar nedaug. Tiesa, užmiršti šito irgi nedera.

Dar vienas pasiteisinimas — nestiprinkite stalinistų! Savo veikla, triukšmu, reikalavimais jūs prikelsite juodąsias jėgas, tikruosius budelius. Gerai atsimenu, kaip savo metu, dar nebūdamas aktyvus disidentas, parašiau straipsnelį į *Pergalę* apie Albertą

„Ir žmogus net nepastebėjęs įklimps, pavirs sistemos ratuku, žymiai daugiau kenkiančiu, negu padedančiu artimui, arba tautai, arba kultūrai“.

Camus. Camus — rašytojas, kaip žinome, antitotalitarinis, antifašistas, antinacistas, bet taip pat ir antikomunistas. Lietuviškai pavyko išleisti jo geriausią knygą — *Marą*, kurią aš ir recenzavau. Parašiau, kaip pavydžiu jaunimui, kuris tą knygą skaito lietuviškai, nusipirkęs knygyne. Nes mano karta prieš dešimt metų ją skaitė slaptai, svetimomis kalbomis, naktimis. Mano nustebimui straipsnis buvo *Pergalėje* atspausdintas. Jį perskaitė Centro Komitete, ir jis ten, atrodo, sukėlė nepasitenkinimą: kaip žmogus drįso parašyti, kad kažkokios knygos kažkada buvo skaitomos slaptai! Mane susitiko gatvėje žinomas literatas ir pareiškė: „Tu pakenkei *Pergalės* redaktoriui Algimantui Baltakiui. Jį dabar gali nuimti. Vietoj jo ateis stalinistas. Nekenk Baltakiui. Nebūk pasiutęs!“ Dievuli mano, parašyti teisybę apie Camus gal svarbiau, negu išsaugoti Baltakį redakcijos viršūnėje. O be to, niekas tada Baltakio ir nepašalino. Nebent truputį pabarė. Manęs netgi nebarė — žinojo, kad nuo barimo nepasidarysiu geresnis.

Sekantis pasiteisinimas — irgi klaidingas, kaip iš visko atrodo: komunizmo idėja yra gera, tik jį reikėtų sukurti ne tokį ir ne tokiomis priemonėmis.

Bet štai dar žymiai blogesnis pasiteisinimas: „Aš viską suprantu, tik, mat, žmona, vaikai...“

Ir krikščioniškas, ir nekonfesinis humanizmas laikosi taisyklės, kad heroizmo negalima reikalauti iš

kitų. Galima nebent iš paties savęs, bet nieku būdu negali liepti kitam žmogui — būk herojus. Ir negali jo smerkti ar barti už tai, kad jis nėra herojus. Jeigu reikalauji heroizmo iš kiekvieno, daraisi pats fanatikas; ir Lietuvoje, deja, yra tokių fanatikų ir siaurakakčių. Kaip sakiau, būna kraštutinių lūžių, sukilimų ir panašūs momentai, kada turbūt tikrai negražu, jei žmogus neina kartu su visais. Bet dabar Lietuvoje joks labai reikšmingas lūžis dar neatrodo artimas. O vis dėlto visa Rytų Europa, nors labai lėtai ir sunkiai, per aukas ir vargą, laisvėja ir laisvinasi, net ir pati Rusija po truputį laisvėja ir laisvinasi — per Sacharovą, Orlovą, Kovaliovą ir panašius žmones. Ir jeigu išsilaisvins Lietuva, net ir sovietinius valdininkus, net ir tą jų luošą, bet šiokį tokį patyrimą kažkokia prasme reikės panaudoti, kadangi stigs administratorių. Net ir žiurkes teks panaudoti. Beje, žiurkės bėgs pirmos iškėlusios trispalvę, nors ir baisiai išsigandusios, kad jų nepatrauktų atsakomybėn (kai kurias, nori nenori, reikės patraukti — tiktai, gink Dieve, be minios teismo ir žudynių).

Bet yra ir nežiurkių. Vienintelis labai liūdnas reiškinys, kad tų nežiurkių mažėja. Sovietinis lietuvis valdininkas laikui bėgant blogėja: darosi labiau korupciškas, ciniškesnis, didesnis alkoholikas ir didesnis savo tautos priešas. Nors, kaip sakiau, visada bus ir kitokių.

KAIP ATEITININKAI GALI ĮSIJUNGTI Į PAGALBĄ ŽMOGAUS TEISIŲ GYNĖJAMS LIETUVOJE

Kun. K. Pūgevičius pateikė šias 17 galimybių per Ateitininkų Federacijos Tarybos sesiją 1980 balandžio 26.

1. **Platinti LKB Kroniką anglų kalba.**
2. **Plačiai informuoti vyskupus, rašytojus, spaudą, pavienius asmenis.**
3. **Verbuoti kitataučius Kronikas skleisti.**
4. **Organizuoti komisiją pas vietos vyskupą perduoti jam V. Vardžio knygą „The Catholic Church, Dissent and Nationality in Soviet Lithuania".**
5. **Remti religinės šalpos darbus.**
6. **Jungtis į Amnesty International veiklą ir ten kelti mūsų reikalus.**
7. **Organizuoti metines rinkliavas lietuvių parapijose.**
8. **Dažniau ruošti pamaldas už persekiojamuosius ir seminarus supažindinti su jų padėtimi.**
9. **Ruošti seminarus universitetuose.**
10. **Rašyti laiškus tuo klausimu kitataučiams ir spaudai.**
11. **Talkinti Kronikas anglų kalba verčiant ir leidžiant.**
12. **Studentams rašyti šiomis temomis referatus.**
13. **Vykstantiems į Lietuvą vežti knygų, medicinos priemonių.**
14. **Ruošti šiais klausimais pokalbius su žydais, pvz., su Interfaith Coalition for Soviet Jewry.**
15. **Užmegzti moralinį ryšį per Eucharistijos bičiulius — dažniau ir ilgiau pasimelsti už persekiojamuosius.**
16. **Sudaryti fondus profesiniu pagrindu, kad reikalui esant greitai akcijai, galima būtų laikraščiuose išpirkti pilnus puslapius reklamai.**
17. **Prisidėti prie lietuvių kalinių gelbėjimo komitetų; stengtis paremti jų šeimas.**

atvirai

Kun. Stasys Yla

BESIRUOŠIANT KONGRESUI

Norėdami Ateityje *užfiksuoti* Ateities *jubiliejinio kongreso idėjinio pasiruošimo vystymąsi, perspausdiname šį kun. Stasio Ylos straipsnį, pasirodžiusį* Draugo *ateitininkų skyriuje šių metų sausio 17.*

Dešimtasis ateitininkų kongresas jau paskelbtas. Centrinė ruošos komisija sudaryta. Provizorinė programa paruošta. Pasisakymai spaudoj (kun. dr. Trimako) pradėti.

Kuo šis kongresas būdingas? Ne manifestacinis, kaip ligo šiol buvusieji, bet darbo kongresas. *Kodėl kongresas, o ne nepaprastoji konferencija?* Kongresai — iškilmingas paradas, nepaprastos konferencijos — veiklos pjūviai bei įžvalgos.

Mes vis dar maišomės. Prieš pastarąjį kongresą, pastebėjau, ne vienas dėjo didelių vilčių — laukė pjūvinių sprendimų veiklai išjudinti. Po kongreso pasigirdo nusivylimų: nedavė to, ko laukėme! Netektų stebėtis, jei tokie reiškiniai būtų iškilę jaunime. Bet atsirado sendraugių, pernelyg viltingų ir nusivylusių. Maišatis ta, kad neskiriame kongresų paskirties ir nepaprastųjų konferencijų. Kongresai niekad nesprendė didžiųjų problemų, nebent pirmieji du, kuriems buvo skirta apsčiai laiko. Dėl to dabar skelbiamas *darbo kongresas.* Tai naujas dalykas kongresų paraštėje. Tokio ligšiol ateitininkuose nėra buvę, dėl to reikia šiam kongresui *ruoštis* panašiai kaip nepaprastoms konferencijoms. Tiesa, Federacija šiuo metu neturi *nepaprastų* uždavinių: ką nors keisti, sakysim sąrangą, konstituciją ar veiklos kryptį. Veiklos sąlygos taip pat nėra ryškiau pasikeitusios — gyvenam jau 30 metų naujuose kraštuose. Reikalas šaukti nepaprastą konferenciją nėra pribrendęs, tačiau yra problemų, kurias tenka aiškintis darbingai, sutelkus geriausias jėgas.

Ar vėl kils pernelyg viltingi lūkesčiai ir po to nusivylimai? Gal būt, nes problemų krovinys galėtų būti nemažas, o laiko tokiam kongresui per maža. Kai kurios problemos ilgokai užtęstos ir gerokai painios, o stebuklingos lazdelės viską išspręsti niekas neturi, juoba tokiu trumpu laiku. Tačiau darbo kongresas, jeigu bus bent šiek tiek geriau paruoštas, galės tas problemas bent prajudinti, realybę geriau pajusti ir atsakomybę pažadinti.

Didysis darbas laukia ne pačiame kongrese, o jo paruošoje. Todėl teks pramatyti svarstytinus klausimus, o jų bus nemaža. Tad svarbu iš galimų bei svarbių reikalų *atrinkti būtiniausius ir šiuo metu aktualiausius.* Kitaip paskęsime daugyje ir praslysim paviršiuje. *Ateities* redaktorius dr. K. Trimakas siūlo svarstybas specifikuoti („Draugas" 1980.XII.6) pagal veiklos sritis, darbo barus, darbuotojų grupes ir sąjungas. Tai geri pradiniai rėmai, kuriuos jis dar konkrečiau įvardina atskirų darbuotojų kategorijomis. Šioms svarstyboms numatyta pusantros dienos ir tai, manding, per trumpas laikas. Dėl to *svarstybų medžiaga turi būti atrinkta ir apdorota iš anksto,* prieš pateikiant jas suvažiavusiųjų grupėms pasisakyti, perkedenti, papildyti. Visam tam darbui įveiksminti ir koordinuoti reikia, šalia centrinės komisijos, kuri jau sudaryta kongresui ruošti, *atskiros komisijos,* kuri veiktų sąlytyje su Federacijos valdyba. Jos darbas būtų iš anksto pakviesti aktyvius atskirų sričių darbuotojus, kaip tai numato ir dr. K. Trimakas, juos instruktuoti ir įpareigoti, kad nebelaukiant pradėtų paruošos darbą. Panašiai buvo ruoštasi Palangos konferencijai ir nepaprastajai New Yorke. Vaisiai buvo geri.

Sutinku, kad svarstybose reikia *ribotis dabartimi* — jos rūpesčiais bei reikalais. Praeitinė patirtis, kaip bendroji gija mūsų sąjūdžio tęstinumui, galėtų būti tik korektyvinė gairė. Žiūrint gilesnės prasmės, vertas dėmesio dr. K. Trimako pastebėjimas: „Derėtų į visą dabartinę veiklą pažvelgti pirmoje *Ateityje* paskelbtų *‚Trijų pamatinių' klausimų,* šviesoje".

MOKSLEIVIŲ PAŽIŪROS Į LIETUVIŠKUMĄ, BAŽNYČIĄ IR SAVE

Vita Musonytė

1980 metų pradžioje Moksleivių Ateitininkų Sąjungos centro valdybos iniciatyva buvo pravestas moksleivių ateitininkų apklausinėjimas. Šios studijos tikslas — sudaryti ateitininkų moksleivių charakteristikos apybraižą. Anketos buvo išsiųstos vienuolikos kuopų globėjams, kurie išdalino anketas moksleiviams susirinkimo metu. Moksleiviai buvo paklausti apie jų nusiteikimą ir elgesį lietuvybės, katalikybės ir ateitininkijos atžvilgiais. Štai perteikiamos apklausinėjimo išdavos.

Atsakančiųjų anketą charakteristika

Į anketą atsakė 114 moksleivių, kurių amžius tarp 13 ir 18 metų, o amžiaus vidurkis 15.8 metų. 37% berniukai, o 63% mergaitės. Atsakančiųjų reprezentacija pagal miestą tokia:
Cicero — 4
Cleveland — 21
Chicaga — 13
Chicagos apylinkės — 18
Detroitas — 12
Hamiltonas — 10
Los Angeles — 7
New Yorkas — 10
Philadelphia — 4
Rochesteris — 3
Torontas — 12

Vidurkis dalyvavimo ateitininkų stovyklose — 4.5 metų. 44% atsakančiųjų gyvena mažiau kaip 10 mylių nuo lietuviško veiklos centro; 30% tarp 10 ir 29 mylių; 16% tarp 30 ir 59 mylių; 11% tarp 60 ir 100 mylių; o 4% gyvena daugiau kaip 100 mylių nuo centro. Pasirodo, kad daugumas labai gerai mokosi: 77% atsakančiųjų pažymiai dažniausiai būna A ir B; 17% moksleivių pažymiai B ir C; o tik 5% pažymiai C ir D.

Duomenis galima surūšiuoti pagal šias temas: nusiteikimas ir elgesys lietuvių kalbos vartojimo atžvilgiu, požiūris į lietuvybę, draugai, požiūris į Lietuvą, nuspėjimas tėvų reakcijų, būsimos šeimos planai, tikėjimas ir pažiūros į Bažnyčią, ateitininkijos reikšmė asmeniškame gyvenime ir emocinis balansas.

Lietuvių kalba

Aš esu patenkintas savo lietuvių kalbos vartojimo lygiu.
16% Labai sutinka
25% Truputį sutinka
4% Nei sutinka, nei nesutinka
29% Truputį nesutinka
23% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Aš norėčiau geriau lietuviškai kalbėti.
76% Labai sutinka
14% Truputį sutinka
6% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
3% Visai nesutinka

Aš norėčiau dažniau su savo draugais lietuviškai kalbėti.
33% Labai sutinka
42% Truputį sutinka
16% Nei sutinka, nei nesutinka
7% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Man gėda, kai tėvai kalba lietuviškai prie mano nelietuvių draugų.
9% Labai sutinka
9% Truputį sutinka
13% Nei sutinka, nei nesutinka
17% Truputį nesutinka
59% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Aš laimingas, kad tėvai mane išmokė lietuviškai kalbėti.
88% Labai sutinka
4% Truputį sutinka
1% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
5% Neatsakė

Lietuviai tėvai neturėtų griežtai reikalauti, kad jų vaikai lietuviškai kalbėtų.
9% Labai sutinka
7% Truputį sutinka
6% Nei sutinka, nei nesutinka
19% Truputį nesutinka
59% Visai nesutinka

Jeigu kada nors turėsiu savo šeimą, norėčiau, kad mano vaikai lietuviškai kalbėtų.
87% Labai sutinka
7% Truputį sutinka
1% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
3% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Ateitininkų vadovai neturėtų taip griežtai reikalauti, kad moksleiviai kalbėtų vien lietuviškai.
5% Labai sutinka
12% Truputį sutinka
11% Nei sutinka, nei nesutinka
21% Truputį nesutinka
50% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Jaučiu, kad lietuvių kalbos mokėjimas trukdo mano mokslui.
1% Labai sutinka
3% Truputį sutinka
3% Nei sutinka, nei nesutinka
6% Truputį nesutinka
86% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Rūta Musonytė

Žeimos kursų diskusijų būrelis: Rita Stukaitė, Paulius Strolia, Aldona Gedrimaitė, Algis Kazlauskas, Vita Polikaitytė, Rima Budrytė, Daina Tijūnėlytė.

Jaučiu, kad lietuvių kalbos mokėjimas trukdo mano anglų kalbos mokėjimui.
4% Labai sutinka
9% Truputį sutinka
6% Nei sutinka, nei nesutinka
8% Truputį nesutinka
70% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Per paskutiniuosius metus kiek lietuviškų knygų perskaitei?
5% Daugiau kaip 9
7% Tarp 6 ir 8
19% Tarp 3 ir 5
47% 1 ar 2
22% Nei vienos

Per paskutiniuosius metus kiek angliškų (nemokyklinių) knygų perskaitei?
54% Daugiau kaip 9
15% Tarp 6 ir 8
9% Tarp 3 ir 5
13% 1 ar 2
6% Nei vienos
3% Neatsakė

Kaip su tėvais kalbi?
40% Vien lietuviškai
32% Daugiau lietuviškai negu angliškai
17% Pusiau lietuviškai, pusiau angliškai
6% Daugiau angliškai negu lietuviškai
4% Vien angliškai

Kaip su broliais/seserimis kalbi?
4% Vien lietuviškai
16% Daugiau lietuviškai negu angliškai
29% Pusiau lietuviškai, pusiau angliškai
40% Daugiau angliškai negu lietuviškai
9% Vien angliškai

Požiūris į lietuvybę

Mes, Amerikos lietuviai, turime pareigą rūpintis lietuviškais reikalais.
76% Labai sutinka
14% Truputį sutinka
3% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
3% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Tėvai turėtų leisti savo vaikams patiems apsispręsti, kiek jie nori dalyvauti lietuviškame gyvenime.
4% Labai sutinka
23% Truputį sutinka
13% Nei sutinka, nei nesutinka
46% Truputį nesutinka
13% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Lietuvybė yra davusi prasmės mano gyvenimui.
61% Labai sutinka
27% Truputį sutinka
7% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Lietuviškoji veikla nėra naudinga mums, negyvenantiems Lietuvoje.
3% Labai sutinka
1% Truputį sutinka
3% Nei sutinka, nei nesutinka
12% Truputį nesutinka
80% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Jei tėvai man leistų laisvai pasirinkti, neičiau į lituanistinę mokyklą.
8% Labai sutinka
14% Truputį sutinka
18% Nei sutinka, nei nesutinka
18% Truputį nesutinka
39% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Per paskutiniuosius 4 metus kiek sykių buvai Vasario 16-sios minėjime?
53% Keturis
20% Tris
18% Du
3% Vieną
3% Nei vieno
1% Neatsakė

Kiek metų lankei lituanistinę mokyklą?
20% Daugiau kaip 12 metų
59% Tarp 9 ir 11 metų
14% Tarp 6 ir 8 metų
4% Tarp 3 ir 5 metų
3% Mažiau kaip 3 metus ar visai ne

Draugai

Ar smagiau būti su lietuviais draugais ar su nelietuviais draugais?
35% Daug smagiau su lietuviais
21% Smagiau su lietuviais
42% Abu vienodai
1% Smagiau su nelietuviais
0% Daug smagiau su nelietuviais
1% Neatsakė

Ar randi daugiau bendro kalbėdamas su lietuviais ar su nelietuviais draugais?
30% Su lietuviais
21% Daugiau su lietuviais
33% Abu vienodai
10% Daugiau su nelietuviais
3% Su nelietuviais
3% Neatsakė

Kaip dažnai sueini su lietuviais draugais?
36% Beveik kasdien
28% Tarp 3 ir 5 kartų į savaitę
26% Du ar tris kartus į mėnesį
1% Mažiau kaip kartą į mėnesį
1% Neatsakė

Kaip dažnai sueini su nelietuviais draugais po pamokų?
34% Kasdien
34% Porą kartų į savaitę
16% Bent vieną kartą į savaitę
8% Vieną ar du kartus į mėnesį
8% Mažiau kaip kartą į mėnesį
1% Neatsakė

Ar praleidi daugiau laiko su lietuviais draugais ar su nelietuviais draugais?
5% Vien su lietuviais
33% Daugiau su lietuviais
24% Abu vienodai
34% Daugiau su nelietuviais
1% Vien su nelietuviais
3% Neatsakė

Ar praleidi daugiau laiko su lietuviais draugais ar su nelietuviais draugais vasaros metu?
16% Vien su lietuviais
44% Daugiau su lietuviais
14% Abu vienodai
18% Daugiau su nelietuviais
3% Vien su nelietuviais
5% Neatsakė

Požiūris į Lietuvą

Aš norėčiau pamatyti Lietuvą.
83% Labai sutinka
12% Truputį sutinka
3% Nei sutinka, nei nesutinka
0% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Jeigu Lietuva būtų laisva, aš norėčiau ten gyventi.
17% Labai sutinka
26% Truputį sutinka
22% Nei sutinka, nei nesutinka
16% Truputį nesutinka
18% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Aš esu buvęs Lietuvoje.
0% Daugiau kaip šešias savaites
3% Tarp 3 ir 6 savaičių
3% 2 ar 3 savaites
7% Penkiom dienom
86% Niekad
1% Neatsakė

Požiūris į tėvų reakciją

Mano tėvai nenori, kad draugaučiau su nelietuviais.
6% Labai sutinka
14% Truputį sutinka
18% Nei sutinka, nei nesutinka
10% Truputį nesutinka
51% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Mano tėvai labai pergyventų, jei susituokčiau su nelietuviu/nelietuvaite.
37% Labai sutinka
26% Truputį sutinka
13% Nei sutinka, nei nesutinka
14% Truputį nesutinka
9% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Būsimos šeimos planai

Aš norėčiau susituokti su lietuvaite/lietuviu
65% Labai sutinka
15% Truputį sutinka
15% Nei sutinka, nei nesutinka
3% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Jeigu kada nors turėsiu savo šeimą, norėčiau, kad mano vaikai lietuviškai kalbėtų.
87% Labai sutinka
7% Truputį sutinka
1% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
3% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Rūta Musonytė

Žiemos kursantai: Rūta Musonytė, Giedrius Sodonis, Ramunė Rygelytė.

Tikėjimas ir pažiūros į Bažnyčią

Esu patenkintas, kad esu katalikas.
76% Labai sutinka
11% Truputį sutinka
11% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka

Aš tikiu į Dievą.
85% Labai sutinka
11% Truputį sutinka
3% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
0% Visai nesutinka

Kiek metų lankei katalikišką pradžios mokyklą?
54% 7-8
9% 5-6
6% 3-4
3% 1-2
28% 0

Kaip dažnai pagalvoji apie Dievą?
27% Kelis kart į dieną
38% Kasdieną
15% 3-6 kart į savaitę
17% 1 ar 2 kart į savaitę
0% Niekada
3% Neatsakė

Skaitau Šv. Raštą
8% Beveik kasdien
6% Vieną ar daugiau kartų į savaitę
15% Bent kartą į mėnesį
43% Bent kartą per paskutiniuosius dvejus metus
23% Niekada
5% Neatsakė

Per paskutiniuosius dvejus metus ar esi kada nors pagalvojęs, kad norėtum būti kunigu ar vienuole?
3% Esu rimtai apie tai pagalvojęs
3% Dažnai pagalvoju
15% Kartais pagalvoju
18% Vieną kartą, bet nerimtai
58% Visai ne
3% Neatsakė

Kaip dažnai eini į Mišias?
83% Kas sekmadienį
13% 1-3 kart į mėnesį
3% 4-10 kart į metus
1% 1-3 kart į metus
0% Visai nebuvau per paskutiniuosius metus

Jeigu tėvai nelieptų eiti sekmadieniais į Mišias, aš neičiau.
3% Labai sutinka
8% Truputį sutinka
9% Nei sutinka, nei nesutinka
18% Truputį nesutinka
62% Visai nesutinka

Mišios man yra prasminga maldos forma.
16% Labai sutinka
37% Truputį sutinka
25% Nei sutinka, nei nesutinka
16% Truputį nesutinka
5% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Išvados

Apklausinėtų moksleivių atsakymai parodo, kad aplamai moksleiviai gan rimtai žiūri į tikėjimą, į lietuvybę, į save. Daugumas laimingi, kad jų tėvai juos išmokė lietuviškai kalbėti. Jie nemano, kad lietuvių kalbos žinojimas trukdo jų mokslui arba anglų kalbos vartojimui. Jų pažymiai tai patvirtina. Moksleiviai norėtų perduoti lietuvių kalbą ir savo vaikams. Tačiau jiems gali iškilti sunkumų tai padaryti. Nors atsakantieji išreiškė norą dažniau ir geriau lietuviškai kalbėti, daugiau kaip ketvirtadalis pasisakė, kad kalba pusiau ar net daugiau angliškai negu lietuviškai su tėvais. O su broliais ir seserimis vien lietuviškai kalba tik 4%. Didesnė dalis su broliais ir seserimis kalba daugiau angliškai negu lietuviškai (49%).

Moksleivių atsakymai sudaro vaizdą, kad jie pozityviai žiūri į lietuvybę. Daugumas moksleivių jaučia pareigą rūpintis lietuvybės reikalais. Jie jaučia, kad lietuviška veikla yra prasminga jų gyvenime. Didelė dalis mano, kad tėvai neturėtų leisti vaikams patiems apsispręsti, kiek jie nori dalyvauti lietuviškame gyvenime, tačiau jie nemano, kad tėvai turėtų per daug vaikus stumti. Nors lietuvybė yra jiems svarbi, ji neprilygsta svarbumu nei tikėjimui, nei šeimai, nei mokslui ir profesijai.

Maždaug pusė moksleivių nurodė, kad jiems įdomiau būti su lietuviais draugais, negu su nelietuviais, bet nemažai pasisakė, kad tiek pat įdomu su nelietuviais, kaip su lietuviais. Labai mažai kas sakė, kad įdomiau su nelietuviais. Vien dėl to, kad šie moksleiviai praleidžia nemažai laiko su nelietuviais draugais, atrodo, dar nereiškia, kad jie vengia ryšių su lietuviais. Antra vertus, jie turbūt vertina savo nelietuvius draugus, bet jaučia didesnį ryšį su lietuviais.

Moksleiviams atrodo, kad tėvai nesipriešina jų draugystėms su nelietuviais, tačiau daugiau kaip pusei atrodė, kad tėvai labai pergyventų, jei susituoktų su nelietuviu ar nelietuve. Gali būti, kad tokia nuotaika šeimoje paveikė ir jų norą sukurti lietuvišką šeimą.

Nors daugumas atsakančiųjų pasisakė esą patenkinti, kad yra katalikai, šiek tiek parodė abejingumo religiniais klausimais. Pvz.: atrodo, kad tik 62% eitų į bažnyčią jei tėvai nelieptų. Virš 10% turbūt neitų. Virš 30% mano, kad Bažnyčia per daug atsilikusi nuo šių laikų.

Moksleivių atsakymai parodo, kad draugų dalyvavimas ateitininkų veikloje nemažai nulemia jų pačių dalyvavimą. Tačiau daugiau kaip pusė pasisakė, kad vis tiek dalyvautų veikloje, nors draugai ir nedalyvautų. Moksleivių amžiuje draugai

Mišios visuomet nuobodžios.
5% Labai sutinka
35% Truputį sutinka
17% Nei sutinka, nei nesutinka
31% Truputį nesutinka
9% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Šv. Mišios yra svarbiausia maldos forma.
13% Labai sutinka
37% Truputį sutinka
18% Nei sutinka, nei nesutinka
19% Truputį nesutinka
10% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Nebūtinai reikia eiti į Mišias būti geram katalikui.
18% Labai sutinka
31% Truputį sutinka
6% Nei sutinka, nei nesutinka
22% Truputį nesutinka
22% Visai nesutinka
1% Neatsakė

Nebūtinai reikia eiti į Mišias būti geram krikščioniui.
13% Labai sutinka
35% Truputį sutinka
8% Nei sutinka, nei nesutinka
22% Truputį nesutinka
18% Visai nesutinka
4% Neatsakė

Kaip dažnai jauti, nuėjęs į Mišias, kad kunigas tave dvasiniai įkvėpė?
3% Visada
11% Dažnai
42% Kartais
34% Retai
9% Niekada
1% Neatsakė

Katalikų Bažnyčia, mano manymu, per daug atsilikusi nuo šių laikų.
5% Labai sutinka
27% Truputį sutinka
27% Nei sutinka, nei nesutinka
15% Truputį nesutinka
23% Visai nesutinka

Kas turėjo didžiausią įtaką tavo gyvenime religiniu atžvilgiu?
25% Šeimos narys
8% Draugas/draugė
14% Mokytojas
15% Kunigas
3% Ateitininkų vadovas
17% Kitas
6% Niekas
12% Neatsakė

Moterims turėtų būti leidžiama priimti kunigystės sakramentą.
17% Labai sutinka
12% Truputį sutinka
23% Nei sutinka, nei nesutinka
10% Truputį nesutinka
38% Visai nesutinka

Ateitininkų vadovai turėtų daugiau pabrėžti katalikiškumo principą.
10% Labai sutinka
35% Truputį sutinka
26% Nei sutinka, nei nesutinka
24% Truputį nesutinka
4% Visai nesutinka
1% Neatsakė

dažniausiai turi ypatingai didelės įtakos. Žinoma, ir šiai anketą atsakančiųjų grupei draugai yra labai svarbūs, bet kiti gyvenimo aspektai jų aukščiau vertinami. Būtų įdomu palyginti šios grupės vertybes su kitu lietuvišku jaunimu ir taip pat su nelietuvišku jaunimu.

Nemažai prisipažino dažnai pergyveną vienišumą, nuotaikos prislėgimą ir sunkumų bandant pritapti prie dviejų kultūrų aplinkos. Tačiau daugumas šio jaunimo pasirodo aplamai laimingi gyvenimu. Tad, atrodo, kad šie užeinantys slegiantys jausmai daugumui nėra ypatingai rimti ir neužkerta kelio bendram pasitenkinimui gyvenimu.

Moksleivių nuomonė, kad drausmės išlaikymas yra vienas iš svarbiausių vadovų charakteristikų, parodo, kad ši grupė tikisi, kad suaugęs sugebės išlaikyti tvarką. Moksleivių amžius pasižymi bandymais laimėti didesnio savarankiškumo, o tėvai, vadovai ir kiti auklėtojai, norėdami būti geri savo vaikams, neretai patenka į spąstus, duodami jaunimui kartais per daug laisvės. Jaunuolis, gavęs per daug laisvės ir praradęs elgesio apribojimą, gali pergyventi pasimetimą. Pažymėtina, kad ši grupė skiria drausmės išlaikymą nuo griežtumo. Iš tikrųjų elgesio apribojimas nebūtinai turi būti nelankstus. Disciplina būna efektingiausia, kai kontrolės nuostatai derinasi su jaunuolio subrendimu.

Surinktais duomenimis būtų galima dar giliau išnagrinėti moksleivių charakteristiką, pvz.: ištiriant skirtumus tarp mergaičių ir berniukų, tarp vyresnių ir jaunesnių moksleivių ir pagal miestą. Būtų galima taip pat ištirti ryšį tarp įvairių faktorių. Pvz.: ar tie patys, kurie dažnai sueina su lietuviais draugais, dažnai sueina ir su nelietuviais draugais, o gal tie, kurie dažnai sueina su vienais, retai sueina su kitos grupės draugais.

Tėvų, vadovų ir kitų auklėtojų svarbus rūpestis yra įtakos, kurios paveikia jauno žmogaus galvoseną ir elgesį. Iš gautų duomenų matome, kas sudaro didžiausią įtaką religiniu atžvilgiu. Būtų dar galima ištirti, kaip moksleivių elgesys rišasi su jų supratimu, kaip tėvai reaguotų. Pvz.: ar jų manymas, kad tėvai labai pergyventų, jei susituoktų su nelietuviu ar nelietuve nulemia jų sprendimą ieškoti lietuvių kilmės gyvenimo partnerio. Ši analizė bendrais bruožais atvaizduoja moksleivių galvoseną. Susidaro bendras moksleivių siekių ir gyvenime sudarytų kliūčių paveikslas. Nors ši studija neapėmė visų aspektų moksleivių gyvenime, gal šie duomenys padės dirbantiems su šiuo jaunimu geriau jį suprasti ir nurodys būdų, kaip efektingiau prie jo prieiti.

LIETUVOS NAC. OMAINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

Ateitininkų vadovai per mažai pabrėžia katalikiškumo principą.
4% Labai sutinka
25% Truputį sutinka
25% Nei sutinka, nei nesutinka
24% Truputį nesutinka
19% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Ateitininkijos reikšmė asmeniškame gyvenime

Ateitininkų ideologija netinka mums dabar gyvenantiems Amerikoje.
3% Labai sutinka
11% Truputį sutinka
22% Nei sutinka, nei nesutinka
17% Truputį nesutinka
44% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Jei mano draugai nedalyvautų ateitininkų veikloje, aš taip pat nedalyvaučiau ateitininkų veikloje.
1% Labai sutinka
23% Truputį sutinka
17% Nei sutinka, nei nesutinka
18% Truputį nesutinka
38% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Kiek tavo lietuvių draugų dalyvauja ateitininkų veikloje?
3% Aš vienintelis draugų tarpe
15% Mažai
19% Pusė
49% Daug
5% Visi

Emocinis Balansas

Aš dažnai jaučiuos vienišas.
6% Labai sutinka
24% Truputį sutinka
22% Nei sutinka, nei nesutinka
15% Truputį nesutinka
28% Visai nesutinka
5% Neatsakė

Mano nuotaika dažnai prislėgta.
4% Labai sutinka
16% Truputį sutinka
26% Nei sutinka, nei nesutinka
25% Truputį nesutinka
25% Visai nesutinka
4% Neatsakė

Rūta Musonytė

Žiemos kursuose per paskaitą ima užrašus Paulius Staniškis, Lina Žiedonytė, Ilona Kuprevičiūtė, Linas Vyšnionis, Arūnas Polikaitis.

Aplamai aš esu laimingas žmogus.
60% Labai sutinka
27% Truputį sutinka
9% Nei sutinka, nei nesutinka
1% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
4% Neatsakė

Aš esu patenkintas savo gyvenimu.
51% Labai sutinka
27% Truputį sutinka
8% Nei sutinka, nei nesutinka
9% Truputį nesutinka
1% Visai nesutinka
4% Neatsakė

Aš kartais jaučiu, kad nepritinku nei prie lietuvių, nei prie nelietuvių.
6% Labai sutinka
17% Truputį sutinka
14% Nei sutinka, nei nesutinka
17% Truputį nesutinka
6% Visai nesutinka
3% Neatsakė

Vadovo savybės

Moksleiviai taip pat buvo paprašyti pažymėti ateitininkų vadovo savybių svarbumą. Jų atsakymai parodo tokį savybių vertinimą (pirma daugiausiai vertinama savybė; paskutinė — mažiausiai):

1. Draugiškas
2. Entuziastiškas
3. Malonus
4. Darbštus
5. Išlaiko drausmę
6. Atlaidus
7. Juokingas
8. Autoritetingas
9. Religingas
10. Tvarkingas
11. Rimtas
12. Smarkus
13. Ramus
14. Daug kalba
15. Griežtas
16. Muzikalus

Kas moksleiviui svarbiausia

Moksleiviai buvo paprašyti pažymėti kelių dalykų svarbumą jų gyvenime. Jų vertinimai šių gyvenimo aspektų tokie (5=svarbiausias, 1=mažiausiai svarbus dalykas).

	5	4	3	2	1	Nepažymėjo
Tikėjimas į Dievą	40%	9%	15%	10%	17%	9%
Lietuvybė	2%	18%	26%	27%	18%	9%
Šeima	31%	26%	13%	14%	7%	9%
Mokslas ir profesija	11%	21%	17%	21%	21%	9%
Draugai	7%	17%	20%	19%	28%	9%
Nepažymėjo	9%	9%	9%	9%	9%	

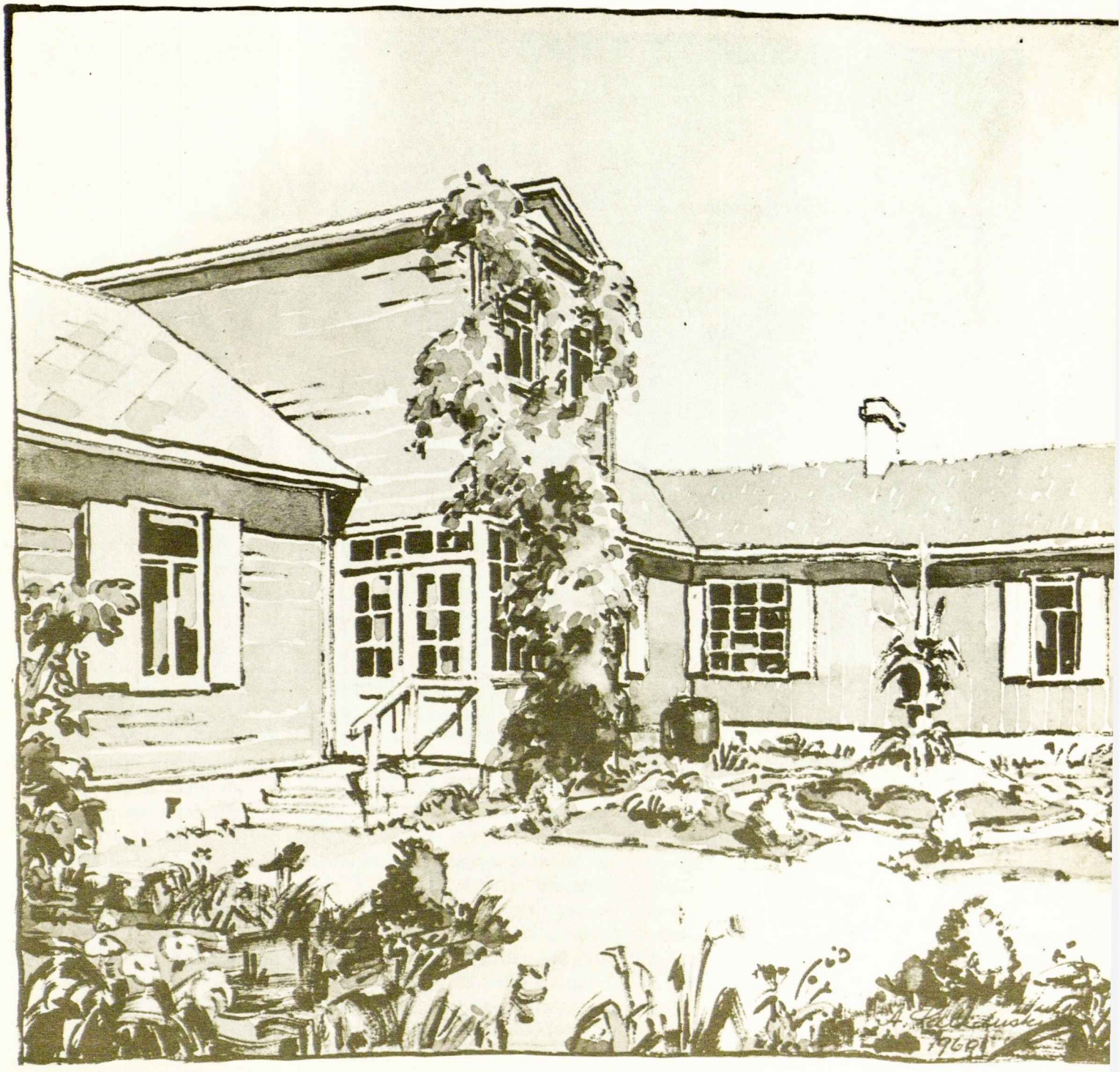

STASIO ŠALKAUSKIO JAUNYSTĖS NAMAS

„Siunčiu savo piešinį, padarytą iš atminties. Jis vaizduoja senus namus, kuriuose Stasys praleido savo gimnazijos lankymo laiką, o taip pat atostogas, studijuodamas Maskvoje. Ir aš ten gimiau ir augau. Kiek žinau, tuos namus pirko mūsų tėvas iš Savickio drauge su keturių hektarų vaisių sodu. Kiek žinau, tuos namus mūsų tėvas perstatė ir padidino. A.a. Stasys ir Kazys gyvendavo antrame aukšte. Jų darbo kambario du langai, apžėlę laukinėmis vynuogėmis, matomi ant piešinio. Vaizduojami namai sudegė pirmojo karo metu 1915 m. balandžio 15 dieną. Rusai traukdamiesi sudegino visą Šiaulių miestą.

Gal viena kita detalė nėra visai tiksli, nes tuos namus paskutinį sykį mačiau būdamas 12 metų vaikas. Profesinė rutina tačiau papildė atminties spragas, tad manau, kad vaizdas turėtų būti gan tikslus“.

Algirdas Šalkauskis

Daiva Markelytė

SAVIŽUDIS BROADVĖJUJ

Jauna lietuvaitė iš Chicagos vaikšto New Yorko gatvėmis, stebisi dangoraižiais, įdomiais vaizdais ir stengiasi neatrodyti per daug pasimetusi. Ji iš Chicagos ir dėlto neturi Newyorkiečio įgimto įmantrumo. Times Square aikštėje ji nusiperka *New York Times* ir pirmame puslapyje mato Česlovo Milašiaus fotografiją ir žodžius: „Polish Poet in the U.S. Gets Nobel in Literature". Jai kyla pasitenkinimo jausmas. Ji buvo sutikusi Milašių. O savaitgalinės dalies trečiame puslapyje kritikas Frank Rich rašo apie Jono Jurašo režisuotą, Nikolai Erdmano parašytą veikalą „The Suicide" („Savižudis"). Rich rašo, kad šis veikalas gerose rankose, kad Jurašo fantazija atitinka rašytojo. Jis aprašo tą šiurpią, juodą tamsą, kuri glūdi Erdmano komedijos gilumoje. Kiti kritikai taip pat entuziastingai priėmė „Savižudį". Žinoma, kritikai gali klysti. Bet aš, jauna lietuvaitė, vakar buvau ANTA teatre Broadvėjuj, ir mačiau Derek Jacobi vaidinant Semjon Semjonovičiaus rolę šioje nuostabioje tragikomedijoje. Sutinku su kritikais: tai tikrai ypatingas pastatymas.

Premjeros žiūrovai šiltai priėmė „Savižudį". Publika net atsistojusi keletą kartų aktorius plojimais iššaukė į sceną. O „Savižudis" nėra įprastas Broadvėjaus veikalas. Broadvėjuje, kur statomos labai populiarios, lengvos muzikinės komedijos, kaip šio sezono „42nd Street" ir „Sugar Babies", rimtų vaidinimų tik keletas. Dar rečiau pasitaiko tokių politinėmis temomis — tie, kuriuose nagrinėjami laisvės ir nelaisvės klausimai.

„Savižudis" parašytas Sovietų Sąjungoj, bet ten nebuvo statytas. Komunistinė valdžia jį laikė pavojingu. Nesunku suprasti kodėl. Šio vaidinimo herojus, Semjonas, yra bedarbis rusas, gyvenęs Maskvoje 1920 metais. Begalo nusivylęs, kad valdžia nekreipia dėmesio į jo skurdžią padėtį, jis nutaria nusižudyti. Kai ta žinia išeina viešumon, jis pasidaro herojus. Visi nori panaudoti jo mirtį savo asmeniškiems tikslams. Senstanti gražuolė, Kleopatra Maksimova, nori, kad jis nusižudytų dėl meilės. Intelektualas nori, kad Semjonas savo mirtimi taptų pasmerktos Rusijos inteligentijos simboliu. Semjono garbei įvyksta balius, kurio metu pasigirsta visokiausia kritika valdžiai ir jos pareigūnams. Visi žiūri į Semjoną, kaip į išgelbėtoją.

Ši situacija ironiška — žmonės kreipia dėmesį į Semjoną tik tada, kai jis žada nusižudyti. Totalitarinėse visuomenėse žmogus nesvarbus, jo veiksmai nereikšmingi, jis gali pasireikšti tik kraštutinumais. Šis vaidinimas tos visuomenės atspindis. Semjonas yra gana patetiškas vaidmuo — tipiškas „vargšas vyras". Jo žmona ir uošvė neduoda jam ramybės. Visos gražuolės, visi intelektualai, kunigai, studentai, kurie nori jį išnaudoti, neduoda ramybės. Semjonas nori kuo nors pasireikšti. Nors ne muzikas, jis mano pasižymėti grodamas tūba. Jis ja groja, bet garsai tikrai mėgėjiški. Jis žmogus desperacijoj. Žmonės nežiūri rimtai į jo ketinimą nusižudyti. Jo mirtis, kaip ir jo gyvenimas, niekam nesvarbus. Bet nusižudydamas jis gali tapti herojum.

Čia didžiausia ironija. „Savižudis" juokingas vaidinimas. Rašytojas juokias ne tik iš valdžios, bet ir iš tų žmonių, kurie egocentriškai galvoja, kad jų idėjos — ir tiktai jų idėjos — yra svarbios.

Derek Jacobi, kuris pereitą rudenį vaidino Hamletą PBS televizijos Shakespearo serijoj ir prieš tai Romos

P. Cunningham

John Heffernan ir Derek Jacobi Jono Jurašo režisuotoje Nikolai Erdmano dramoje „Savižudis“.

imperatorių Claudijų PBS televizijos serijoj „I, Claudius“, yra puikus aktorius. Jo vaikiškas veidas išreiškia meilę ir pyktį, džiaugsmą ir sutrikimą. Jo veide matome desperaciją, kai jis bando tūba grot. Kiekvienas jo judesys reikšmingas. Negali juo atsistebėt.

Gale vaidinimo Semjonas nutaria nesižudyti. Jam gana visų tų žmonių, kurie gyvena tik savo tuščiais reikalais. Mes matome naują Semjoną, kuris nebijo ginti savo teisių, kuris sako, ką jis galvoja. Per nesusipratimą įvyksta laidotuvės. Kita ironija. Semjonas, gyvas, jau nebe herojus, bet tai jam nesvarbu. Jis visai pasikeitęs.

Šis veikalas galėtų taip ir baigtis, galėtų būti tik linksmas, komiškas veikalas. Bet nors Semjonas pasikeičia, jo pasaulis lieka toks pats. Valdžia ta pati. Jis skambina Maskvai — jam nebaisu, jis dabar iš tikrųjų nori pasireikšti. Žinoma, pakabina jam telefono ragelį. Semjonas sapnuoja apie valdžios nužudytą jaunuolį. O gal čia ne sapnas, bet realybė? Sceną užplūsta raudona spalva, pasirodo Lenino portretas, jaunuolis guli nušautas. Mes matome, koks tamsus, baisus šis pasaulis. Suprantame, kad „Savižudis“ yra tragedija.

„Savižudis“ įdomus ir įspūdingas veikalas, nors kai kuriose vietose silpnas. Pastatytas Chicagoje šį sezoną Goodman teatre, neturėjo pasisekimo. Šiam vaidinimui reikia ypatingo režisoriaus, kuris galėtų išvystyti visą šio veikalo tragediją, kuris galėtų atgaivinti silpnąsias vietas, išryškinti stipriąsias. Toks režisorius yra Jonas Jurašas. Jo pastatymas gyvas, spalvingas, įdomus. Čigonų choras šoka apie Semjoną, ir žiūrovui atskleidžia, ką jis galvoja, taip, kaip graikų dramoje. Semjono laidotuvėse karstas nusileidžia iš dangaus. Banketas primena paskutinę vakarienę. Net ir šie keli pavyzdžiai parodo Jurašo nepaprastą išradingumą ir kūrybingumą. Ši drama pagauna žiūrovą ir gyvu tempu nešte neša per visą veikalą.

Pagrindinis šio veikalo aktorius Jacobi buvo nepamainomas. John Heffernan vaidindamas intelektualą irgi buvo puikus, o kiti veikėjai dirbo kaip ansamblis. Tai retai bepamatomas reiškinys dabartiniam teatre.

Jauna lietuvaitė grįžo į Chicagą, tą didelį kaimą, apsvaigus „Savižudžio“ pastatymu ir laiminga, gavusi Derek Jacobi autografą.

JI BUVO GRAŽI

Audrius Tadas Klimas

Baigėsi darbo diena didmiestyje. Išlipau iš keltuvo į dangoraižio vestibiulį pirmame aukšte. Lauke buvo apsiniaukę, o žmonės visur judėjo, skubėjo. Tempdamas portfelį, žengiau kartu su minia, kažkuo neaiškiu užsisvajojęs arba tiesiog tuščia galva.

Staiga saulė suspindėjo didžiuliame lange. Tą pačią sekundę karštas kraujas per mano gyslas pradėjo sruventi, kadangi ji, saulės apšviesta, išniro netikėtai ir staigiai prieš mano akis.

Stovėjo ji, baltai apsirengusi, lyg ko ramiai laukdama. Nebūčiau svajojęs, kad kiekviena mano viltis bei sapnas būtų kada įgyvendintas, bet jos akyse mačiau to įgyvendinimo tikrąjį pažadą, nors ji nebuvo dar į mane pažiūrėjusi.

Tą valandėlę, kai pirmą kartą ją pamačiau, atrodė lyg visas miesto judėjimas būtų sustojęs atžymėti jos kristalinės būtybės buvimą. Ką begaliu sakyti — ji buvo graži.

Nors nebūčiau drįsęs prie tokios kaip ji bandyti prieiti, bet žinojau ir jaučiau, kad prie jos tai galiu prieiti, kad nebūsiu atstumtas, kad ji bus labai miela. Taip ir buvo.

Susitikom, pasikalbėjom, palaikėm vienas kitam rankas. Miela miela meilė, meilė, meilė; o visas pasaulis sukte sukosi aplink mus, ir aš tik ją mačiau šitame meilės kvaitulyje, o ji tik mane. Mano — mūsų! — širdis virpėjo.

Būtumėm amžinai pasilikę kartu, bet jai reikėjo kažką svarbaus atlikti tą vakarą; kur nors ji buvo prižadėjusi būti. Aš jokiu būdu nenorėjau būti priežastis tyro žmogaus šventos priesaikos sulaužymo. Tai susitarėme pasimatyti rytoj vakare.

Ligi mudviejų vakarinio susitikimo, laikas man bėgte prabėgo, kadangi niekas ligi tos valandos man nebuvo svarbu. Bet taip pat tos pačios valandėlės truko ištisus amžius, kadangi taip laukiau pasimatymo su savo mergele, mergužėle. Svajojau, kokią dangišką ateitį mes turėsime; įsivaizdavau mudviejų kasdieninio, įprasto gyvenimo džiaugsmingas smulkmenas. Žinojau, kad tokios laimės patys dievai nebuvo pasiekę!

Atėjo ir lauktas momentas! Man atvykus į kavinę, ji — tikrai ji, mano mergelė! — jau sėdėjo prie stalo, arti sienos, kavinės kitame gale. Per sekundę pribėgau, jai net nepamačius. Greitomis atsisėdau prieš ją, jos švelnutę rankelę paėmiau juokdamasis, šypsodamasis.

Ji — manoji! — aiktelėjo, atitraukė savo ranką, atsistojo, paklausė manes išsigandusiu balsu, kas aš esąs! Tuo momentu ji pamatė kažką stovintį užpakalyje manęs, ir jos veidas pasidarė kupinas džiaugsmo. Nubėgo ji pas jį, apkabino, pabučiavo. O tas vyras atrodė visiškai kaip aš, ligi paskutinės detalės, daugiau panašus net negu dvynukas, jei tokį būčiau turėjęs; net drabužiai tokie patys. Jiedu, keistai pasižiūrėję į mane, atsisėdo prie kito stalo.

Buvo tik vienas kelias, vienas darytinas dalykas. Priėjau prie jos, išsitraukiau revolverį ir visus šešis šūvius paleidau į jos puikų kūną.

Po teismo stovi už mano kalėjimo grotų tas, mano doppelgengeris, jos numylėtasis. Stovi jis, ir klausia, kaip aš tai galėjau padaryti.

Tariu jam: „Atsakymas aiškus. Tokiu būdu ją išsaugojau, išlaisvinau nuo tavęs".

Jis mane pertraukė: „Velnias tu!"

„— Ir tave pasmerkiau pragarui..." Čia palaukiau, žiūrėdamas į jo paniekos ir neapykantos pilnas akis, kurios už sekundės prisipildė teroro. „Tave įmečiau į amžiną pragarą, kadangi įrodžiau, kad aš ją mylėjau daugiau negu tu būtumei bet kada galėjęs".

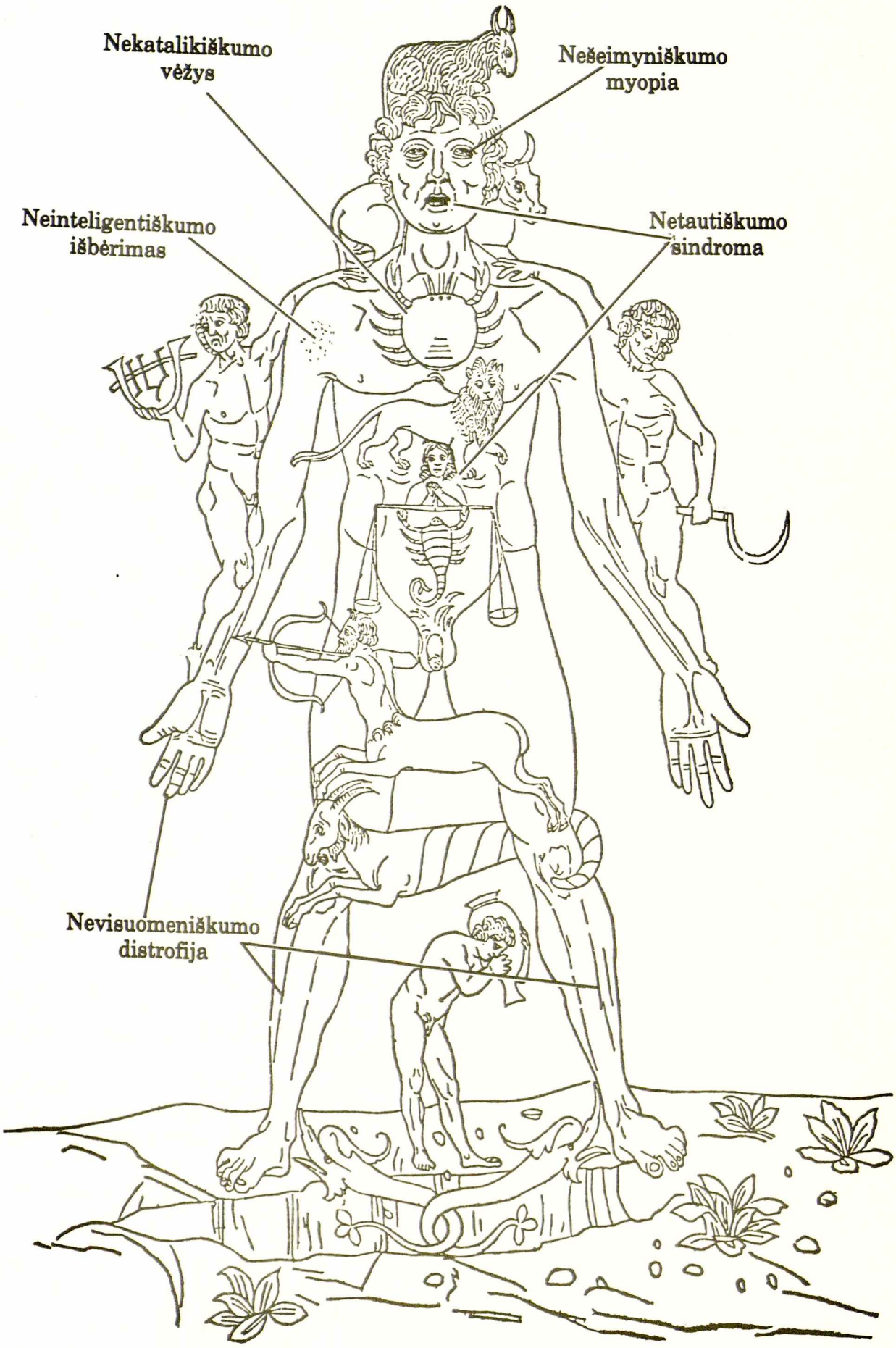
Nekatalikiškumo vėžys
Nešeimyniškumo myopia
Neinteligentiškumo išbėrimas
Netautiškumo sindroma
Nevisuomeniškumo distrofija

studentai

FIZIOLOGIJOS PAMOKA

Jonas Sidrys ir Aras Žlioba

Pirma diena naujiems medicinos studentams. Skambutis suskamba, ir profesorius prieina prie podiumo.

— **Labą dieną, mieli studentai. Mano vardas** — profesorius daktaras Maximus Byla, ir aš esu jūsų fiziologijos mokytojas. Šiandien mes susipažinsim su penkiomis ligomis, kurios gali pakenkti visiems lietuviams, bet kurios smarkiausiai kenkia jaunesniesiems. Šitas ligas reikia gydyti tuoj pat, kai pirmi simptomai atsiranda. Kuo ilgiau jaunuolis bus be vaistų, tuo sunkiau bus jį išgydyti.

Pirma pakalbėsime apie ligą — netautiškumo sindromą. Ši liga kenkia beveik visiems pirmos generacijos lietuviams svetimuose kraštuose ir yra labai užkrečiama. Kai vienas žmogus suserga ja, tuoj beveik visi jo draugai irgi turi tuos pačius simptomus. Liga lengvai plečiasi, nes ji yra užkrečiama per labai pavojingą virusą: svetimtautos virusą. Šitas virusas draikosi ore po visą pasaulį. Lengviausiai pastebimas šitos ligos veikimas paciento burnai ir liežuviui: pasidaro sunkiau ir sunkiau jam kalbėti lietuviškai. Po tam tikro laiko šitas virusas išsiplečia po visą kūną, ir pacientui pasidaro visiškai neįmanoma kalbėti lietuviškai.

Dar vienas šitos ligos simptomas yra jos veiksmas paciento pilvui. Svetimtautos virusas atsiranda šitoj vietoj ir padaro, kad paciento kūnas negalėtų pakęsti tokių valgių kaip koldūnai, balandėliai, cepelinai, kugelis ir taip toliau.

Tai matot, studentai, kad čia labai pavojinga liga ir kad daug žmonių kenčia nuo jos. Gerai, kad egzistuoja būdas užmušti svetimtautos virusą ir panaikinti visus simptomus. Tiktai reikia prirašyti pacientui tris šaukštus stiprių lietuviškų krienų su įsakymu, „Valgyk ir norėk!" Šitas vaistas garantuotai užmuš visus tuos pavojingus virusus.

Antra liga, apie kurią aš jums noriu papasakot, yra Nešeimyniškumo myopia. Ši liga puola paciento akies lenzes. Ji deformuoja šitas lenzes taip, kad žmogus negalėtų matyti toliau kaip ligi savo nosies galo. Šitoks žmogus negali matyti kitų, jis negali susigyventi su kitais ir neturi draugų. Jis galvoja tik apie save ir nepadeda kitiems. Blogiausiu atveju, nešeimyniškumo myopia padaro, kad žmogus būna visiškai bevertis mūsų bendruomenei. Tai matot, kad čia yra svarbi liga. Laimei, nesunku šią ligą išgydyti. Pacientui tiktai reikia poros stiprių akinių.

Nevisuomeniškumo distrofija yra muskulų liga. Žmogus, kuris kenčia ją, turi labai mažai energijos ir yra dažniausiai randamas namuose, nes jam labai sunku išeiti kur nors. Dėl to pacientas negali dirbti arba tarnauti kitiems žmonėms. Iš patyrimo aš galiu jums pasakyti, kad čia yra gan komplikuota liga — daugumas daktarų negali atskirti žmogaus su nevisuomeniškumo distrofija nuo paprasto lepšio. Vienas stebūklingas vaistas, kuris gali pagydyti šitos ligos simptomus, yra toks mažas saldainis, kuris randamas tik labai ypatingose lietuviškose vietose ir vadinasi ‚karvutės'. Jūs matote, kad šitas saldainis turi labai aukštą procentą cukraus, o visi žino, kad cukrus duoda daug energijos žmonėms.

Ketvirta liga yra Neinteligentiškumo išbėrimas. Tai nėra paprastas išbėrimas, koks yra gaunamas nuo nuodingų augalų. Ne, šitas išbėrimas kenkia žmogaus smegenims! Kai žmogus įsigyja šitą ligą, jam pasidaro sunku sėdėti vietoje: jis negali net penkiolikos minučių pasėdėti prie stalo ir mokytis. Pasidaro jam neįmanoma perskaityti vertingas knygas ar straipsnius, ir jam mokykloje būna neįdomu. Neišlavinęs savo proto, per trumpą laiką pacientas pasidaro neinteligentiškas ir nuobodus. Pasidaro sunku kitiems bendrauti su juo. Aš manau, kad jums visiems turėtų būt aišku, kaip reikėtų išgydyti šitą ligą. Daug lėkščių

sūdytų silkių padės šitokiam pacientui: žuvis yra geras proto maistas.

Nu, klase, laikas bėga. Dar užteks laiko padiskutuot apie ligą, kuri, aš manau, yra pavojingiausia iš visų. Tai yra Nekatalikiškumo vėžys. Čia tai tikrai baisi liga, kuri pirmiausia užpuola ausis ir širdį. Jeigu auga nesustabdyta, kol visiškai užkemša ausis, pacientas pasidaro kurčias. Šita liga dažnai atsiranda jaunystėje, kai išsilavinimo procesas yra svarbiausias. Pacientas negali girdėti nei tėvų, nei kunigų. Jis niekad neišgirsta išsireiškimo ‚Visa atnaujinti Kristuje'.

Kai ausys negirdi, tai visi pamokslai ir sakymai, kurie laiko širdį sveiką ir minkštą, negali jos pasiekti. Šiuo atveju širdis pradeda silpnėti ir pasidaryti kietesnė, o kai sugenda širdis, taip pat sugenda ir visas kūnas. Lengviausiai matomi simptomai yra, kad žmogus nepripažįsta Dievo ir nemyli kitų žmonių. Daktarams sunku gydyti šitą ligą, nes ji randama visokiose formose. Kartais pacientas sako, kad jis yra katalikas, ir jis tikrai taip ir mano, bet iš jo elgesio galima matyti, kad jis tikrai nėra.

Kaip ir visi vėžiai, Nekatalikiškumo vėžys nėra gydomas vaistais, bet yra daug atvejų, kur pacientas stebuklingai kaip nors pasveiksta. Aš galiu įtikint jus, kad mūsų kolegos daktarai šiuo momentu sunkiai dirba, ieškodami šitokio stebuklingo vaisto.

Atsiliepia vienas iš klausančiųjų studentų:

— Atsiprašau, daktare, bet ar jūs nepamirštate ko nors labai svarbaus?

Mes šiandien išmokom, kaip išgydyti visokias ligas, vartojant krienus ir kitus dalykus, bet tavo metodai atrodo per lengvi. Šitos ligos dažniausiai yra daug sunkesnės išgydyti, o pats svarbiausias dalykas žmogui yra žinoti, kaip sveikai gyventi ir protingai išvengti nemalonių sindromų. Žmogus turi būti fiziškai stiprus ir išlavintas, tai jis visada turi mankštintis. Nereikia, kad jis pasidarytų smarkus atletas, bet žmogus turi bent truputį išsijudinti iš kasdieninio gyvenimo.

Man atrodo, kad geriausia mankšta lietuviui yra veikla su kitais lietuviais ir dalyvavimas lietuvių bendruomenėje. Šita mankšta nėra sunki ir galima mankštintis su savo draugais beveik visur. Pavyzdžiui, jeigu žmogus lanko šokius, sportus ir stovyklas, jam yra lengviau įsigyti stiprų kūną ir sveiką širdį, negu tam žmogui, kuris niekur neina. Šitomis progomis ne tiktai fiziniai, bet ir intelektualiniai žmogui yra pagelbima; jo tautiškumas yra išlavinamas.

Dažniausiai šitoks dalyvavimas patinka visiems, net iš pačių pradžių, bet po kiek laiko žmogus apsižiūri ir pamato, kad visos šitos progos yra taikomos tiktai lietuviams. Gal tiktai dėl šios ypatybės lietuvybė pasidaro vertingesnė. Dar įdomiau būna, kai šiomis progomis atsiranda lietuvių iš kitų kraštų arba kitų miestų; ir vėl bus matoma, kad šitie atvykę tiktai dėl to, kad galėtų pabendrauti su kitais lietuviais. Žmonės, atvykę iš Lietuvos, dar didesnį įspūdį paliks. Visa tai išjudina sveiką tautišką sąžiningumą — kalba, valgiai ir tradicijos pasidaro įdomesnės, nes jos būna visų žinomas ir pasidalinamas ryšys net skirtingose valstybėse.

Jeigu visa šeima mankštinsis kartu, tai šeimyniškumas irgi bus išvystytas. Jeigu vaikas turės lietuvių draugų, tai nuo pat mažens turės naudą, dalyvaudamas dviejose skirtingose kultūrose. Vėliau savo gyvenime toks vaikas susidomės lietuviškais dalykais ir vietoje lakstinėjimo ištisas savaites su paprastais draugais jis važiuos į skautų sueigas arba ateitininkų suvažiavimus kartu su savo broliais ir seserimis. Daug vėliau, vedęs lietuvaitę, savo vaikus norės lietuviškai išmokyti. Tam reikia daug laiko ir meilės, bet šis darbas atrodys vertingas.

Žmogus galės ir didesnėje šeimoje dalyvauti — visoje lietuvių bendruomenėje. Kai bus jaunas dalyvavęs keliose stovyklose, vėliau pats norės dirbti kaip stovyklos vadovas. Gal norės būti veikėjas ir šokius arba kitus dalykus pravesti. Jei patiks žmogui vaišintis su kitais lietuviais, turbūt patiks ir dirbti su jais. Kai žmogus dažnai paaukos truputį savo laisvės ir laiko, toks visuomeniškumas tikrai palengvins to žmogaus širdžiai.

Lietuvių bendruomenė net gali pagelbėti žmogui apsispręsti, ką jis norėtų daryti su savo gyvenimu. Tai pagelbės žmogaus inteligentiškumui — yra daug lengviau atsisėsti prie knygų arba išmokti kokį techninį darbą, jeigu žmogus žino ir yra apsisprendęs, kas jis nori būti savo gyvenime. Šis pasirinkimas yra daug platesnis lietuviui, nes jis turi progos dirbti ne tiktai tarp amerikiečių, bet ir tarp lietuvių, ypatingai šiais laikais. Dažnai lietuviai biznieriai ir įvairūs veikėjai, atkeliavę iš Lietuvos ir daug biznių ir institucijų įsteigę, dabar jau yra susenę. Reikia, kad jaunieji stotų į jų vietas, pagelbėtų arba net perimtų.

Man nėra nuostabu, kad daktarai paskutinei ligai negali surasti kokio lengvai prieinamo vaisto. Jeigu žmogaus katalikiškumas yra nusilpęs, jokie saldainiai arba krienai jam nepagelbės. Tikrumoje tiktai pats žmogus gali save išsigydyti. Jeigu iš pačių pradžių žmogus gali surasti ir prisipažinti savo silpnybes, tai jam bus lengviau su jomis kovoti. O jeigu neprisipažins savo silpnybių ir klaidų, jeigu bandys viską slėpti nuo Dievo ir kitų iš baimės arba išdidumo, tas žmogus turės ilgai ir smarkiai kovoti su savo liga. Tokiam reikėtų žinoti, kad labai daug kitų žmonių turi tas pačias problemas ir tuos pačius neramumus. Laimingiausi tie, kurie pripratę melstis ir tikėti į Dievą, nes jie visada turi paramą, kai atsiranda nemalonumai.

Vėl mums, lietuviams, lengviau net iš pat mažens suprasti krikščionybę, nes apie ją girdime ne tik namuose arba bažnyčiose, bet ir ateitininkų stovyklose ir susirinkimuose. Šitose vietose mes galim išmokti daugiau apie Dievą, kalbėdami su kitais to paties amžiaus žmonėm ir šitaip galim susipažinti su lietuviais kunigais, kurie pasidaro mūsų dvasios vadai ir draugai.

Skambutis skamba. Pamoka pasibaigus. Galvoja profesorius:

— Na, ten rimtas vyrukas. Jam gerai, kad jis lietuvis — kitos tautybės neturi tokios bendruomenės, tokių malonių ir sveikų pramogų.

Šio straipsnio autoriai, Jonas Sidrys ir Aras Žlioba, yra trečių metų studentai pre-med moksluose Notre Dame universitete Indianoje.

CHICAGOS STUDENTŲ DRAUGOVĖ ŠIO „ATEITIES“ NUMERIO MECENATAS.

Chicagos studentai ateitininkai parėmė „Ateitį“ su 500 dol. auka yra skelbiami šio „Ateities“ numerio mecenatais.

Visos nuotraukos Jono Kuprio

Nida, Aloyzas, Margarita

Rasa, Linas

Danutė, Ramunė, Daiva, Daiva, Dalia, Taura

Dalius, Loreta, Lionė, Audra

Kun. Kęstutis, Dalia, Rūta, Nida, Lidija, Audra, Daiva, Arūnas.

Atžalos

RASA ŠOLIŪNAITĖ
Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirmininkė

Šių mokslo metų Kalakursuose, Dainavoje, aš turėjau progą sutikti panelę Rasą Vitą Šoliūnaitę, kuri kursuose buvo vyriausia vadovė. Rasa gyvena Lemonte, Ill., ir yra vyriausia trijų brolių ir trijų seserų šeimoje. Baigusi Lewis universitetą, ji turi įsigijusi bakalauro laipsnius muzikoje ir chemijoje. Ji dabar lanko De Paul universiteto Chicagoje Graduate School of Music. Taip pat ji ne tik dėsto Lemonto lituanistinėje mokykloje, bet ir jau ketveri metai, kai amerikiečių pradžios mokykloje moko griežtuosius mokslus, jų tarpe dažniausiai biologiją.

Rasa domisi tautiniais šokiais ir yra Spindulio (Lemont) tautinių šokių grupės vadovė bei Dainavos ansamblio direktoriaus asistentė. Tai pat ji turi laiko groti gitara ir pianinu skambinti.

Praeitų metų rudenį Rasa buvo išrinkta MAS Centro valdybos pirmininke. Paklausta, kodėl ji yra taip aktyvi, Rasa atsakė, kad todėl, jog jai „rūpi viskas apie lietuvišką jaunimą", ir ji norinti, kad jie galėtų toliau tęsti vyresniųjų darbą ir prisiimti atsakomybę už lietuviškos kultūros išlaikymą. Visą gyvenimą stovyklų vadovai jai turėję didelės įtakos. Rasa sakė: „Aš juos stebėjau... norėjau, kai užaugsiu, būti kaip jie".

Per vieną pasikalbėjimą kursų metu man paliko įspūdį jos pasakojimas, kaip ji supažindina amerikiečių mokyklos mokinius su lietuvių kultūra. Vasario 16, kai ši diena išpuola savaitės dieną, Rasa apsirengia tautiniais drabužiais ir eina į savo dėstomas klases. Vaikai nesijuokia, bet būna nuoširdžiai susidomėję Lietuvos praeitim ir lietuviškais papročiais. Aš sutinku su Rasa, kad yra svarbu, kad amerikiečiai apie Lietuvą žinotų ir jos padėtį suprastų, nes tada jie nebegalės Lietuvos skaityti tik mažu kraštu kur nors ant kitos jūros kranto. Supras žmonės ilgainiui, kad lietuviai yra tikrai aktyvi, dinamiška grupė, kuri stipriai ryžtasi išlikti kaip tauta.

Vėjas Liulevičius

Iš iškalbos varžybų moksleivių ateitininkų 1980 m. žiemos kursų Dainavos stovyklavietėje.

ESU IŠ MIŠRIOS ŠEIMOS

Viena iš ponios Kulbienės diskusijų temų buvo mišrios šeimos. Aš norėčiau tą temą panaudoti ir jums pasakyti savo pačios patyrimus šiuo atveju.

Aš pati esu iš mišrios šeimos. Mano mama yra lietuvė, o tėvas yra airis. Taip pat turiu tris seseris ir vieną brolį. Aš vienintelė iš savo šeimos vaikų, kuri pasirinkau eiti lietuvišku keliu.

Mano mama neliepė su lietuviais bendrauti, o tėvas neliepė su airiais bendrauti. Aš pasirinkau su lietuviais draugauti ir bendrauti, nes man lietuviai buvo įdomūs. Žinoma, kad tėvas supyko, bet aš pati nusprendžiau. Niekas man neliepė ką nors daryti. Aš nesakau, kad amerikiečių gyvenimas yra labai nuobodus, bet lietuvių gyvenimas yra daug įdomesnis. Ar jūs kada nors esate pagalvoję, kad be lietuvių jūsų gyvenimas nebūtų pilnas? Aš apie tai labai daug galvoju ir todėl esu labai laiminga, kad pasirinkau lietuvių gyvenimą. Jeigu jūs nepriklausytumėte prie ateitininkų, neitumėte į lietuviškus parengimus, ar į šeštadieninę mokyklą, koks būtų jūsų gyvenimas?

Dalytė Trotmanaitė-Brazdžionytė

NEPALAIKYKIT MANĘS IVANUKU

Šiandien aš noriu trumpai papasakoti apie mišrią šeimą. Mano geriausio draugo šeima nėra tikrai mišri, nes jo mama yra lietuvaitė, kuri supranta, bet nekalba lietuviškai. Jo tėvas gyveno Lietuvoje ir gerai kalba lietuviškai. Dauguma iš jūsų pažįstat mano draugo tėvą, jis yra tas žmogus, kuris nešioja akordeoną.

Jo tėvas su juo kalba lietuviškai, o motina angliškai. Kadangi jis nevartoja lietuvių kalbos namie, jo

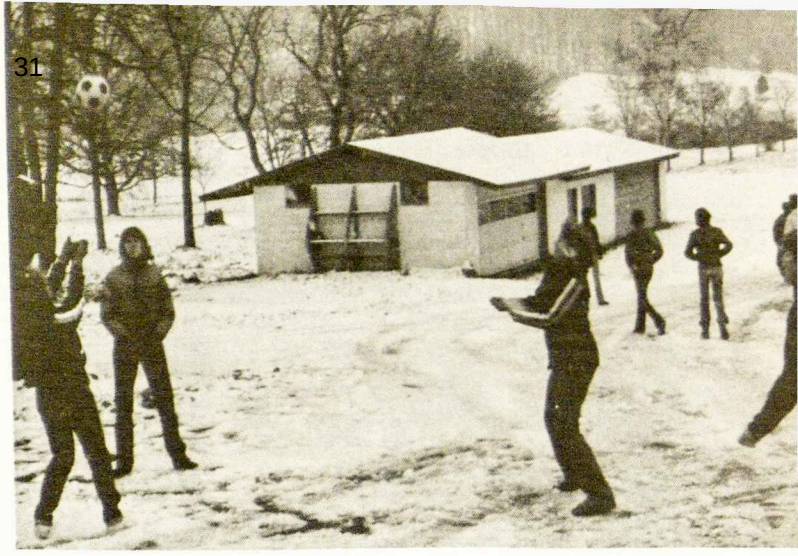

kalba dabar yra silpna. Dar viena priežastis yra ši. Jis gyvena toli priemiestyje, kur nėra lietuvių.

Tačiau jis priklauso lietuvių organizacijoms — yra vytis, skautas, ateitininkas, dalyvauja lietuvių šokių grupėje, lanko šeštadieninę mokyklą.

Yra stebuklinga, kad su tiek daug grupių jo lietuviška kalba nelabai pagerėjo. Jis tikrai niekad nemanė, kad gera kalba buvo svarbu. Jis yra kaip tas žmogus, kurį Rimas Kučėnas vaidino prieš keletą dienų kursuose — nori tikrai ir gerai kalbėti lietuviškai kaip visi, bet jo žodžiai išeina kažkaip netikslūs.

Kai mes buvom jaunesni, lietuvių kalba nebuvo viena iš svarbiausių dalykų. Jis vykdavo į stovyklą ir jo bloga kalba jam nekenkė. Dabar jūs jam parodote, kaip svarbu ta kalba. Jūs nežinot, kaip jam skaudu, kai visi sėdim pokalbyje ir visi prisideda prie diskusijų, o jis nori ką nor sakyti ir susilaiko dėl savo blogos kalbos. Tas jausmas, kaip koks karys, sulaiko jį tarti žodį. Dabar gal per vėlu išmokti tą kalbą, gerai Arūnas Čiuberkis (paskaitininkas) sustiprino tą idėją. Jis sakė žiniąs tik du žmones, kurie išmoko kalbą, kai jie buvo užaugę. Mano draugas mane prašė, kad pasakyčiau jums: jeigu jis turės ką nors sakyti arba skaityti ir pasakys blogai gramatiškai, nežiūrėkite į jį lyg jis būtų Ivanukas, nes jis labai stengėsi.

P. S. Tas „Ivanukas", galiu paliudyt, ne tik stengėsi, bet ir vartojo kursuose lietuvių kalbą labai gerai. O tobulinti kalbą visada reikia ir reikės. Ir aš, Jūsų senis, dar tebetobulinu. Vieno mums, lietuviams, trūksta, kad mes nepadrąsiname tų, kurie stengiasi — nepagiriam, nepasidžiaugiam, nepadedam. — Kun. Stasys Yla.

SUNKŪS PASIRINKIMAI

Kartais yra gana sunku būti lietuviškos kilmės šeima. Reikia dalinti savo gyvenimą tarp amerikiečių ir lietuvių veiklų ir kartais trūksta laiko tai daryti, ką mes norime. Mes turime visai kitokią kalbą ir papročius nuo kitų tautų, o tai mums sudaro sunkumų.

Mano šeima yra papratusi gan lygiai dalinti savo laiką tarp amerikiečių ir lietuvių veiklos. Amerikos veikloje mano dvi seserys ir aš einame į skirtingas mokyklas. Jos savo mokyklose priklauso sporto klubams, o aš dramos klubui. Einam į mokyklos futbolo žaidynes, į šokius ir į kitus parengimus. Mano tėvai abudu dirba, bet irgi prisideda prie mokyklos socialinių ir ugdančių parengimų ruošimo.

Mes taip pat daug prisidedam prie lietuviškos veiklos. Mano seserys yra skautės ir ateitininkės, o aš ateitininkų moksleivių valdybos narė. Jos lanko lietuvišką mokyklą. Kai vasara ateina, mes visos vykstame į stovyklas. Mano tėvai vis eina į sendraugių susirinkimus ir į kitus parengimus.

Kartais lietuviškoje šeimoje yra labai sunku pasirinkti, kur mes norime važiuoti: ar į amerikiečių parengimus ar į lietuviškus. Aš atsimenu, kai mano sesuo turėjo pasirinkti tarp istorijos egzaminų (kur galėjo laimėti pinigų) ir ateitininkų 70 metų sukakties minėjimo. Kaip ir turbūt manote, jinai pasirinko ateitininkų 70 metų sukakties minėjimą.

Lietuvių papročiai irgi reikalauja pasirinkti tarp amerikietiškų ir lietuviškų parengimų. Negalim eiti į „rock" koncertą Kūčių naktį, nes šeimos turi kartu švęsti naktį, kada Jėzus gimė.

Kaip matote, lietuvių šeimos gyvenimas nėra lengvas, bet vis tiek mes išaugame linksmai, išmintingi ir tikri lietuviai.

Milda Tomkutė

REIK MYLĖTI SAVO ŠEIMĄ

Per savo pašnekesį šį rytą ponia Kulbienė pasakė, kad mes turime būti dėkingi už savo šeimas. Kiek iš Jūsų yra apie tai pagalvoję? Ar jūs vertinate savo šeimas? Tai yra nebent jūs gyvenate „slums" ar panašiai... Bet tikrai! Pagalvokite apie tai! Šeima tiek daug jums duoda! Nuo pat gimimo jūs gavote iš šeimos meilės, rūbų, maisto... Truputį paaugote, ir Kalėdų Senelis Jums atnešė dovanų... Ar Jūs prisimenate, kai jūs juo tikėjote? Juk nebuvo Senelis, o Jūsų tėvai! Nejuokauju! Ir jie tebeduoda jums daug dalykų: tebeduoda jums meilės, tebenuperka rūbus, teberuošia valgius... O ką jūs šeimai davėte ar duodate? Kursantai mano grupėj pasisakė, kad jie rūpinasi apie šeimą ir rodo savo meilę, bet niekas nesakė, kad jie tėvams ar šeimos nariams pasako, kad juos myli. Kada paskutinį sykį tu pasakei savo šeimos nariui, kad tu jį myli? Ar esi kada nors pasakęs? Kas būtų, jeigu tėvai iš tavęs išgirstų, kad juos myli? Ar jie apsidžiaugtų? Ar jie verktų? Ar jie gal galvotų, kad tu išprotėjęs? O gal manytų, kad ko nors nori? Man atrodo, kad mes augame laikotarpyje, kai mums sunku taip pasakyti. Mums gėda pasakyti tuos žodžius tėvams, broliams ar seserims. Paraustumėm ir nesijaustumėm patogiai. Bet pasinaudokim šia proga, kad būtų lengviau, kol esame dar Dainavoje, parašyti atvirutę tėvams ir paprastai parašyti: „Aš jus myliu". Trys paprasti žodeliai su gilia mintim. Ar būtų taip sunku? Gal gyvenkime taip, kad tie žodžiai būtų dažniau naudojami mūsų kalboje.

Rūta Musonytė

veikla

JAUNIMO KONCERTAS
Adelaide, Australija

Jau 22 metus Adelaidės moksleiviai ir sendraugiai ateitininkai rengia kūrybos vakarus. 1980 rugsėjo 6 vakaro forma — jaunimo koncertas. Visi programos dalyviai tarp 7 ir 30 metų amžiaus. Kadangi koncertas vyko Tautos šventės išvakarėse, publikos nestigo erdvioje Adelaidės Lietuvių Katalikų Centro salėje. Aštuoniolikos numerių įvairią programą sklandžiai ir kūrybingai surežisavo Elena Varnienė ir Virgė Rupinskienė. Pranešėjos buvo Danutė Baltutytė ir Irena Rupinskaitė.

Po įžanginio moksleivių ateitininkų pirmininko Sietyno Kubiliaus žodžio dainavo G. Vasiliauskienės vadovaujamos „Eglutės". Po jų deklamavo Anita Baltutytė ir sesutės Loreta ir Lina Jablonskytės, o pianinu skambino Silvija Stimburytė.

Komiškas Prano Pusdešrio scenos vaizdelis „Aš nieko nebijau" prajuokino žiūrovus. Vaidino Audra Miller, Teresė Lockhart, Irena Petkūnaitė ir Danutė Baltutytė. Režisavo E. Varnienė. Toliau pianinu skambino Darius Kalibatas, mažytė Nijolė Lloyd padeklamavo Maironio „Miškas ir lietuvis" ir du trompetistai Jonas Kazla ir Michalo Dight pagrojo populiarių dainų.

Mažytei Nijolei Lloyd vėl išėjus ir padainavus, pianinu paskambino Anita Baltutytė, o po jos šv. Kazimiero lietuvių mokyklos mokiniai, vad. Ramunės Varnaitės, pašoko „Kepurinę" ir „Mikitienę". Tuo pasibaigė jaunesniųjų programa.

Po gerokos vaišingos pertraukos vyresnysis jaunimas pradėjo savo programos dalį Pr. Pusdešrio vaidinimu „Laisvės Lietuvai" apie Romo Kalantos paskutinę valandą. Vaidino Bronius Rainys, Vita Bardauskaitė ir Sietynas Kubilius. Režisavo ir dekoracijas sukūrė V. Opulskis.

Sekantis pasirodė jaunas baritonas pirmą kartą lietuvių tarpe Petras Račkauskas. Žiūrovai entuziastingai plojo po abiejų jo pasirodymų. D. Baltutytei padeklamavus „Lietuvos vardas", sekė dar vienas Pr. Pusdešrio humoristinis vaizdelis, kurį suvaidino Linas Varnas, Aidas Kubilius ir Andrius Dunda. Akordeonais smagiai pagrojo Danutė Baltutytė ir Romualdas Willembrecht. Sietynui Kubiliui įspūdingai padeklamavus dar du eilėraščius, „Žilvino" šokėjai pabaigai pašoko „Lenciūgėlį" ir „Blezdinginį jonkelį". Juos paruošė B. Sobieskis, o akordeonu palydėjo V. Vencius ir L. Vasiliūnas.

Programą užbaigiant, sveikinimo ir padėkos žodžius tarė Ateitininkų Sendraugių pirmininkas A. Kubilius ir Australijos Lietuvių Bendruomenės Adelaidės apylinkės pirmininkas Č. Zamoiskis. (Iš *Tėviškės Aidų,* 1980 rugsėjo 20).

Rūta Musonytė

Kursantai nulipdė septynių pėdų kursų „sargą".

MOKSLEIVIŲ ŽIEMOS KURSAI
Dainavoje

Kalėdų rytą atsikeliu anksti. Išskubu bažnyčion į rytmetines pamaldas. Kalėdų giesmėms skambant, regiu Dainavą. Savo mintimis pakuoju nebaigtą bagažą. Daugiausia vargo turiu su miegmaišiu: jam surišti virvė visada trumpa. Net keliais jį suspaudžiu, o kai rišu, jis išsipučia kaip kalakutas. Geležinkelio stotyje Vilius jau laukė manęs. Važiuodami traukiniu, gyvenome praeitos vasaros, studijų ir kartu Pedagoginiame Lituanistikos Institute išgyventais įspūdžiais. Kelių valandų kelionė traukiniu prabėgo kaip viena minutė. Stotyje mus pasitinka Rasa, oficialiai kalbant,

M.A.S. centro valdybos pirmininkė. Po pusvalandžio prieš mūsų akis atsiveria baltutėlė Dainava. Spyglys miega užsiklojęs ledo sluoksniu.

Registracija ir susipažinimas. Gruodžio 26 dienos priešpietis skirtas kursantų registracijai. Užsiregistravo 32 mergaitės ir 20 berniukų. Kursuose dalyvavo nors po vieną atstovą iš kiekvienos kuopos Šiaurės Amerikoje: iš Montrealio, Toronto, Hamiltono, Bostono, New Yorko, Philadelphijos, Rochesterio, Clevelando, Detroito, Los Angeles, Chicagos, Cicero ir Chicagos apylinkių.

„Kas gi ten aukso spindulius beria, ko taip nušvito rytai ateities", — nuskamba ateitininkų himno žodžiai 1980 metų žiemos kursų atidarymo pradžioje. Rasa Šoliūnaitė, Moksleivių Ateitininkų Sąjungos pirmininkė, supažindino su kursų vadovybe: kun. S. Yla — vyriausias kursų vadovas ir programos moderatorius, tėvas J. Baltakis, OFM — kapelionas, Saulius Čyvas — komendantas, Rasa Šoliūnaitė — vyriausia mergaičių vadovė, Daiva Barškėtytė — vadovė, Vita Polikaitytė ir Giedrė Čepaitytė — vadovės ir vakarinių programų ruošėjos, Andrius Kazlauskas — vyriausias berniukų vadovas, Vidas Neverauskas — vadovas, Daina Kamantaitė — sekretorė, Vilius Dundzila ir Vitas Laniauskas — korespondentai, ūkio reikalų vadovas Vytas Čyvas, šeimininkė — p. V. Norkienė ir padėjėja — Zita Šoliūnaitė. Kursų tvarkos klausimais pasisako komendantas ir vyr. berniukų vadovas Saulius Čyvas.

Kun. S. Yla supažindina su visa eile lektorių: Dr. A. Damušiu, Dr. V. Vygantu, L. Kulbiene, A. Čiuberkiu, S. Čyvu, L. Bradūniene, K. Ivinskiu. Prof. S. Sužiedėlis, susirgęs, negalėjo atvykti.

Kun. S. Yla savo įvadiniame žodyje pateikia kursų temą visai savaitei, tai pažiūrologija ir ateitininkų pasaulėžiūros metmenys. Pagrindinė mintis: susidaryti teisingas pažiūras į gyvenimą ir pasaulį. Tai asmeninė problema, kuri liečia kiekvieną, o ypač jauną. Kartu ji yra ir visuomeninė prob-

Rūta Musonytė

Dainų vakare (viršuj) Kęstutis Ivinskis ir Andrius Kazlauskas dainuoja savo pačių sukurtą dainą. Talentų vakare (apačioj) Alvydas Jasinevičius, Linas Vyšnionis ir Dainius Skiotys scenoje iš „operos".

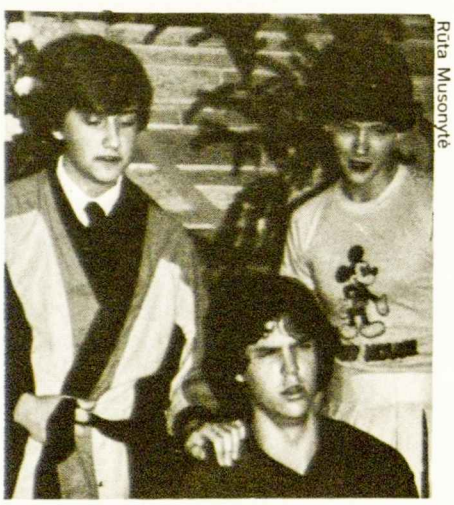

Rūta Musonytė

lema, jei norime atnaujinti savo bendruomenę ir praskaidrinti pasaulį (Įv. — 2). Pabrėžė būtiną ateitininkų aktyvumą siekiamoms idėjoms ir prasmingą tarnybą žmonėms. Esame paslaptingos Dievo jėgos veikiami, dėlto mes jame gyvename kurdami vertybes.

Tas mintis randame ir kursų konspekte. Tai gana storas sąsiuvinis, paruoštas paties kun. Ylos. Juos gavo kiekvienas kursantas, kad galėtų sekti pašnekesių turinį, daryti išvadas, formuluoti diskusijoms klausimus. Buvo pabrėžta intymiai stebėti brėžinius lentoje, sekti dėstomas mintis. Svarbesnius dalykus pasibraukti pieštuku skriptuose-konspektuose. Geresniam prelegentų pateiktos medžiagos supratimui kursų dalyviai suskirstomi diskusiniais būreliais, kurie turi savo vadovą. Tuo visi gyvai įtraukiami į darbą. Be to, kiekvienas veda klausomo dalyko užrašus, kuriuos vadovai tikrina. Geriausi premijuojami.

Su suvažiavusių kursantų susipažinimo žaidynėmis ir lietuviškų ratelių šokiais baigėsi pirmoji kursų diena.

Po vakar dienos atnaujintų, naujai įgytų pažinčių ir kelionės įpsūdžių sunku buvo keltis, tačiau nauja diena prasideda pagal nustatytą programą.

Tautiškumas ir pasaulėžiūra. Kęstutis Ivinskis, atvykęs iš Vakarų Vokietijos, aiškina tautiškumo prasmę. Tai esą bruožai, kurie bendri grupei žmonių. Tauta tai socialinis junginys, surištas dvasinių ir fizinių elementų. Bendra kilmė, kalba, tradicijos, istorija — tautiškumo žymė. Ateitininkai tautiškumą riša su religija. Tautos meilė yra krikščioniškos meilės dalis. Ateitininkas moksliškai tyrinėja savo tautos praeitį, vartoja savo tėvų kalbą, puoselėja savas tradicijas, ryškina etninį charakterį. Aiškina tautybės ir pilietybės skirtumus. Tautybė paveldima iš tėvų, o pilietybė apsprendžiama krašto, kuriame gyvenama.

Kun. S. Yla pašnekesio forma vaizdžiai pravedė pokalbį tema: „Pažiūrų brandinimas į pasaulėžiūrą". Pažiūros — tai gabalai, o pasaulėžiūra — pažiūrų suma. Kad matytume iš paviršiaus ir vidaus, reikalinga aktyviai ieškoti pasaulio ir žmonių supratimo. Visa tai eina kartu su brendimu. Pažiūrų brendimas reiškiasi trim stadijom, pagal amžių. Jei kūdikystėje stebima, klausomasi, klausinėjama, įsisavinama. Paauglystėje jau ieškoma savęs, logiškumo. Jaunystėje, maždaug 17-18 m., jau apsisprendžiama už vienokias ar kitokias pažiūras. Pabrėžė, kad žmogus yra pasaulėžiūrinė būtybė iš esmės. Todėl susiformuota pasaulėžiūra turi būti aiški, tikra, pilna ir vieninga. Ta tema vykusios diskusijos ir vakarinių programų metu suruošti vaidinimėliai, turį ką nors bendro iškeltoms mintims, leido geriau suprasti jų svarbą ir prasmę.

Rūta Musonytė

Šeimyniškumas, ideologija ir dainos. Sekmadienis. Gruodžio 28-ji diena prasideda p. Kulbienės pokalbio tema: „Šeimyniškumas tave angažuoja". Iškėlė šeimos padėtį gyvenime. Šeima — pagrindinė visuomenės ląstelė. Ji pirmoji auklėtoja ir mokytoja. Šeimos narių tinkamai suprasti įsipareigojimai vienas kitam pagal esamą šeimos padėtį, nuoširdus ir atviras bendravimas, gili tarpusavio meilė — tai sveikos šeimos pavyzdys.

Dr. A. Damušis kalbėjo apie ateitininkų deklaraciją ir ideologiją. Aiškino, kad po 1831 m. sukilimo rusai Lietuvoje uždarė visas mokyklas, o vėliau ir Vilniaus universitetą. Įsteigė rusiškas mokyklas, o studijuoti leido tik Rusijos ir iš dalies Lenkijos universitetuose. Rusijoje įsigalėjusios anarchistinės socialistų srovės, o Lenkijoje liberalų sąjūdžiai gana ryškiai veikė ten studijuojančius lietuvius studentus. Dr. J. Basanavičius, patriotas, liberalas, savo redaguojamoje *Aušroje* rašė, kad lenkai, apkrikštiję Lietuvą, sulenkino ir sunaikino aukštą pagonišką lietuvių kultūrą. Dr. V. Kudirka *Varpe* skleidė iš Lenkijos atsineštas pozitivizmo idėjas. Kilo stipri akcija iš pasauliečių ir kunigų, kaip kun. Baranausko, dr. V. Pietario, kun. Pakalniškio, kun. Tumo. Ir kaip tik šiame skirtingų pažiūrų susikryžiavime įsikūrė ateitininkai. Pabrėžė A. Jakšto, Pr. Dovydaičio nuopelnus besikuriantiems ateitininkams. Ragino išsiugdyti pilnutinę asmenybę. Tai gero charakterio ugdymas; įsigijimas dvasinių vertybių, lavinimasis sveiku protu, kilnios mintys, knygos, meilė ir pagalba artimui ir gyvenimas Kristaus evangelijos dvasia. Vėliau šiomis mintimis vyko gyvos diskusijos. Išryškintas ateitininkų įnašas atsikuriančiai nepriklausomai Lietuvai, ateitininkų dalyvavimas rezistencijoje ir partizaninėse kovose.

Vakare įvykęs dainų vakaras išjudino visus. Dainavo vadovai ir kursantai: V. Polikaitytė solo. V. Polikaitytė ir p. Kulbienė su sūnum Tadu — trio. K. Ivinskis padainavo dainelę iš Lietuvos ir vieną juokingą, pačių sukurtą su A. Kazlausku. Dainavos „blues" išpildė D. Polikaitis, P. Strolia, V. Neverauskas ir V. Laniauskas. Pabaigai liaudies dainų pynę kanklėmis paskambino M. Bankaitytė.

Visuomeniškumas, religija ir malda. Pirmadienį Arūno Čiuberkio pašnekesys: „Visuomeniškumas tave įpareigoja". Ateitininkas, kaipo toks, yra įpareigotas visuomeninei veiklai. Tai yra laukas, kuriame galima save atskleisti, išsakyti. Visuomeninėje veikloje turime remtis doriniu ir religiniu pagrindu. J. Girnius sako: „Visuomeniškumo principas mums skelbia įsipareigojimą krikščioniškajam apaštalavimui". Vykusiose diskusijose buvo iškelta dviejų kultūrų įtaka visuomeninėje veikloje.

Ryte pradėjęs snigti sniegas sustojo tik po pietų. Berniukai laisvalaikio metu ant kelio pastatė 7 pėdų nykštuką „sargą". Berniukų vadovui buvo daug vargo prasilenkti su mašina. Po pietų pokalbį pravedė dr. V. Vygantas. „Religiškumas tavo gyvenimožiūroj. Religija, tai tikėjimo mokslas, įvairios pažiūros į Dievą, būdas atsakyti į klausimus, kurių patys savo gyvenime atsakyti negalime, santykis su Dievu. Vaikystėje Dievas didis galingas ir atremtas į tėvų autoritetą. Jaunuoliui autoritetas išblėsta, jaunuolis pasidaro kritiškas, pats asmeniškai ieško ryšio su Dievu. Suaugusio žmogaus santykis su Dievu įgauna paprastumą ir susiderinimą. Diskusijų metu aiškiname Dievo veikimą į žmogų, kaip suprantame Jo buvimą. Katalikybės vaidmuo lietuvių tautos gyvenime.

Vakare įvyko susitelkimo vakaras. Tėv. Baltakis, OFM, kalbėjo apie draugystę su Dievu ir kaip nuodėmė šią draugystę suardo. Vėliau buvo rodomos skaidrės ir skaitomos ištraukos iš Šv. Rašto. Dalyvavome šv. Mišių aukoje. Visi giedojome.

Žmogus ir inteligentiškumas. Gruodžio 30 diena pradėta L. Bradūnienės pravestu pašnekesiu apie pažiūras į žmogų ir gyvenimą. Pastebėjo, kad šių laikų žmogus ieško gilesnės įžvalgos, nori save atbaigti. Du prancūzų filosofai plačiai rašo apie žmogų. Jų pasirinktas kelias skirtingas, tačiau veda į tą patį rezultatą. Chardin žmogus atbaigia save Omegoje, o Mouroux — Dievuje.

Pokalbį inteligentiškumo tema pravedė kursantai, kun. S. Ylai

moderuojant, pavaduojant neatvykusį prof. S. Sužiedėlį. Vakarinėje programoje buvo piešiami plakatai. Šūkiais ir vaizdais buvo stengiamasi pabrėžti ir atvaizduoti savaitės bėgyje svarstytas temas.

Misija, suvažiavimas, talentai ir balius. Paskutinioji 1980 m. kursų diena. Užbaigai paskutinį pokalbį pravedė S. Čyvas: „Ateitininkų misija ir sąjūdinė veikla". Išvedė paralelę tarp M. K. Čiurlionio pavaizduotos vizijos. Šuolis iš rytų į vakarus ir ateitininkų misija pasipriešinti iš rytų sklindančiai bedievybei — ateinam visa atnaujinti. Išsivaduoti iš rytų ir pasukti į vakarus.

Po pietų įvyko MAS suvažiavimas. Įnešamos vėliavos. Kun. Yla praveda maldą. MAS centro valdybos pirmininkė Rasa Šoliūnaitė į prezidiumą pakviečia Ramunę Pleinytę ir Liną Vyšnionį pirmininkauti, Ramunę Rygelytę ir Darių Skiotį sekretoriauti, Rūtą Musonytę, Nataliją Slivinskaitę, Aušrą Gečytę, Darių Polikaitį ir Barškėtytė — valdybos korespondentė ir moksleivių kandidatų programos ruošėja. Saulius Čyvas — kursų ir stovyklų ruošėjas. Vitas Laniauskas — protokolų sekretorius. Ateities planuose — vasaros stovykla ir rudens kursai. Savo pranešime pirmininkė priminė blogą finansinį stovį. Nutarta kreiptis į Šalpos fondą. Siūlyta atžymėti ateitininkų gyvavimo 70 metų sukaktį kuopose. Šiaurės Amerikoje veikia 12 kuopų su 214 narių. Toliau sekė kuopų pranešimai. Besireiškiąs mokinių mažėjimas lituanistinėse mokyklose paliečia ir ateitininkų kuopas. Vienos kuopos rieškiasi stipriau, kitos dėl mažo narių skaičiaus silpniau. Ypač šią nesėkmę išgyvena rytų pakraščio kuopos. Kvietė centro valdybos atstovus atsilankyti į jų ruošiamas šventes. Prašė įtaigoti vietos sendraugius jiems padėti. Buvo pasiūlyta eilė rezoliucijų, kurių dauguma priimta. Vėliavų išnešimu buvo baigtas suvažiavimas.

Vakare talentų vakaras. Pasi-

Rūta Musonytė

Rūta Musonytė

Kairėj, Talentų vakare Algis Kazlauskas, Rimas Kučėnas, Juozas Kižys ir Aleksas Dirkis dainuoja. Dešinėj, Diskusijų būrelių atstovės Alma Ostrauskaitė, Indrė Ardytė, Aušra Gečytė, Rūta Norkutė ir Violeta Slivinskaitė pristato savo būrelių išvadas.

Tadą Kulbį į rezoliucijų komisiją. R. Pleinytė paprašo MAS pirmininkę supažindinti su centro valdybos nariais ir apibūdinti jų einamas pareigas. Pirmininkė — R. Šoliūnaitė, Aldona Zailskaitė — ryšių palaikytoja tarp sendraugių ir kuopų globėjų, ruošianti moksleivių veiklos planą. Juozas Končius — iždininkas. Vilius Dundzila — aplinkraščių sekretorius ir ryšininkas su užsienio moksleiviais ateitininkais. Daiva Stukaitę, Marytę Adamonytę ir Darių Polikaitį. Už geriausiai nupieštus plakatus — Rūtą Kuraitę, Ramunę Rygelytę, Dainių Skiotį ir Giedrių Sodonį. Už geriausią iškalbą — Nataliją Slivinskaitę. Diplomu apdovanotas S. Čyvas — penkeris metus iš eilės dalyvavęs kalakursuose ir žiemos kursuose. Išklausę keturių metų žiemos kursų programą, diplomus gavo: Daina Kamantaitė, Paulius Staniškis ir Vitas Laniauskas.

Vyksta atsisveikinimas. Moksleivių vardu kalba Tadas Kulbis. Kun. Yla savo žodyje iškėlė susižavėjimą kursantų pakilia nuotaika, darbu ir entuziazmu. Ruošiamės Naujųjų Metų sutikimui. Mergaitės dabinasi ir raito plaukus, o mes, vyrai, traukiame iš lagaminų suglamžytas eilutes, lyginame kaklaraiščius. Be „blue jeans" ir kito mėlyno apdaro, atrodėme kaip iš kito pasaulio. Muzika ir klegesys pripildė salę. Stovime ant Naujųjų Metų slenksčio. Sveikiname vieni kitus. Dilo batų padai, bet ne mūsų nuotaika. Su 1 val. išklausytomis rodė kursantai ir vadovai, vieni skaitė savo kūrinius kiti deklamavo, dainavo, dar kiti atliko trumpą humoristinę „operą".

Kursų vadovybė premijomis atžymi geriausiai pasireiškusius kursantus. Už nuotaikingumą — Liną Vyšnionį. Už pavyzdingumą — Vida Kašubaitę ir Tadą Kulbį. Už lietuviškumą — Ramunę Pleinytę, Dainių Skiotį ir Ritą Stukaitę. Už geriausiai vestus užrašus — Ritą

šv. Mišiomis pasibaigė 1980 metų žiemos kursai.

Namie, vartydamas atsivežtą kursų medžiagą bei savo pasižymėtas pastabas, išgyvenu praleistą savaitę Dainavoje antrą kartą.

Mūsų vadovų, lektorių, o ypač kun. S. Ylos įdėtos pastangos ir pasišventimas vesti Dievo ir tėvynės keliu neįkainuojamas. Garbė jiems.

Vitas Laniauskas

BRAZILIJOS ATEITININKAMS 30 METŲ

Sao Paulo ateitininkai, švęsdami savo gyvavimo 30 metų, išleido *Mūsų Lietuvos* savaitraščio 1980 gruodžio 4 numerį. Ateitininkišką medžiagą tam numeriui, skirtam ateitininkijos, o ypatingai Brazilijos ateitininkų veiklai paminėti, suredagavo Liucija Jodelytė - Butrimavičienė ir Sandra Saldytė.

Pirmame puslapyje sveikinimas iš Sao Paulo ateitininkų, grafika, vaizduojanti ateitininkų pradžią Lietuvoje ir Brazilijoje, su šūkiu lietuviškai ir portugališkai, ir dabartinio Ateitinnkų Federacijos vado Juozo Laučkos atvaizdas.

Ateitininkų medžiagos apimtis labai įvairi. Pradžioje duodama ateitininkų organizacijos kilmės ir esminių bruožų santrauka, gausiai iliustruojant ateitininkų vadų atvaizdais. Paaiškinami principai, atspausdinti šūkis, Credo ir himnas. Duodamos Magdalenos Vinkšnaitienės mintys, dėstytos ateitininkų kursuose 1962 m., apie žmogaus būdo gerąsias ir blogąsias puses, skatininant gerąsias puoselėti.

Ateitininku pirmieji metai. Toliau Juozas Vaikšnoras prisimena ateitininkų pirmuosius metus Brazilijoje. Vila Zelinoje ateitininkus įsteigė parapijos klebonas kun. Pijus Ragažinskas, suburdamas kelis jaunuolius gimnazistus. Juozas Vaikšnoras toliau rašo: "Mums tais laikais šios organizacijos tikslai nebuvo labai aiškūs, bet mes labai mėgdavome susikti su jaunuoliais ir jaunuolėmis, kurie priklausė šiai grupei, ir susirinkimai buvo nekantriai laukiami. Svarbūs mūsų kolonijos asmenys, dr. Elziejus Draugelis ir prof. Stonis atvykdavo į mūsų susirinkimus pakalbėti apie ateitininkų pradžią Lietuvoje ir papasakoti apie savo veiklą šioje organizacijoje".

Ateitininkų būrelis ėmė augti. 1952 m. įvyko pirmoji stovykla Suarao pajūryje. Toliau Vaikšnoras rašo: "1954 m. atvyko jaunas, energingas kunigas Juozas Šeškevičius, Dėdė Juozas, kupinas naujų minčių ir veiklos patyrimo. Sukūrėme tautinių šokių grupę, vadovaujamą J. Guigos, ir chorą, vedamą mok. E. Kilčiauskaitės.

"Kitose vilose jaunimas taip pat pradėjo organizuotis ir sudaryti tautinių šokių grupes, kurios atvykdavo į Vila Zelina Jaunimo šventės proga."

Toliau skaitome J. Jurgelevičiūtės - Cascardi prisiminimus iš savo pirmų dienų su ateitininkais:

MŪSŲ LIETUVA

Ateitininkų Jubiliejus

1910

VISA ATNAUJINTI KRISTUJE

TUDO RENOVAR EM CRISTO

1950

Debatuose AF Vadas JUOZAS LAUČKA

Susirinkimai. "Pradžioje, atsimenu, dar buvome visi labai jauni (11,12, ar 13 metų amžiaus), susirinkdavome senoje ramovėje... Išsivalydavome ir sutvarkydavome ramovę, lošdavome ping-pongą, dainuodavome, skaitydavome. Būdavo susirinkimo rimtoji dalis, ir Dėdė Juozas visados mums užduodavo kokį nors darbą.

"Vėliau susirinkimai būdavo sekmadieniais, po 9 val. Mišių, kurių metu mes visuomet giedodavome. Kuopos susirinkimai buvo vieną kartą į mėnesį, bet kitais sekmadieniais susirinkdavome choro repeticijai.

Visuomeniška veikla. "Be to, dalyvaudavome įvairiuose parapijos parengimuose. Ateitininkai kermošiuose visuomet turėjo savo "barracą", kuriuose darbuodavosi tam, kad sutelktų lėšų parapijos reikalams. Būdavo taip pat išvykos ir kitos programos.

"Bet ne tik prie lietuvių veikėme. Padėdavome parapijai ir kituose reikaluose. Pavyzdžiui, "Campanha de Natal dos pobres" — Kalėdų laikas, šeštadienis, žiūrėk — bažnyčios šventoriuje pasirodo ateitininkų grupė, apsikrovusi pakietais, pakiečiukais. Iš kur grįžta? Ką nešasi? Grįžta iš Zelinos gatvių, kuriose aplankė beveik visas šeimas, prašydami maisto, rūbų ir kitų reikmenų biednuomenei.

Tautiniai šokiai. "Šokome tautinius šokius. Kada mokėmės Malūną šokti, kaip visados, taip ir tada, neateina vienas į repeticiją, antrą kartą neateina kitas, trečią kartą trūksta muzikanto ir t.t. Todėl, kada visi susirinkdavo, p. Guiga ir pats Dėdė Juozas mūsų taip anksti neišleisdavo — reikėjo proga pasinaudoti ir repeticijos tęsdavosi iki vėlaus vakaro. Žiūrėk, jau keletas tėvų ateina savo vaikų ieškoti — jau pikti, bet truputį pabūdavo, pamatydavo visų pastangas, ir širdys suminkštėdavo. Kiti tėvai, geriau sekant, motinos, nedrįsdavo atvykti, tai kada vaikai pareidavo namo, gaudavo barti. Sekančią dieną ateina Dėdė Juozas į namus ir viskas išsiaiškindavo. Taip atsitikdavo ne tik su šokiais, bet ir su vaidinimais. Esu tikra, kad geriausi vaidinimai buvo pastatyti šiam laikotarpyje.

Lankymas kitų Vilų. "Dėdė Juozas gavo mašiną iš Šiaurės Amerikos. Tais laikais mažai kas iš mūsų turėjo mašiną ir toji, kurią Dėdė Juozas gavo, buvo tokia graži, tokia patogi — kaip mums buvo gera ja važinėtis! Tai buvo pradžia mūsų lankymosi į kitas vilas. Pažinome daug jaunimo. Keletą kartų aplankėm dr. Draugelį ir daug kitų lietuvių, kurie toliau gyveno.

Pirmoji jaunimo šventė. "Vila Zelinos bažnyčia pilnutėlė žmonių; dauguma — jaunimas su tautiniais drabužiais. 9 val. Mišios, o po Mišių agapė. Seselių salė pilna stalų, apkrautų skanumynais. Prie stalų lietuviškas jaunimas iš Zelinos, Mokos, Parque das Nacoes, Bom Retiro, Moinho Velho, Vila Anastacio ir iš kitur. Visi linksmai pusryčiauja ir skamba daina. Kaip gera susitikti su naujais draugais iš kitų Sao Paulo kraštų! Po pietų vaidinimas, kuriame visas tas jaunimas dalyvauja. Nelengva Dėdei

Juozui tiek daug jaunimo sukoordinuoti.

"Po vaidinimo, pasilinksminimas, šokiai. Šokame Ragučius, Noriu miego, Bitute pilkoji, Sėjau rūtą ir taip pat tų laikų moderniškus šokius — boleros, valsas, sambas.

Stovyklos. "Pirmoji stovykla buvo Suarao. Manau, kad buvo nemažiau kaip 50 jaunuolių. Maudėmės, žaidėme, klausėmės paskaitų. Buvo laužas, partizanų kapas, talentų vakaras. Rašėme laikraštėlį, kuriame registruodavome visus nuotykius.

"Vėliau stovyklavome p. Šišlių vasarvietėje, Ubatuboje, neišpasakyto grožio vietoje. Pirmą kartą į tą vietą važiuodami, beveik negrįžome. Laivelis, kuriame plaukė mūsų berniukai, apvirto, ir nedidelis mergaičių laivelis negalėjo visų sutalpinti. Jūra buvo pikta, vėjas smarkiai pūtė, kilo bangos. Vanduo veržėsi į laivelį iš viršaus ir iš apačios. Išsigandome, metėme maistą, norėdami sumažinti laivelio svorį. Ir visoj šitoj panikoj viena mergaitė verkė nuskendusio lietsargio. Buvo tikrai baisu. Po pusantros valandos, ačiū Dievui, pasiekėme krantą. Kaip gera jausti žemę po kojom, supras tik tas, kas pergyveno. Buvo labai tamsu, nelabai orientavomės, kur esame. Pamatę nebaigtą namą, jame prisiglaudėme. Laimė, kad kas nors dar turėjo sausų degtukų. Sukūrėme ugnį — reikėjo šilumos, nes buvome šlapi. Prie ugnies, laukdami aušros, dainavome. Rytą, suradome kelią į stovyklavietę. Nedaug teliko maisto. Virėme sriubą net iš "jabuticaba" ir žinote — buvo skani. Stovykloje patys gaminome maistą, plovėme indus ir palaikėme namų švarą.

Kiti užsiėmimai. "Šventėse irgi turėjome prie visko prisidėti: pakvietimus platinti, salę paruošti, stalus puošti, dainuoti, vaidinti, šokti ir po visko salę išvalyti. Be to, prisidėjome prie spaudos, redagavome *Jaunystės Aidą,* rašėme į *Mūsų Lietuvą,* dalyvavome radijo valandėlėje ir bendrai visose religinėse ir tautinėse šventėse."

Ateitininkų jubiliejiniame *Mūsų Lietuvos* numeryje atspausdintos visų ateitininkų, perėjusių šią kuopą, pavardės ir kur daugelis jų dabar gyvena. Atspausdintas ir Liucijos Jodelytės - Butrimavičienės žodis, tartas 30-mečio jubiliejinėj vakarienėj 1980 birželio 14. Jame prisimena mirusias kuopos nares ir išvykusiuosius.

Atspausdinti ir dabartinių moksleivių atsakymai į anketą. Veik visiems labiausiai patiko stovyklos, ir ne vienas pasisako, kad su dalyvavimu ateitininkų stovykloje prasidėjo ir jų lietuviška ir jų ateitininkiška veikla.

Per tą trisdešimtmetį Sao Paulo ateitininkai pastatė 17 veikalų, daugelis jų montažinio pobūdžio vaidinimai, kuriuose pasirodydavo šokiais ir dainomis ne tik V. Zelinos ateitininkai bet ir jaunimas iš kitų vietovių. Kurį laiką veikė akordeonų orkestras, vadovaujamas Janetės Paukštytės.

Toliau skaitome Laimos Vosyliūtės - Adomavičienės prisiminimus iš savo pirmos stovyklos p. Šimonių ūkyje ir trisdešimties metų dainų pynę, apdainuojant Sao Paulo ateitininkų veiklą.

Ateities redakcija sveikina Sao Paulo ateitininkus.

Detroito jaunučiai

Kristina Veselkaitė

Detroito jauniai su savo pačių pastatyta ir nudažyta prakartėle: Nida Černiauskaitė, Eglė Stonytė, Vilija Idzelytė, globėja Kristina Veselkaitė, Karigaila Petrulis, Vytas Rugienius, Linas Udrys, Gytis Udrys, globėja Birutė Bublienė, Paulius Burneikis, Dana Rugieniūtė ir Vincas Burneikis.

KUOPOS KALĖDINIS SUSIRINKIMAS
Los Angeles

Gruodžio 21 d. dr. Brinkio namuose įvyko L.A. Vytauto Mačernio kuopos moksleivių ir studentų bendras kalėdinis susirinkimas, kuriame dalyvavo 11 moksleivių. Susirinkimą atidarė prelatas Celiešius malda. Alė Rūta Arbienė, padedant prelatui Celiešiui, mintimis mus nuvedė į Lietuvą, papasakodami apie kalėdinius papročius.

Lietuvoje žmonės griežtai pasninkaudavo per visą Advento laikotarpį. Nebūdavo galima nei šokti, nei vestuvių kelti, o tik po Advento visi vėl galėdavo linksmintis. Lietuvoje Kalėdas švęsdavo dvi dienas, 25 ir 26 gruodžio. Pirmoji diena būdavo religinės esmės — žmonės neidavo į svečius; antrąją dieną jau svečiuodavosi ir linksmindavosi.

Kūčių dieną miške nukirsdavo eglutę. Artėjant vakarui, ją puošdavo su žemės vaisiais, savo padarytais ornamentais, saldainiais. Ant eglutės uždėdavo vaškines žvakutes, kurias uždegdavo Kūčių vakarą. Eglutė stovėdavo iki Trijų Karalių šventės.

Kūčių vakarą būdavo daug romantinių papročių. Mergaitės įkišdavo ranką į sližikų bliūdą ir ištrauktus sližikus skaičiuodavo. Jeigu pasitaikė pora, tai reiškia, kad ras berniuką. Mergaitės užrašydavo berniukų vardus ant popieriukų ir suviniojusios dėdavo po pagalve. Kalėdų rytą kurio vardą ištraukdavo, tas turėtų būti jos vyras. Mergaitės dar leisdavo žvakių vaškui nutikšti į bliūdą vandens ir žiūrėdavo, kokia figūra iš jo išeidavo. Kartais būdavo velniukas!

Kūčių naktį būdavo ir kitų papročių. Šeima traukdavo šieno šiaudus pažiūrėti, kaip ilgai jie gyvens. Kieno ilgiausias šiaudas, tas ilgiausiai gyvens. Valgant kalakutą, motina, duodama savo mergaitei sparną, linkėdavo jai greit iš namų išskristi. Po Kūčių stalo nenukraustydavo, palikdavo maisto vėlėms. Žmonės taip pat tikėdavo, kad gyvuliai laukia gimusio Kristaus ir kad vidurnaktį kalba kaip žmonės, o vanduo visame pasaulyje pasidaro saldus. Penktą ar šeštą valandą ryto žmonės pėsti eidavo į Bernelių arba Piemenėlių Mišias. Pirmi žodžiai bažnyčioje būdavo: „Ramybė geros valios žmonėms!"

Studentė Vita Polikaitytė padėkojo R. Arbienei ir prelatui Celiešiui už atsilankymą ir mūsų praturtinimą įdomiais pasakojimais. Susirinkimą baigę malda, dalinomės dovanėlėmis ir vaišinomės skanėstais.

Milda Tomkutė

Kristina Veselkaitė

1980 gruodžio 20 Detroito Jauniai aplankė kuopos „įsūnytą" vargšą — lietuvių kilmės — Jason.

SENDRAUGIAI
Philadelphijoje

1981 m. sausio 11 d. įvykusiame sendraugių metiniame susirinkime buvo apžvelgta Philadelphijos skyriaus 1980 m. veikla. Skyriui priklauso 30 su viršum narių.

Šiam susirinkimui vadovavo Antanas Gailiušis, sekretoriavo Kazimiera Juzaitienė. Skyriaus pirm. Vytautas Volertas apibūdino pernykštę veiklą.

1980 m. kovo 2 d. ruoštame Šv. Kazimiero minėjime paskaitą skaitė kun. dr. Jurgis Šarauskas. Prieš Velykas apie Kristaus kapo drobulę įdomiai kalbėjo dr. Antanas Juzaitis. Šv. Andriejaus parapijoj, talkininkaujant vietos kunigams buvo suorganizuotos rekolekcijos. Didelio susidomėjimo susilaukė literatūros vakaras, kuriame poetas Bernardas Brazdžionis kalbėjo apie savo kūrybą.

V. Volertas apgailestavo, kad dėl gausybės parengimų nebuvo galima rasti datos Kristaus Valdovo minėjimui. Nepavyko suruošti ir ateitininkų šeimos šventės.

Ona Kreivėnienė perskaitė praėjusio metinio susirinkimo protokolą. Iždininkas Kazys Razgaitis pranešė metinę piniginę apyvartą ir dabartinį kasos stovį. Edmundas Binkis perskaitė revizijos komisijos aktą.

Po diskusijų pavyko prikalbinti senąją valdybą ir ateinančiais metais vadovauti ateitininkų skyriui. Ją sudaro: Vytautas Volertas, Antanas Juzaitis, Ona Kreivėnienė, Danutė Muraškaitė ir Kazys Razgaitis. Skyriaus dvasios vadas yra kun. Kajetonas Sakalauskas. Revizijos komisija taip pat liko ta pati: K. Juzaitienė, Ed. Binkis ir Br. Vaškaitis.

Einamuose reikaluose buvo aptarti jaunučių moksleivių ir studentų ateitininkų reikalai. Konstatuota, kad studentai, kurių yra nedaug, šiuo metu ateitininkiškos veiklos išvystyti negali, nes yra apkrauti studijų darbais, stipriai užsiangažavę JAV-bių Lietuvių jaunimo sąjungos valdyboje ir įsitraukę į Lietuvių namų darbus.

MOKSLEIVIŲ SUSIRINKIMAS

Cicero, Ill.

Cicero Vysk. Valančiaus kuopos moksleiviai susirinko globėjos Aldonos Zailskaitės namuose sausio 11 d. Dauguma narių susirinko su pakilia nuotaika ir ryžtu daug ką padaryti. Pradėjome susirinkimą malda.

Toliau tęsėm pereito susirinkimo temą „Mūsų šaknys". Kai kurie nariai atsinešė išpildytas šeimos „medžio" lenteles. Pasidalinom įvairiom žiniom apie mūsų tėvelių ir senelių kilmę. Kazys Razma ir Viktorija Račkauskaitė įdomiausiai papasakojo apie savo tėvų kilmę. Atsirado norintieji Rūta Norkutė, Viktorija Račkauskaitė, Saulius Baronas ir Dovydas Bliujus sužinoti skirtumus tarp aukštaičių, žemaičių, suvalkiečių ir dzūkų. Jie žadėjo trumpai parašyti apie šias temas. Tie rašinėliai bus naudojami kuopos laikraštėliui. Rašėme ir rašinėlius apie savo šaknis. Šitie rašinėliai irgi bus naudojami kuopos laikraštėliui.

Rūta Norkutė kalbėjo apie Žiemos kursus, įvykusius nuo gruodžio 26 iki sausio 1 Dainavoje. Jos manymu, kursai buvo labai sėkmingai pravesti ir paskaitos įdomios. Toliau Rasa Šulaitytė trumpai papasakojo apie Kalakursus, kurie irgi buvo įdomūs. Globėja Aldona Zailskaitė manė, kad būtų gera mintis iškelti kelias temas, kurios buvo naudojamos per kursus, pajvairinti susirinkimams.

Baigiant susirinkimą, šventėm Irenos Mickutės gimtadienį. Padainavom Ilgiausių metų ir valgėme tortą.

Rasa Šulaitytė

Cicero moksleiviai.

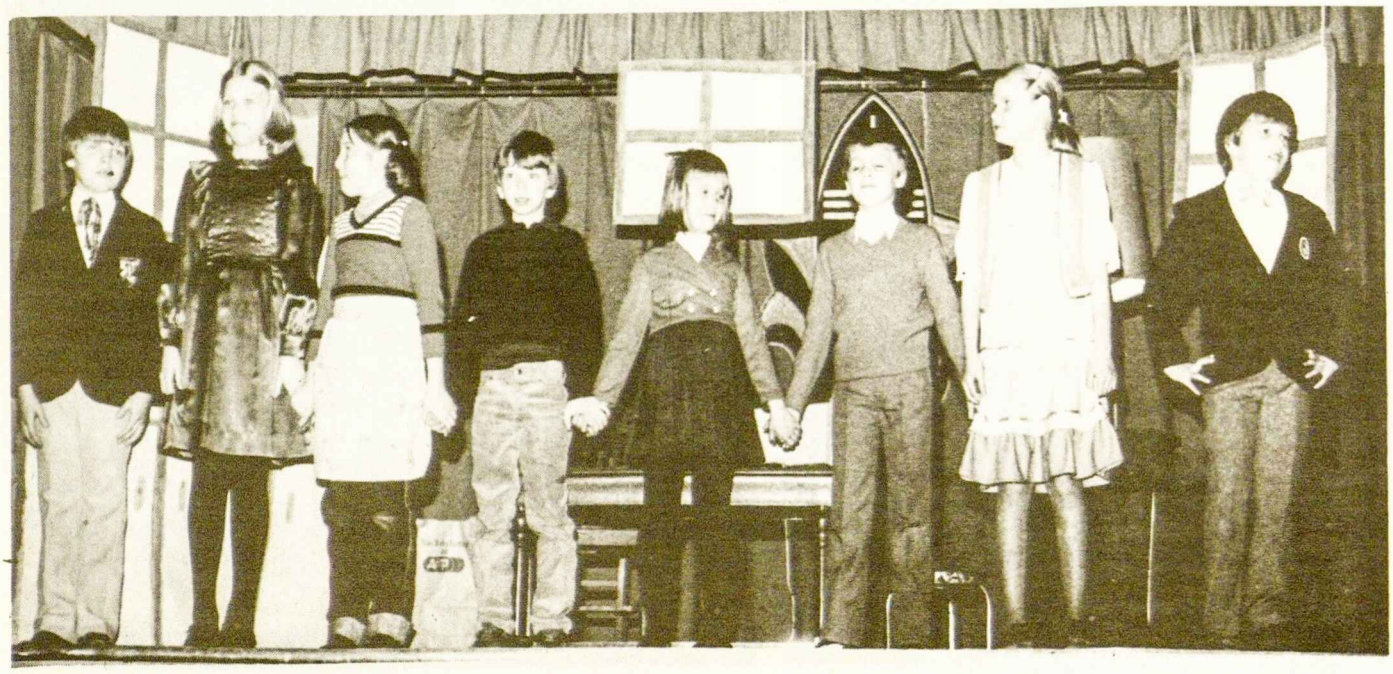

Cicero jaunučiai

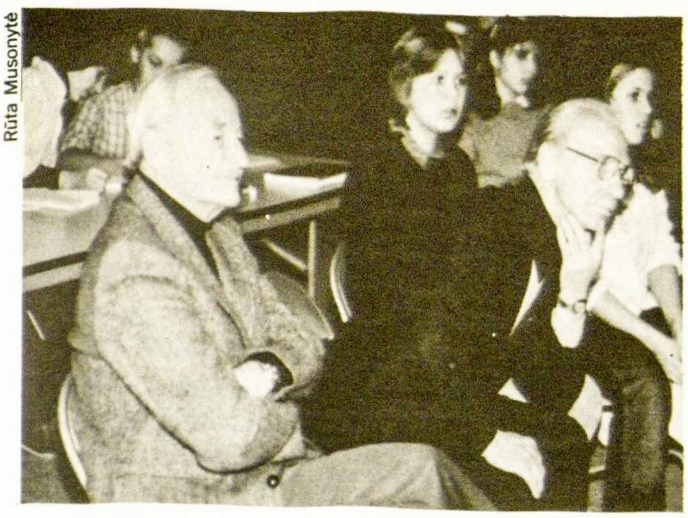
Rūta Musonytė

Rūta Musonytė

1980 Kalakursuose Dainavoj AF vadas Juozas Laučka ir kun. Yla klausosi diskusijų (kairėj); dešinėj, šeimininkės Zita Šoliūnaitė ir Alma Lelytė su vyriausia mergaičių vadove Daiva Barškėtyte.

TRUMPAI

S. Žilevičius

Tėv. L. Zaremba

Chicagos ateitininkų religinis susikaupimas įvyko kovo 29 d. Ateitininkų namuose, Lemont, IL. Susikaupimą pravedė kun. Leonas Zaremba, S.J.

Toronto moksleivių ateitininkų veiklos koordinatorei dr. O. Gustainienei sausio 8 d. Šv. Mykolo katedroje, Toronte, kardinolas E. G. Carter įteikė šv. Tėvo Jono Pauliaus II garbės žymenį „Bene Merenti" medalį. Dr. J. Sungailai buvo įteiktas „Pro Ecclesia et Pontifice" kryžius. Dr. Gustainienė ir dr. Sungaila yra aktyvūs katalikų veikėjai ir šie žymenys yra pripažinimas jų nuopelnų Katalikų Bažnyčiai.

MOKSLEIVIAI

Cicero, Ill. Vysk. Valančiaus kuopos ateitininkai susirinko sausio 11 ir diskutavo apie savo šeimos kilmes. Vasario 8 diskutavo apie pirmuosius ateitininkų gyvavimo metus ir ruošėsi kuopos šventei.

Chicagos kun. Alf. Lipniūno kuopos susirinkimas įvyko vasario 6 d. Algio Kazlausko namuose. Adv. Saulius Kuprys skaitė paskaitą „Moksleivio pareigos visuomenėje".

New Yorko Marijos Pečkauskaitės kuopos šeimos šventė įvyko vasario 7 d. Kultūros Židinio mažojoje salėje.

Los Angeles Vyt. Mačernio kuopos narių susirinkimas įvyko gruodžio 21 d. dr. Brinkio namuose. Alė Rūta Arbienė ir prel. Celiešius papasakojo susirinkusiems apie kalėdinius papročius Lietuvoje.

SENDRAUGIAI

Ateitininkų Sendraugių vasaros stovyklos bus ruošiamos liepos 19-26 d. Dainavoje ir rugpiūčio 15-22 Kennebunkporte.

Toronto sendraugiai kovo 12—15 d. suruošė rekolekcijas Lietuvių Vaikų namuose. Rekolekcijų tema: „Dievo gailestingumas" ir „Dievo gailestingumas liturgijoje". Rekolekcijoms vadovavo seselė Ignė ir kun. Antanas Saulaitis, S.J.

New Yorko ateitininkų šeimos šventė įvyko sausio 17 d. Kultūros Židiny.

Toronto sendraugiai sausio 25 d. iškylavo Rennie Park.

DRAUGAS

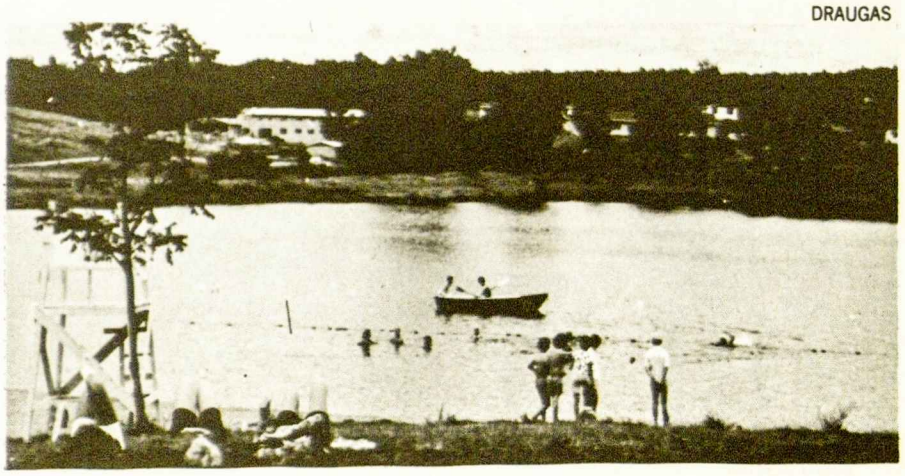

Moksleivių stovykla Dainavoie birželio 21-liepos 5 d.

laiškai

„Ateities" vedamieji

Ateitis. 1980 m. Nr. 9.... Šį numerį redagavo Arūnas Liulevičius...

Reikia didelio žurnalistinio talento, kad į du kultūrinio pobūdžio žurnalo puslapius trumpomis vedamųjų temomis, galima būtų apimti ir gyvenamojo laiko, ir ideologines, ir bendruomenines, ir aplamai pasaulines aktualijas. O kun. dr. Kęstutis Trimakas tai sugeba padaryti kiekviename *Ateities* numeryje. Jau tais pirmaisiais savo puslapiais leidinys skaitytoją palankiai nuteikia ir pririša, inspiruodamas verst *Ateitį* ir toliau.

Kiti šio numerio akcentai: Turino drobulė mokslo šviesoje; nauji Antano Jasmanto (Antano Maceinos) eilėraščiai iš tik ką išleisto rinkinio „Ir niekad ne namolei"; tautinių šokių nuotrupos; puslapiai, skirti Aloyzui Baronui; daug įspūdžių iš praėjusios vasaros jaunimo stovyklų; svarstymai lietuvių kalbos klausimu, kartų iliuzijų debatai, beletristika ir kt.

Draugo kultūriniame priede 1981 m. sausio 17 d.

Padėka

Dėkoju labai už suteiktą premiją už novelę. Nors kūryba yra natūralus žmogaus išsireiškimas, nepaveiktas sąlygų ar atpildų (idealiai), yra smagu matyti entuziastišką priėmimą ir spausdinimą jaunų lietuvių darbų.

Vilija Dėdinaitė
Fordham University
Bronx, N.Y., JAV

Šviesiau pasidarė

Skaičiau „Polėkius" (*Ateitis,* 1980, 8 nr., 287 psl.). Kažkaip šviesiau pasidarė, kad vis dėlto atsinaujinimo pastangos daromos.

Ses. Onutė Mikailaitė
Putnam, Conn., JAV

Daugelis studentų domisi ir diskutuoja

Siunčiu Jums straipsnį, liečiantį Vitos Musonytės studiją apie vaikinų ir mergaičių draugystę (*Ateitis,* 1980, 8 nr., 273 psl.). Pasirodo, kad daugelis studentų ta tema domisi ir ją savo tarpe diskutuoja. Nepriklausanti jokiai lietuviškai organizacijai ar kuopai aktyviai, turiu prisidėti prie šios temos svarstymo raštu. Tikiuosi, kad rasit šį straipsnį tinkamą *Ateičiai.*

Vilija Dėdinaitė
Fordham University
Bronx, N.Y., JAV

Naudojantis Vitos Musonytės anketa, medžiaga toliau renkama. Vilijos straipsnis bus spausdinamas kartu su platesniu studijų davinių paskelbimu. — Red.

Rūta Musonytė

Kairėj, per šokius Kalakursuose Petras Lieponis su muzikantais Vidu Neverausku ir Darium Polikaičiu. Dešinėj, Žiemos kursuose dainuoja vadovų chorelis: Daina Kamantaitė, Rasa Šoliūnaitė, Andrius Kazlauskas, Kęstutis Ivinskis, Vita Polikaitytė ir Mirga Bankaitytė.

kreivos šypsenos

Ateitininkų kongreso metu į Chicagos miestą atvyks daug svečių iš įvairių lietuviškų kaimų ir kaimelių. Dažniausiai, svečiai mandagiai išklauso paskaitas, grįžta į savo viešbučio kambarį ir ten laukia vakaro. Mat, tada „eisim į didelį banketą". Bet, Chicagoje galima daug ką pamatyti, ir daug kur nueiti. Susirūpinus, kad svečiai nenueitų blogais keliais, Ateities žurnalo redakcija yra išrinkus ir rekomenduoja visiems aplankyti šias žymias Chicagos vietoves:

mašinos pastatymas nemokamas
galima atsinešti vyno
formalus apsirengimas
pigu
brangu
prašo aukų

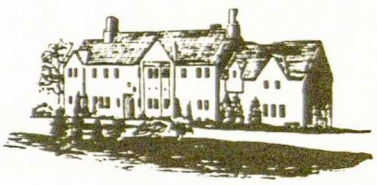

ATEITININKŲ NAMAI. *Kampas 127-tos ir Archer — užmiestyje, kur gyvena mūsų „jauni profesionalai"* (mes nežinom — red.). Negalime sakyti, kad ateitininkai nežino, kur savo turtą kraut. Va, žiūrėkime kaip mes šelpiam šiuos namus. Viduje, skoningai dekoruotuose kambariuose atsispindi „post-Truman" ir „early-Eisenhower" stiliai. Visi baldai yra originalūs ir švarūs — tad pageidaujama jų nevartoti. Didesnei grupei susidarius, yra ruošiamos ekskursijos į antrą aukštą, apžiūrėti aštuonis miegamus kambarius ir jų vonias. Sendraugiams paskaitos vyks didžiojoje salėje, o visi kiti galės eiti į rūsį.
$$$ ***

JAUNIMO CENTRAS. *5620 S. Claremont.* Kongreso metu reikės kelis kartus sėdėti Jaunimo centro didžiojoje salėje. Apsidairykite. Dabar dėl vestuvių šią salę išnuomoti kainuoja virš $600. Dažnai šita salė yra vėsinama ir kai kada mikrofonai veikia. Dar apsidairykite. Matot, kad kairinė siena turi daug langų. Pro tą antrą langą, vieno koncerto metu, vienas mielas tautietis į salę yra įmetęs plytą. Dabar gal jums aišku, kodėl visi iš Chicagos sėdi kitoj pusėj. Kiek daug istorijos vienam stiklo gabale!
$$ ***

GINTARO KLUBAS. *69-ta gatvė.* Kai kuriem studentam ateitininkam butelis yra kaip barščiai su juoda duona, cepelinas su spirgučiais, Jūratė su Kastyčiu. Po visų paskaitų nuvažiuokite į šią studentų (daug iš jų dabar jau yra sendraugiai — red.) „rojų".Čia galėsite sistemą atgaivinti kartu su krikščioniškais broliukais. Klubas atdaras tiktai nariams. Kitaip sakant, jeigu turite pinigų, esate nariai. $ **

DRAUGAS. *4545 W. 63rd.* Jokia kelionė į Chicagą nebus reikšminga be sustojimo Draugo spaustuvėje. Čia matysite moderniausias spausdinimo mašinas (kai kurios net buvo modernios prieš 20 metų). Nusipirkę už didesnę sumą naujausių leidinių, gal būsite įamžinti „Aplink mus" skyriuje. Už $10.00 auką jūsų pavardė bus atspausdinta be klaidų. $ ***

BALZEKO MUZIEJUS. *4012 S. Archer.* Rasite šiame, (net paminėtam *Chicago* žurnale) muziejuje daug lietuviškos kultūros. Rodos, kad čia yra laikomas, seniai pamestas, kun. S. Ylos knygos *Moderni mergaitė* juodraštis, ir pirmas Dainavoje iškeptas kugelis (dar šiltas). Antrame aukšte, spintoje, rasite sugautą Ramovėną (žiūr. nuotrauką). $ *

GIRNIAUS PALOCIUS. *Šalia aikštės, kur Jėzuitai stato savo automobilius.* Šitame viešbutyje, prie pat Jaunimo Centro, rasite gausias patalpas. Kada sofa yra išnešta į kiemą, čia gali tilpti virš šimtą asmenų. Visi svečiai yra maloniai vaišinami su „pop-kornais" ir krupniku. Lubose padaryta skylė maloniai vėsina butą. Šeimininkas prašo užsakyti vietas mažiausiai dešimt minučių iš anksto, kad galėtų savo iš po lovos ištraukti. ¢¢¢¢ ****

Ateities jubiliejinis kongresas

1981 m. Darbo šventės savaitgalį, rugsėjo 3—7 d., Chicagoje ruošiamas *Ateities* Jubiliejinis Kongresas, kurio metu bus svarstomi ateitininkų dabartiniai uždaviniai ir nustatomos gairės įvairioms veikimo sritims. Bus bendrų susibūrimų, bet daugiausia svarstymai, diskusijos ir nutarimai vyks darbo posėdžiuose, dažnai jaunimas ir vyresnieji atskirai, o kartais kartu, priklausant nuo svarstomų klausimų. Kongresas prasidės ketvirtadienį, rugsėjo 3 d., po pietų, ir tęsis iki pirmadienio, rugsėjo 7 d., pietų. Penktadienį bus rengiamas susipažinimo vakaras, šeštadienį — *Ateities* vakaras su jaunimo konkurso premijų įteikimu, o sekmadienį — banketas. Kongreso rengimo organizaciniam komitetui vadovauja Vytautas Šoliūnas. Visi ateitininkai, jaunimas ir vyresnieji, kviečiami atvykti į šį jiems ir visai ateitininkijai svarbų kongresą.

Ateities konkursas jaunimui

Savo 70 m. gyvavimo jubiliejiniuose metuose *Ateitis* skelbia konkursą jaunimui iki 30 m. amžiaus. Konkursas apima visą eilę sričių: 1. beletristiką (novelę, apsakymą, apysaką ir kt.), 2. poeziją, 3. straipsnį-rašinį, 4. interviu, 5. veiklos (stovyklos, kursų, susirinkimo ir kt.) aprašymą, 6. veiklos fotografiją, 7. meno fotografiją ir 8. iliustraciją. Bus vertinami visi 1980 m. rugsėjo 16 d. — 1981 m. rugpiūčio 1 d. laikotarpyje *Ateities* redakcijai atsiųsti kūriniai, kurie nebuvo atspausdinti periodinėje spaudoje (metraščiai, stovyklų ir kuopų laikraštėliai į periodinę spaudą neįskaitomi). Geriausiam beletristikos kūriniui, geriausiai poezijai ir geriausiam straipsniui skiriama po 250 dol. Šiaip moksleiviams (ar jaunimui iki 19 m. amžiaus) ir vyresniajam jaunimui (19—30 m. amžiaus) premijos (pirmoji ir antroji) skiriamos atskirai. Jų sumos bus paskelbtos vėliau. Premijoms jau pažadėta ar įduota 1770 dolerių suma: 1000 dol. yra pažadėjęs kun. dr. J. Prunskis; 500 dol. yra pažadėję Kamantai, Kleizos, Kebliai, Kiliai ir Kaulėnai; 220 dol. jau įteikė F. Mackevičienė, surinkusi šią sumą iš *Ateities* bičiulių, o 50 dol. paskyrė dr. J. Jakševičienė.

Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas

Š. m. Padėkos savaitgalį Chicagoje rengiamas IV Mokslo ir Kūrybos Simpoziumas. Paruošiamieji darbai eina į priekį. Mokslinės programos įgauna vis aiškesnes gaires. Humanitarinių ir socialinių mokslų programa pagrindinai remsis Lituanistikos instituto ruošiama programa, bet nesiribos vien instituto nariais. Kiekvienas iš Lituanistikos instituto 9 skyrių suorganizuos bent po vieną sesiją; (iš viso gali būti 10—12 sekcijų. Griežtųjų mokslų programoje numatoma bent 12 sekcijų.

Atsiųsta paminėti

NAUJOJI VILTIS. Politikos ir kultūros žurnalas. 1980 m. Nr. 13. Leidžia Lietuvių Studentų Tautininkų Korporacija „Neo-Lithuania" ir Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga. Vyr. red. dr. Jonas Balys. Adm. Br. Kasakaitis. Turinyje: Lietuviškos politikos sukūriai, Lietuva žlugimo pavojaus akivaizdoje; 1939—1940 (A. Gerutis); Lietuva ir žydai istorijos šviesoje (ypač vertinga ši istoriko Z. Ivinskio 1971 m. parašyta apžvalga, paremta istoriniais faktais); Tautosaka apie ugnį (J. Balys); Skyriai: Naujos knygos, Spaudoje ir gyvenime, Namie ir svetur.

1981 M. KALENDORIUS. Paruošė St. Prakapas. Toronto Prisikėlimo parapijos Ekonominės Sekcijos leidinys su kalendorium, A. Barono apysaka, eilėraščiais, margumynais, net „moderniu sapnininku", sveikinimais ir Toronto lietuviams aktualiais skelbimais. 184 psl.

CHRONICLE of the Catholic Church in Lithuania. Nr. 41, 42, 43. LKB Kronikų vertimai į anglų kalbą. Vertė Vita Matusaitis. Red. kun. K. Pugevičius. Šiuos vertimus galima gauti šiuo adresu: Lithuanian R. C. Priests' League of America, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

ALp(LKA)1786
1981, Nr.4

90.725.246